
GÖYƏR
SƏMƏNİM
GÖYƏR

82.3(5Aze)
G-85

Göyər, Səmənim, göyər

F. Köçərli adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KİTABXANASI
İNV. № 64529

XƏZƏR

2009

Tərtib edən: Bəhlul Abdulla

Göyər, Səmənim, göyər. Bakı: XƏZƏR, 2009. – 160 s.

S 4702060102
2009 - 25

© "XƏZƏR" nəşriyyatı, 2009

İlkin söz sənəti

Hər bir xalqın tarixi varlığı ictimai-siyasi amillərlə yanaşı, həm də onun mənəvi mədəniyyətinin qədimliyi ilə bəlli olur. Mənəvi mədəniyyət deyəndə isə, sözsüz, birinci yada düşən, göz qabağına gələn ilkin söz sənəti folklordur. Kökünün kimliyi tanınmayanlardan başlamış tanınanlaradək bu mənəviyyat— folklor institutundan keçməyən xalq olmayıb. Bu da doğrudur ki, sözügedən folklor bir sıra xalqlarda, bir sıra yerlərdə sahibləritək mif qatına bürünərək durub dayanmış, çox-çox xalqlarda, çox-çox yerlərdə isə üstündə möhür damğasını daşıdığı xalqın tarixi taleyinə qovuşaraq zaman-zaman qabağa getmişdir. Məhz bu qabağagetmədə folklor cilalanmış, yeni-yeni anlamlar, çalarlar, şəkillər, növ və janrlar qəlibində ərsəyə gəlmişdir. Amma etiraf edək ki, folklorun bu axardakı səciyyəsi indiyəcən bizdə nəinki dərindən-dərinə araşdırılmış, olsun ki, deyilən baxımdan vərəvürə, götür-qoy etməyin təfafütünə də varılmamışdır. Yaddan çıxarmışıq ki, xalq mənəviyyatının tükənməz sərvətlər xəzinəsi dəyərləndiriləndə folklorun hər sözü tarixdir və yalnız bu tarixi bütövlüklə arayıb-araşdırmaqla xalqın kimliyini tanımaq, həyata baxışını, adət-ənənəsini, oyun, mərasim, istək və amalı yolunda çarpışmalara qatlaşdığı məqamları öyrənmək olar. Əgər biz azacıq yurdsevərlik duyğuları yiyəsi olsaydıq və bu sadalanan yönlərin öyrənilməsi ilə bağlı özümüzü bir balaca zəhmətə qatlaşdırsaydıq, onda «Azərbaycan tarixi» quraşdırmaq çevrəsində baş kirləməz, qeyrət yükünün altına çiyin verib «Azərbaycan xalqının tarixi»ni yazmaq təşəbbüsündə bulunardıq. Və hələ ortaq türk abidələri bir yana, birbaşa özümüzə aid «Kitabi-Dədə Qorqud»a söykənməklə, soyumuzun altıncı yüzilliкdəki iş-gücü ilə tanış ola bilərdik.

Uşağını çimizdirərkən ananın söylədiyi bir ovsun nəğməsi sözlərinə diqqət yetirək:

Ağırlığın, uğurluğun
Dağlara, daşlara,
Göydən uçan quşlara,
Qurumuş ağaclara,
Bal verməz arılara,
Deyingən qarılara,
Boz qurddan hay alasan,
Xızırdan pay alasan.—

Əvvəla, deyək ki, bu nəğmədə folklor poetikasına uyğun güclü qoşalaşma vardır. Belə ki, sıradan çıxmış və çıxmaqda olan komponentlər (qurumuş ağac, deyingən qarı) uğur, əbədi həyat, aydınlıq simvolu sayılanlarla (Boz qurd, Xızır, su) qarşılaşdırılır. İkincisi, burada bizi daha çox özünə çəkən, sözsüz:

Boz qurddan hay alasan,
Xızırdan pay alasan.

– misralarıdır. Əgər bu misralara şübhə ilə baxmasaq, söyləyicinin artırması, qoşması saymasaq onda örnəyi Azərbaycan folklorunun ən əski qatları ilə bağlı bilməliyik. Buradakı Boz qurd istəsək də, istəməsək də öz açıq-aydınlığı ilə məşhur Oğuz əsatir-əfsanəsini yada salır...

Xalqımızın əski çağ tarixini daha çox özündə qoruyub yaşadan folklor janrı sınamalardır. Xüsusi səçiyyəvi yönləri ilə seçilən sınamalar, hər şeydən qabaq, xalqın düşüncəsini, həyata baxışını, etnoqrafik görüşlərini, adət-ənənə, mərasimlərini izləmək baxımından çox yararlıdır.

Bəllidir ki, ilkin təfəkkür çağında, ətrafındakı bir çox məsələlərin mahiyyətində gizlənən suala cavab tapmaqda, nəticə çıxarmaqda insanlar çətinlik çəkmişlər. Onlar həyatda üzləşdikləri əngəllərin səbəbini təbiətdə axtarmış, ayrı-ayrı hadisə və nəsnələr arasındakı azacıq bənzəyişə hətta daxili bağlılıqtək baxmışlar. Bu səbəbdən də qarmaqarışıq təbiət intəhasızlığına təsir etmək cəhdi, bununla da arzu-istəyə qovuşmaq ehtirası, meyli sınamaların yaranıb formalaşmasına yol açmışdır.

Dünyagörüşün bir sıra səmtləri ilə bağlı olan folklorun ovsun janrı örnəklərinin yaranmasına da səbəb bir yandan tam formalaşmamış təfəkkürün mücərrəd aləmi, eləcə də həyat hadisələrini kamil qavramaması, ikinci yandan və daha əsaslısı isə sözün meyarlaşdırılması, onun təsir çevrəsinin geniş olmasıdır. Düzdür, bu qayda yalnız ovsunlar üçün istisna olmayıb, əski çağ şifahi söz sənətinin bütün örnəklərinə aiddir. Burada, sözsüz, qanunauyğun məqamın nəticəsindən qeyri, bir ögeylik də yoxdur. Bunu əslində həmin örnəklərin bir-birinə yaxınlığı, uyarlığı, hətta belə söyləmək mümkünsə, qohumluğu kimi başa düşmək gərəkdir.

Qədim Azərbaycan türkü təbii uğursuzluqlara, başvermə səbəbini bilmədiyi xəstəliklərə qarşı mübarizədə, ağır əməyini yüngülləşdirməkdə, arzu və istəyinin həyata keçməsində ovsunları vasitə, söykənəcək nöqtəsi bilmişdir. O, belə-belə məqamlarla bağlı ayinlər və bu ayinləri qoşduğu, düzdüyü müşayiət etmişdir. Misal üçün, bəlli olduğu üzrə göz səyirəndə, atanda insanlar mütləq bəd, uğursuz bir işin olacağını düşünüblər. Xalq ədəbiyyatında bu, elə doğrudan-doğruya belə də təsvir olunub. «Kitabi-Dədə Qorqud»da fəlakətə tuş olmuş oğlundan soraq ala bilməyən ana ərinə deyir: «Çıxsın mənim gözlərim, Dirsə xan, yaman səyirir» hətta elə bir etiqad da olub ki, güya sağ gözün səyirməsi xeyirə, uğuradır və bu, «sevinərsən», «yaxın kimsənənlə görüşərsən», «xoş xəbər eşidərsən» kimi yozulmuşdur. Sol gözün səyirməsinə isə sağ göz sarıdan dediklərimizin tərsitək baxmışlar. Odur ki, fəlakətdən yaxa qurtarmaq üçün uğur simvolu, günəş rəmzi sayılan və indi də müəyyən ölçüdə öz izlərini qoruyub saxlayan qırmızı rəngli sap, parça, gül-çiçək ləçəyi göz qapağının üstünə yapışdırılır. Sözün keçəcəyinə inam gücləndikcə saydıqlarımızdan barınmaqla yanaşı, səyirən gözə sağ əllə üç yol sığal çəkir və hər kərə:

Xeyirə atırsan, at!
Şərə atırsan, yat!—

söyləməklə ovsun edilir.

Oğlu olmayan qadın qızını müqəddəsləşdirilmiş, hami ucalığına qaldırılmış daşın yanına gətirib:

Ağ daş, qara daş,
Buna bir qardaş!—

deməsi, yaxud şər qovuşanda evi süpürənin tez-tez «toy evi süpürürəm» söyləməsi və eyni zamanda zibili tullamayıb evin küncünə yığaraq «axşamın xeyrindən sabahın şəri yaxşıdı» deməsi, itiyini axtaranın:

Tapıl, tapıl, pul verrəm,
Tapılmasan gül verrəm,—

ovsunu da incələndikdə həmin görüşlə bağlı olduğu ortaya çıxır.

Uşağı bədnəzərdən qorumaq üçün də ovsunlardan sıx-sıx istifadə olunur. Onlardan ikisini gözdən keçirək. Uşaq naxoşlayanda tez-tez əsnəsə bu, onun nəzərə gəlməsitək yozulur. Belə olduqda ana bir çimdik duzu uşağın başına dolandırır. Eyni zamanda hər kərə yumruğunu uşağının kürəkləri arasına astaca vura-vura «gözü dəyənin gözü çıxsın» söyləyir. O, bu işi üç kərə təkrar etdikdən sonra uşağın başına dolandırdığı həmin bir çimdik duzu:

Duz, duz,
Ocaqda qız!
Yanıb kul olsun,
Balama dəyən göz!—

ovsun nəğməsini oxuya-oxuya ocağa atır. Yaxud, bir dəstə üzərlik alıb yandırar, xəstələnmiş uşağa onun tüstüsü dəydikcə:

Üzərliksən, havasan
Min bir dərdə davasan.
Balama göz vuranın,
Gözlərini ovasan—

və s. bu sıralı ovsun nəqmələri oxunulur.

Çox möhkəm və qəlibləmiş qafiyə sistemi olmasına baxmayaraq, ovsun nəğmələri folklorumuzun ayrı janrları, misal üçün, nağıl, lətifə, bayatı, əfsanə, tapmaca və s. tək müstəqil yayıla bilməmişdir. Çünki lirik xalq şeri qismindən sayılan, amma həcmi və ölçüsü sabit olmayan bu örnəklər-nəğmələr yalnız müəyyən şərait vəziyyətlə bağlı keçirilən ayin, törənlə birləşdikdə məna qazanır, yaranma səbəbi aşkar olur. Ayrı sözlə, «Mərasimdən kənarda nəğmə məna kəsb etmədiyi kimi, mərasim də nəğməsiz ənənəvi mahiyyətdən məhrum olur».

Geniş mənalı xalq yaradıcılığı sahəsi sayılan fal da təfəkkür çağının, sözün sehrli gücünə inam və etiqadın olbuğu vaxtların məhsuludur. Fal qabaqcadan tutulmuş niyyətin müəyyən ayinin icrası ilə həyata keçib-keçməməsinə inam aktıdır. Qədim xalq məişətində çox güclü yeri olan falın bir sıra növləri vardır: odla falabaxma, quşların uçuşu ilə falabaxma, əllərin içindəki xətlərlə falabaxma, saylarla falabaxma, su ilə falabaxma, göy cisimləri ilə falabaxma və s. Amma iş burasındadır ki, çox-çox dünya xalqlarında olduğutək, bizdə də

fal icra baxımından. əsasən iki şəkildə olub bəsit (göz) və mürəkkəb (qulaq) fal adlanmışdır.

Bəsit (göz) falının növləri çoxdur. Burada onlardan yalnız birindən-odla falabaxmadan danışacağıq. Bəlli olduğu kimi, od bəşəriyyət tarixində tayı-bərabəri olmayan tapıntıdır. Bu tapıntının əsrarəng, fövqəl olması insanların tədricən formalaşan düşüncəsində bir-birindən maraqlı seçilən saysız miflərin, inam və etiqadların yaranmasına səbəb olmuşdur.

Azərbaycanda oda xoşbəxtlik, uğur gətirən hamitək baxmış, ona and içmişlər. Odun qayğısına qalmış, onu qorumuş, sönməsini isə uğursuzluğa yozmuşlar. Olsun ki, «ocağın sönsün» qarğışı da elə bu görüşlə bağlıdır. Axşamlar isə evdən yada od verilməzmiş. Guya bununla evin xeyir-bərəkəti sovularmış.

Azərbaycanda falın mürəkkəb növü daha geniş yayılıb ki, bu da arxada xatırlatdığımız kimi qulaq falı adlanır. Adından görünür ki, burada baxmaq, görməkdən sayı aparıcı yerdə eşitmə, söz durur. Mürəkkəb falın icrasında suya müraciət üstünlük təşkil edir. Sudan passiv göz falında da istifadə olunur.

İnsanların sudan fal yardımçısı kimi barınmalarına səbəb suyun müqəddəs bilinməsi, onsuz yaşayışın olmaması faktıdır. Nahaq yerə deyil ki, suya and içilmiş, yola çıxanın arxasınca aydınlıq, uğur rəmzi kimi su atılmış, xoflu yuxu suya danışılmış, qorxan kimsəyə əlbəəl su içirdilmiş, suyu murdarlamaq bağışlanmaz günahlar sırasına yazılmışdır. Su murdarlıq götürməz, deyiblər.

Qədim Azərbaycanda varlıqdakı bütün nəsnə və hadisələrə, hətta ilin fəsil, ay, günlərinə belə onların əlamətlərinə görə ad vermişlər. Misal üçün, fevralın son və martın iki ongünlüyü—boz ay (bəzi yerlərdə marta ümumiyyətlə «çıxçömbəl», «oğlaqqıran» ay da deyilir), aprel—leysan, may—ağlargülər, iyun— vaynənə, iyul—qorabişirən, avqust—quyruq donan (quyruq doğan), el qovan, sentyabr—solyan, noyabr—qırovdüşən və s. adlanır. Aylara bu cür ad vermə, sözsüz, ötəriliyin yox, davamlı müşahidənin, dönə-dönə, ölçüb-biçmənin, sınamanın nəticəsidir. Doğrudan da, mart ayında, xüsusən qocaların divar diblərində sallağı oturub özlərini günə vermələri, aprelin yağıntılı keçməsi, ayın sonunda isə leysan yağması, sentyabrda ot-ələfin, yarpaqların saralıb solması və s. ayların deyilən cür adlanmasına səbəb olmuşdur.

İlin fəsillərinə baxış da belə olub.

Bu, özünü bir el söyləməsində belə göstərib:

Üçü bizə yağıdı,
Üçu cənnət bağıdı,
Üçü yığıb gətirir,
Üçü vurub dağıdır.

İlin dörd fəslini səciyyələndirən bu örnəkdə, göründüyütək, qış «yağı», yaz «cənnət bağı», yay bolluq, firavanlıq, var-dövlət, yığıb-gətirən fəsil, payız isə olan-olmazı tükədən adlandırılır və həm də animist təsəvvürün nəticəsi olaraq onlar canlı sayılır.

İlin «yağı» fəsli sayılan qış ilkin təsəvvürlərə əsasən üç ayrıca çilləyə bölünür. Birinci, böyük çillə qışın başlanğıc günündən fevralın əvvəlinəcən olan vaxtdır. Böyük çillənin yarısı sayılan və qışın «oğlan» çağı da adlanan kiçik çillə fevralın ilk iki ongünlüyüdür. Kiçik çillədən Novruz bayramınacan olan vaxt «Boz ay» adlanır və bu da hər biri yeddi gündən ibarət dörd balaca, başqa sözlə, çilləbeçəyə bölünür.

İnsanlar qışdan qorxmadıqlarını, ona qarşı çıxmağa hazır olduqlarını bildirmək üçün bu çillələrdə ayrı-ayrı birlərə dil atmış, ayinlər keçirmişlər. Böyük çilladəki ayin, əsasən, səməni halvası bişirməklə bağlıdır. Çillənin başlanğıcında bahar simvolu sayılan göyərdilmiş səmənini döyüb suyunu sıxırlar. Bu suda yeddi evdən alınmış undan sıyıq xamır yoğrulur. Halvanı bişirməyə başlarkən onun içinə badam, bu olmadıqda isə fındıq qoyulur. Elə əsl mərasim də bu zamandan başlanır. Qadınlar dəstə ilə səməni tavasının başına dolanıb yallı gedir və səs-səsə verib bu nəğməni oxuyurlar:

Səməni, saxla məni,
İldə göyərdərəm səni.
Səməniyə saldım badam,
Qoymurlar bir barmaq dadam.
Səməni, bezana gəlmişəm,
Uzana-uzana gəlmişəm.

Halva hazır olanda daha çox bədənə istilik gətirən, bununla da qışdan, soyuqdan qorxmamaq təsəvvuru yaradan, döyülmüş ədvaları ələkdən keçirib ona qatırlar: qara istiot, darçın, mixək, razyana, ceviz, quluncan, badyan, qulsakəmər, zəncəfil, hil. Bundan sonra halvanı doşabla qarışdırır və qoğal, yaxud kündə şəklində yumurlayıb evlərə paylayırlar. Çalışırlar ki, hər payda halvadakı badamdan da olsun. Çünki «xalq buna evə xeyir-bərəkət gətirən bir amil kimi baxır».

Kiçik çilldə soyuqluğu, boran və tufanı ilə özündən qabaqkı və sonrakı çillələrdən seçilir. Sözü gedən çillənin «Xıdır Nəbi» adlanan ilk ongünlüyü, ümumiyyətlə, fəslin ən sərt, çovğunlu, dondurucu çağı sayılır. Nahaq yerə demirlər ki, «Xıdır girdi qış girdi, Xıdır çıxdı qış çıxdı».

«Xıdır Nəbi» mərisiminə, adətən, çillənin ilk günündən hazırlıq başlanır. Buğda qovrulub əldaşında (kirkirə) qovut edilir. Qaynadılmış yumurtalar günəşin, yazın simvolu sayılan qırmızı, yaşıl rənglə boyanılır. İstilik gətirən yeməklər bişirmək üçün tədarük görülür. «Xıdır Nəbi»nin sonuncu keçisi çəkilmiş qovut evin «əl dəyməmiş» küncü, bucağı sayılan yük dolabının altındakı boş yerə qoyulur. Xıdır gəlib bunun üstünə əl basır və öz payını götürür. Etiqada görə, belə olduqda evə bolluq, bərəkət gəlir. Yalnız bundan sonra müqəddəs bilinən bu qovutdan ailədəkilər yeyə bilər. Elə qapı-qapı evləri gəzib bacalardan torba sallayan uşaqlar da:

Xanım, ayağa dursana,
Yük dibinə varsana,
Boşqabı doldursana,
Xıdırı yola salsana,—

deyə məhz həmin qovutdan pay istəmişlər. Əks halda:

Çatma çatça, çatmaya,
Çatma yerə batmaya,
Xıdır payın kəsənin,
Ayağı yerə çatmaya,
Gecə evində yatmaya—

şəklində qarğış edərmişlər.

Kiçik çillənin qurtarmasından yazın ilk gününəcən olan çağ, arxada xatırlatdığımıztək, «Boz ay» adlanır. Ayın belə adlanması onun buludlu, yağışlı, küləkli, isti, soyuq—bir sözlə, dəyişkən olması ilə bağlıdır. Xalq bu aya münasibətini «Boz ay bozara-bozara keçər» şəklində bildirir.

«Boz ay»ın yeddi gündən ibarət kəlmələrlə də adlanan dörd həftəyə—çilləbeçəyə bölünduyunü xatırlatmışdıq. Etiqada görə, bu həftələrin dörd, eləcə də kiçik çillənin üç çərşənbəsində təbiət və cəmiyyətdə canlanma, oyanma, dirilmə prosesi gedir. Bundan savayı, həmin çərşənbələrin hər birinin özünəməxsus əzəkin ayin və mərasimləri vardır. Bu ayin və mərasimlər də əslində qışın qurtarması, yazın başlanması şərəfinə geniş şəkildə qeyd olunan Novruz bayramına hazırlıq mərhələsidir. Yüzilliklərin məhsulu olan bu bayramı xalqımız hər il böyuk fərəhlə və sevinc hissi ilə qarşılamağa çalışmışdır. Çünki ta qədimdən bizə yadigar qalmış bu Novruz bayramı «...xalqın həyata nikbinliklə baxmasının, təbiətin qələbəsilə sevinməsinin bayramıdır. İndiyə qədər öz qüvvətli təsirini saxlayan bu ənənəvi bayram məişətlə bağlı kutləvi bir xalq bayramıdır».

Bu kitaba daxil edilmiş örnəklərin hamısından danışmaq, sözsüz, mümkün deyil. Amma, gəlin razılaşaq ki, buradakı nümunələr bütövlukdə bir yandan xalq yaradıcılığımızın mühüm sahəsi ilə ətraflı tanış olmaq imkanını genişləndirirsə, o biri yandan və daha əsaslısı isə onlar sonrakı dövr mənəvi mədəniyyətimizin, eləcə də bu mədəniyyətin tərkib hissələrindən olan yazılı ədəbiyyatımızın hansı qaynaqlara söykənərək inkişaf edib formalaşması barədə müfəssəl təsəvvür yaradır. Bundan savayı, örnəklərdəki görüş və anlayışların doğurduğu qənaət biz azərbaycanlı türklərinin də dünyanın ən qədim xalqlarından olmasını söyləməyə haqq qazandırır.

BƏHLUL ABDULLA
Filologiya elmləri doktoru

ƏMƏK NƏĞMƏLƏRİ

HOLAVARLAR

Qara öküz aranda
Çıxar gün qızaranda.
Xodaq murada çatar
Torpaqdan bar alanda.

***

Qaşqa kəlim boz, ala
Tarlaya saldım yola,
Tay öküzlə iş aşmaz,
Öküz gərək cüt ola.

***

Dağ döşündə yatana,
Gün gedər ay batana.
Qara öküz qarğıyar
Cütün maçın tutana.

***

Gün düşdü qar üstünə
Bağçada bar üstünə.
Tənbəl yatan öküzün
Quşlar qonar üstünə.

***

Qara kəl gedər işə
Qorxum var bağrı bişə.
Nola bir bulud gələ
Yağış yağa, nəm düşə.

***

İrandakı boz öküz
Qoparıbdı toz öküz.
Alıb yerin canını
Çıxsın yalan göz, öküz.

***

Öküz, öküz, xan öküz.
Boynu qızıl qan ökuz.

Çəк çayırı çəməndən
Sənə can qurban öкüz.

***

Öкüzlər qoşa getdi
Güc vurdu daşa getdi,
Cütün macı qırıldı,
Zəhmətim boşa getdi.

***

Qızıl öкüzüm yeri,
Qoyma şum qala geri.
İti tərpən, maralım,
Düşmənlər baxır bəri.

***

Gözlə xoruz banını,
Kəllər işdə sanını.
Cütə getməyən öкüz
Yerişindən tanını.

***

Öкüz qıyar canını,
Bilməz qamçı sayını.
Qayış çəкən qaşqa кəl
İş üstündə tanını.

Qara кəl, ilim barı,
De dərdin bilim barı,
Məni mağmın eyləmə
Açılsın dilim barı.

***

Kotanın xodaqları,
Qarğayın кotan sınsın
Dincəlsin xodaqları.

***

Boynunu mən yağlaram,
Yaman gözü dağlaram,
Tez çəк, maral öкüzüm,
Geri qalsan ağlaram.

***

Öкüzüm birdi mənim,
Taleyim кürdü mənim.
İкi oldu öкüzüm
Qaraçuxam durdu mənim.

***

Başına mən dolanım,
Mən dönüm, mən dolanım.
Ölmə, ölmə yazığam
Kölgəndə mən dolanım.

***

Öкüz qayıtdı qaşdan,
Ay Allah, saxla daşdan,
Bədnəzər qabaqdadı
Yolunu sal bu başdan.

***

Dağların enişi var,
Diкi var, enişi var.
Cütə gedən öкüzün
Özünün yerişi var.

***

Axşamlar, ay axşamlar,
Axşamlar yanar şamlar,
Hərə evinə gedər
Xodaq harda axşamlar.

***

Qara кəl asta gedər,
Dolanar, dosta gedər,
Ay qaranlıq gecədə
Hastabahasta gedər.

***

Öкüzlərim naz eylər,
Quyruq bular, toz eylər.

Hər axşam gün batanda
Kövşəndə pərvaz eylər.

***

İşlək malı öyəllər,
Tənbəlini söyəllər.
Öкüz cütə getməsə,
Qaşqasına döyəllər.

***

Qara кəlim san gedir,
Öкüzlərdən yan gedir.
Gecə-gündüz işləyir
Dırnağından qan gedir.

***

Qara кotan ağırdır,
Öкüzlərim yağırdır.
Qarmax tellim çəкməyir
Xınalım da sağırdır.

***

Qurd sürüdən pay salır,
Çoban dağa hay salır,
Öкüz ax-vay deməкdən,
Boyunduruq vay salır.

***

Çəкən öкüz mərd olur,
Çəкməyənə dərd olur.
Tənbəl öкüz yiyəsi
Xəcil olur pərt olur.

***

Hola dedim düşdü qaç,
Göydə oynadı qırmanc.
Öкüzlər ota getdi
Qara кəlim qaldı ac.

HEYVANLARIN BƏHSİ

Qoyun deyir: Mən heç otdan doymaram,
Payız oldu çörün-çöpün qoymaram.
Hər evi mən yunum ilə bəzərəm,
Allı-güllü xalçalarım var mənim!

***

Keçi deyir: Adım Əbdülкərimdi,
Qavala çəкilən mənim dərimdi.
Üç ay qışı ölməm allahкərimdi,
Şeytan-şeytan balalarım var mənim,
Qəlbi-qəlbi qayalarım var mənim!

***

Camış deyir: Payız olcaq samanlığı doldurun
Yaz olanda boyunduruğu yondurun,
Cütə getməsəm, vurun məni öldürün.
Dolu-dolu mərəкlərim var mənim,
Buz qatığım, ağ-ağ кərəm var mənim!

***

Öкüz deyir: Mən yiyəmə nöкərəm,
Üç ay qışı tövləsində beкaram,
Yaz olanda çayır-çəmən söкərəm,
Ağlı-qırmızılı buğda əкərəm.
Dolu-dolu xırmanlarım var mənim,
Uca-uca tayalarım var mənim!

***

İnəк deyir: Mən doğanda mələrəm,
Ahım ilə dağı-daşı dələrəm,
Qurudumu gündən-günə sərərəm.
Dadlı-dadlı кərələrim var mənim,
Gözəl-gözəl balalarım var mənim!

***

At deyir: Yel кimi göydə uçaram,
Yollar кeçib dağdan-dağa aşaram.
İgidlərlə bir məqamda yaşaram.

Pəhləvanlar kimi yiyəm var mənim.
Saraylara oxşar dəyəm var mənim!

***

Eşşək deyir: Mən hamıdan fağıram,
Palçığa duşəndə dağdan ağıram,
Çöldə qalsam mən yiyəmi çağırram.
Kərənaydan yoğun səsim var mənim,
Atlarınan böyük bəhsim var mənim!

***

Dəvə deyir: Heç heyvan götürməz mənim yükümü,
İgid oğlan gərək çəkə ipimi.
Ərəbistan içər mənim südümü,
Uzaq-uzaq mənzillərim var mənim,
Dizləri bərk nəsillərim var mənim!

***

Qoyun deyir: Qarnımı doydur, qara quyla məni,
Keçi deyir: Qarnımı doydur, qora quyla məni.

ƏKİNÇİ İLƏ ÖKÜZ

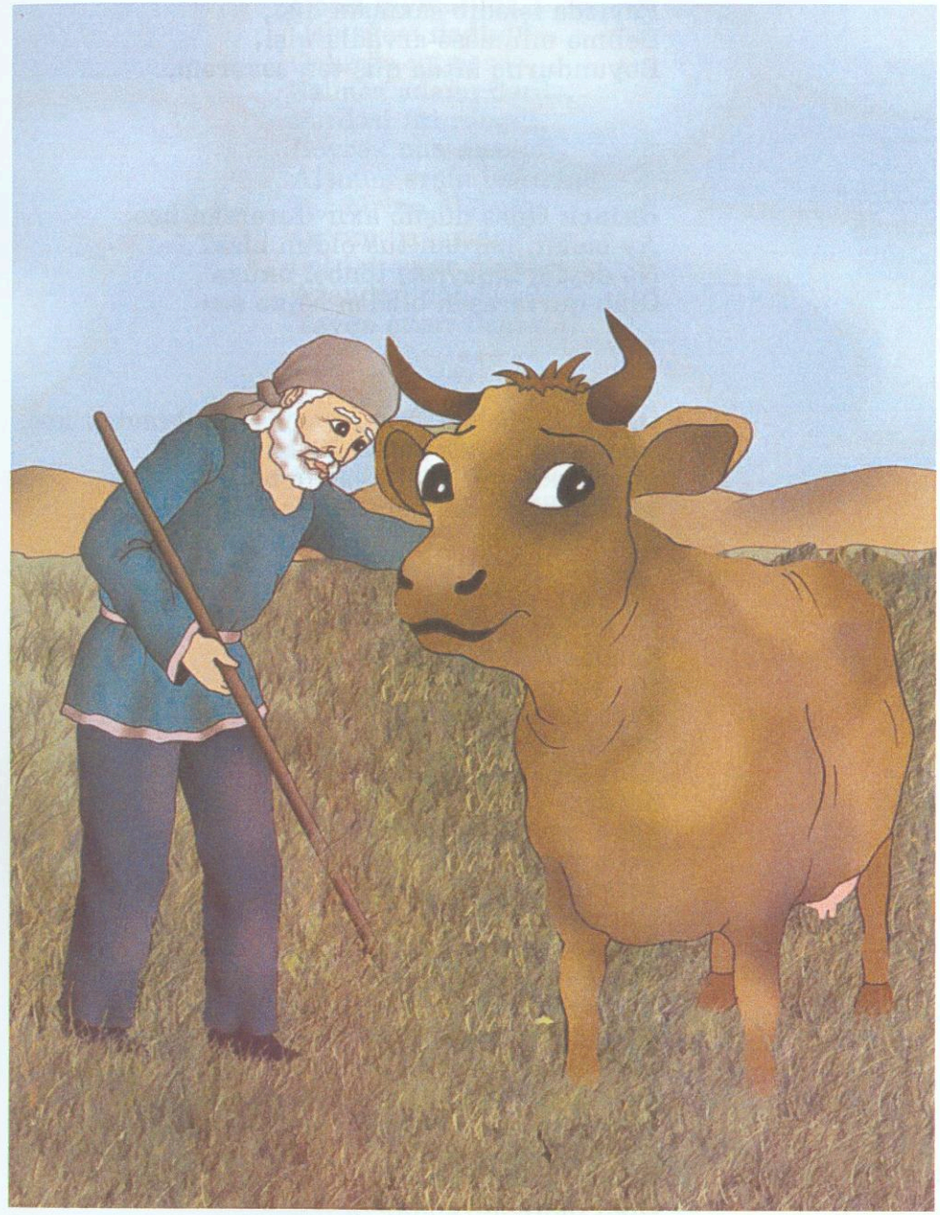
Əkinçi: Sarı öküz, səndən budu diləyim,
Bir günlüyü tamam gərək əkəsən,
İstəmirəm axşamadək çəkəsən,
El töhmətin üstümüzə tökəsən.

***

Öküz: Sən havaxtda mənim gördüm işimi,
Qoymayırsan dinc saxlayım başımı.
Qoyundan, keçidən ver yoldaşımı,
Gör mən onlar ilə necə çəkərəm.

***

Əkinçi: Yaxşı olsan yiyən səni satmazdı,
Yarımçıq zəmidə işi yatmazdı,
Həftədə üç günü mala qatmazdı,
Hər il yarım gəviz toxum əkəsən.

***

Öкüz: Öкüzün yiyəsi olmasın naşı,
Payızda işlədib saxlasın qışı,
Belimə minməsə-arvadla кişi,
Boyunduruq altda quş tək səкərəm.

***

Əкinçi: Gücə düşüb axır durarsan üzə,
Ay balalı, hardan tuş oldun bizə?
Nə deyim biqeyrət, tənbəl öкüzə
Ölüb qurtarasan bizdən bəlкə sən

***

Öкüz: Tənbələm, hər nəyəm, günahımdan кeç,
Yenə də yaxşını yamanından seç,
Payız əкdiymi gedib yayda biç,
İndən belə şuma qan-tər töкərəm.

SAYAÇI SÖZLƏRİ

Salaməleyк say bəylər,
Bir-birindən yey bəylər!
Saya gəldi gördünüz,
Salam verdi aldınız.
Alnı təpəl qoç, quzu,
Sayaçıya verdiniz.
Siz sayadan qorxmursuz,
Səfa yurda qonmursuz,
Səfa olsun yurdunuz!
Ulamasın qurdunuz!
Ac getsin avanınız,
Tox gəlsin çobanınız.
Bu saya yaxşı saya,
Həm çeşməyə, həm çaya.
Həm ülкərə, həm aya,
Həm yoxsula, həm baya.
Bu saya кimdən qaldı?
Adəm atadan qaldı.
Adəm ata gələndə,
Qızıl öкüz duranda,
Qızıl buğda bitəndə,
Dünya binnət olanda.
Musa çoban olanda

Şişliyimiz erкəcdi.
Onun dərdi uludu,
Aşıqlığı qurudu.
Ucası qiymətlidi,
Qabırğası dadlıdı.
Qabırğa içi pərdə,
Salmaz adamı dərdə.
Pərdəsi iкi rəngdi,
Böyrəк ona dirəкdi,
Altımış arşın bağırsaq,
Bir-birinə ulğaşıq.
Qoyun baxar dağlara,
Sel təк axar dağlara.
Arandan dönən sürü
Yayda çıxar dağlara.

***

Gözəl кeçsin halınız,
Artsın qara malınız.
Avanınız yox olsun
Tox getsin çobanınız.
Qoyunun üzü gəldi,
Dolandı düzü gəldi.
Çobanın qucağında
Bircə cüt quzu gəldi.

***

Qoyunun üçü gəldi,
Dolandı кöçü gəldi.
Sürünün qabağında
Bir ala кeçi gəldi.

***

Nənəm qoyunun gəlini,
Avşara gəlməz yelini.
Onu sağan gəlinin
Xınalayım əlini.

***

Tut qoyunun belini,
Ələ gəlmir yelini.
Bir doyunca görəydim
Onu sağan gəlini.

F. Köçərli adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KİTABXANASI
İNV. № 64528

***

Dağları, dərələri,
Daşları, bərələri.
Oturun, qoyun sağın
Bol olsun, kərələri.

***

Nənəm o xallı keçi,
Məməsi ballı keçi.
Uca qaya başında
Tutubdu yallı keçi.

***

Nənəm o qatar keçi,
Qayada yatar keçi.
Qışı soyuq gələndə
Balanı axtar keçi.

***

Canım qoyunun ağı,
Gedib dolanar dağı,
Otlar qara qiyağı,
İçər sərin bulağı.
Acı olar dırnağı,
Şirin olar qaymağı.
Qarılar tutar yağı
Gəlin yeyər qaymağı.
Qızlara çehiz olar
Çobana çarıq bağı,
Uşağa bələk bağı.

***

Saya yaxşı sayadı,
Yeri-yurdu qayadı.
Onun gözəl sözdəri
Yatanları oyadı.

***

Bayrama day nə qaldı,
Nə qaldı, nə qalmadı?
Bir əllicə gün qaldı.
Əlli günü say ötür,

Qarmala quzu götür.
Əlli günü, gecəsi,
Sağmal subay seçəsi.
Sayan yağış yağası
Sarmaşıq ot bitən.
Quzu tələkə tutası
Çəpiş irtmək atası.

***

Ellərin xan çobanı,
Sürünun yan çobanı,
Qoyun arxacda qalsa
Oyadar ban çobanı.
Gəlinin dodağı bal,
Durub qabağında lal.
Gəlin tez ol, pay gətir,
Sayaçını yola sal!

***

Altı bulaq içərəm,
Üstü zəmi biçərəm,
Bir şişəyin yolunda
Candan-başdan keçərəm.

***

Açdım, yazılar gördüm,
Nə tamarzılar gördüm.
Çoban dağdan enəndə
Çoxlu quzular gördüm.

***

Qoyunlu evlər gördüm,
Qurulu yaya bənzər.
Qoyunsuz evlər gördüm.
Qurumuş çaya bənzər.

***

Yerin dağ olsun, çoban,
Kefin çağ olsun, çoban,
Sürünü yaxşı saxla
Üzün ağ olsun, çoban.

***

Saya-saya sayadan,
Qoyun kənar qayadan,
Sayaçıya pay verin
Damazlığı mayadan.

***

Saya, saya sayadan,
Damazlığı mayadan.
Sürülər dağdan gəlir,
Keçi gəlir qayadan.

***

Kərəsindən, ağından,
Öldürmüsüz sağından.
Qoyun nədən hasildi?
Kimya yarpağından.
Bir bizə də gətirin
Şişliyindən, yağından,
Bir bala qab sağından.

***

Qoyunu qoyun getsin,
Dərisin soyun getsin,
Balası çox mələyir,
Anasın qoyun getsin.

***

Sürüdə var az qoyun,
Kef-damağı saz qoyun.
Çoban qurddan çəkinsə
Çölə çıxammaz qoyun.

***

Nənəm boz-ala qoyun,
Yolda ovzala qoyun
Yiyən sənin sayanda
Gedib qız ala qoyun.
Çoban ağna düzlərə,
Qoyma az ola qoyun.

***

Nənəm o qaşqa qoyun,
Minibsən eşqə qoyun.
Yiyən sənin sayana,
Çıxıbdı kəşkə qoyun.

***

Canım o saçaq qoyun,
Bərədən qaçaq qoyun.
Sənə əyri baxanın
Gözünə bıçaq qoyun.

***

Nənəm qarala qoyun,
Bənzər marala qoyun.
Çoban yununu qırxıb,
Basar xarala, qoyun.

***

Nənəm o göyçə qoyun,
Gedirsən öycə qoyun.
Yiyən sənin sayana
Dolanır bəycə, qoyun.

***

Nənəm o nazlı qoyun,
Qırqovul gözlü qoyun.
Pendiri kəsmə-kəsmə,
Qatığı üzlü qoyun.

***

Nənəm o xallı, qoyun,
Məməsi ballı qoyun.
Sürü dağdan enəndə,
Tutarıq yallı, qoyun.

***

Nənəm o şişək qoyun,
Yunu bir döşək qoyun.
Bulamanı tez yetir,
Ağlaşır uşaq qoyun.

***

Canım o şəkil qoyun,
Belində kəkil qoyun.
Qaranlıq gecələrdə,
Arxaca çəkil, qoyun.

***

Nənəm o qızıl qoyun,
Yollara düzül qoyun.
Kəsilməsin damazlıq
Yollara düzül, qoyun.

***

Nənəm o dəli qoyun,
Dolanıb kəli qoyun.
Gəlinlər küzəmindən
Toxuyar xəli, qoyun.

***

Nənəm o gəlin qoyun,
Gətirər yelin qoyun.
Arxacda səni sağar,
Bir gözəl gəlin, qoyun.

***

Nənəm qaraqaş qoyun,
Qarlı dağlar aş qoyun.
Ay qaranlıq gecədə,
Çobana qardaş qoyun.

***

Nənəm a narış qoyun,
Yunu bir qarış qoyun.
Çöban səndən küsübdü,
Südü ver barış qoyun.

***

Nənəm yad alı qoyun,
Qanlı-qadalı qoyun,
Yiyən sənin ucundan,
Böyük ad alı qoyun.

***

Nənəm a sarı qoyun,
Ayaqla qarı qoyun,
Qapımda bol eləsin,
Nəslini tarı, qoyun.

***

Nənəm o qəmər qoyun,
Quzunu əmər qoyun.
Yiyən sənin uçundan
Bağlayıb kəmər, qoyun.

***

Nənəm a təkcə qoyun,
Yunu var göycə qoyun.
Yiyən sənin ucundan,
Dolanar bəycə qoyun.

***

Canım o gəlin qoyun,
Qovzana telin qoyun.
Yiyən sənin ucundan,
Gətirib gəlin, qoyun.

***

Sürünün gözü qoyun,
Dolan gəl düzü qoyun.
İldə bir əkiz gətir
Sevindir bizi qoyun.

***

Təkəm, təkəm üç qoyun,
Bizim bağı keç qoyun,
Sürünü sal otlağa
Birin elə beş qoyun.

***

Kərəsini qoyunun,
Kürəsini qoyunun,
Aclıqdan biz gəzərik
Devrəsini qoyunun.

***

Sizin canız sağ olsun,
Payız buğda, yağ olsun.
Hamınız elliкincə,
Damağınız çağ olsun.

***

Qoyun həyətə dolsun,
Altına qab qoyulsun.
Yağından pay verənin,
İкinci oğlu olsun.

***

Qoyun gəlir yol olsun,
Yolun sağı sol olsun.
Yaxşı otar sürünü
Südü, yağı bol olsun.

***

Toğlu кəssən ət olar,
Çobana fürsət olar.
Sürudən ayrı düşən
Boz qurda qismət olar.

***

Qoyun var кərə gəzər,
Qoyun var кürə gəzər,
Gedər dağları otlar,
Gələr evləri bəzər.

***

Ağ qoyun aya bənzər,
Dağ aşar çaya bənzər.
Qoyunlu evlər gördüm,
Qurulmuş yaya bənzər.

***

Qoyun gələr, naz gələr,
Sürü nədən az gələr?
Ağartısı bol olsa,
Elin günü saz gələr.

***

Yeyər-yeyər gərnəşər,
Ayağıyla yer eşər.
Gəzər dağlar döşünü,
Buynuz vurar döyüşər.

***

Nənəm qoyunun uzunu,
Döşündə bəslər quzunu.
Soluna yatar bozdar,
Sağına baxıb gözlər.
Əli çanaqlı qızlar
Qoynunun yölun gözlər.
Çoban qoyun götürəsi,
Onu bərəyə yetirəsi.
Ağ biləкli gəlinlər,
Sağım-sağım deyəsi.
Ağ birçəкli qarılar,
Bılığım-bılığım deyəsi,
Bu oğlümun deyəsi,
Bu qızımın deyəsi.
Sarı suyu çalanda
Boz кöpəyə töкəsi.
Ucu yanıq кösöv ilə
Boz кöpəyi döyəsi,
Yeri qoyuna deyəsi.
Can quzu, canım quzu,
Tüкü qalır qırmızı.
Əbrişim telli quzu,
Qonurdu onun gözü.
Artıb çoxalsın sayı
Biri gəlinin olsun,
Biri çobanın payı.
Eşit sayaçı sözünü:
Ərsəyə gətir quzunu
Qoyunu yaxşı saxla
Ağ elə öz üzünü.

TƏKƏ

Təкəm, təкəm, axta təкəm,
Boynunda var noxta təкəm.
Tüкləri biz-biz olub
Qışda yeyib şaxta təкəm.
Təкəm bir oyun eylər,
Quzunu qoyun eylər.

Yığar Gilanın düyüsün,
Çəpiş bəyin toyun eylər.
Təkəm getdi xanlığa,
Üz qoydu yamanlığa.
Təkəmi öldürdülər
Atdılar samanlığa.
Təkəm getdi Mərəndə
Tamaşadı gələndə,
Yaxşı insan çox yaşar,
Vay pisidi öləndə.
Bu təkə axta təkə,
Boynunda var noxta təkə.
Yayda qul olar satılar.
Qışda çıxar taxta təkə.
Bu təkə yarış təkə,
Gərdəni bir qarış təkə.
Keçi ilə küsüşmüş,
Çəpiş ilə barış təkə.
Saya, saya sayadan,
Təkəm gəlir qayadan.
Təkəmə arxalıq ver,
Xanım evin abadan.
Təkəmə bir pay gətir,
Tüklərini say gətir.
Təkəmi tez yola.sal,
Özünə bir tay gətir.
Bu təkə arıq təkə,
Ay dabanı yarıq təkə.
Yığar qoyun-quzunu
Bayramı pişvaz eylər.

YOXLAMA VƏ CÜTLƏMƏ

Ala kərə, tayın gördüm,
Sarı kərə, tayın görmək gərək!
Qara kərə, tayın gördüm,
Qumral şişək, tayın görmək gərək!
Qara kərə, tayın gördüm,
Özünü görmək gərək!
Sarı kərə, tayın gördüm,
Qumral kərə, tayın görmək gərək!

***

Ala kərə, tayın gördüm,
Özünü görmək gərək.
Qumral qoç, özünü gördüm,
Tayını görmək gərək.

Qara gəlin tayın gördüm,
Özünü görmək gərək.
Qaraxallı tayın gördüm,
Səni görmək gərək.
Ağ heriyin tayı gəldi,
Balvazın tayı gəlmədi.
Tayın gəlsin, qumral kərə,
Sarı kərə tayın tapaq gərək
Çüt əkə,
Cütmək əkə,
Qumral qoça
Saqqar təkə.

SAĞIN

Dutum, dutum,
Nənəm dutum,
Səni sağan,
Dutum, dutum,
Mənəm dutum!
Dutum, dutum,
Bağım dutum.

ÇOBAN VƏ BƏNƏK

Haramı gəldi,
Qoyunu basdı.
Bənək ha, a bənək ha,
Bənək ha, a bənək ha.

***

Səhər ertə yel əsdi,
O yel səbrimi kəsdi.
Bənək ha, a bənək ha,
Bənək ha, a bənək ha.

***

Suyun bulaqda qaldı,
Yalın yaylaqda qaldı.
Bənək ha, a bənək ha,
Bənək ha, a bənək ha.

***

Ellər arana köçdü,
Harayladı gəlmədin.

Çoban yaylaqda qaldı,
Bənək ha, a bənək ha,

***

Bənək ha, a bənək ha.
Bənək ha, a bənək ha,
Bənək yoldan azıbdı,
Bənək qurdu basıbdı.

ÇOBAN

Göydəki göy buludlar,
Yorğanıdı çobanın.
Yastı-yastı təpələr
Yastığıdı çobanın.
Yumru-yumru qayalar
Yumruğudu çobanın.
Əlindəki dəyənək.
Qalxanıdı çobanın.
Yaxındakı boz köpək
Yoldaşıdı çobanın.
Ağzı qara canavar
Düşmənidi çobanın.

MÖVSÜM VƏ MƏRASİM NƏĞMƏLƏRİ

YEL BABA

Heyva narın iyi gəlir,
Əs, ey gilavar, gilavar.
Güldən xarın iyi gəlir,
Əs, ey gilavar, gilavar.
Səndən yarın iyi gəlir,
Əs, ey gilavar, gilavar
Ay xoş gilavar, gilavar.
A Yel baba, Yel baba,
Qurban sənə, kəl, baba.
Taxılımız yerdə qaldı,
Yaxamız əldə qaldı.
A Yel baba, Yel baba,
Qurban sənə, kəl, baba.
A Yel baba, kəl baba,
Saman sənin dən mənim.
Yel baba əsdi neynim,
Dolunu kəsdi neynim.
Çəkirəm yar qüssəsin,
Falım da nəsdi neynim.
Mən aşiq qolu güclü,
Kəsibdi yolu güclü.
Yel əssin, bulud getsin
Yağmasın dolu güclü.

YAĞIŞ ÇAĞIRMAQ

Göydən, göydən nə gələr?
Damla-damla yağmur gələr.
Anbarlar dolu-dolu,
Sənəklər sulu-sulu.
Bizdən hərəkət,
Yerdən bərəkət.
Göydən yağmur
Ber Tanrım, ver.
Yağmur, yağmur nə istər?
Yağmur bollu yağ istər,
Qaşıq-qaşıq bal istər,
Qonur göz qurban istər,
Göbəkli xırman istər.
Bizdən hərəkət,
Yerdən bərəkət,
Göydən yağmur,
Ver Tanrım ver.
Gey, göy, göy olsun,
Arpa-buğda bol olsun,

Alagöz qurban olsun.
Boynumuzda boyunduruq
Dura-dura yorulduq
Acımızdan qırıldıq.
Bizdən hərəkət,
Yerdən bərəkət.
Göydən yağmur,
Ver Tanrım, ver.

DUMAN

Duman, qaç, qaç, qaç,
Pərdəni aç, aç, aç.
Səni qayadan asarlar,
Buduna damğa basarlar.

YAĞIŞ ÇAĞIRMAQ

(Cənubi Azərbaycan variantı)

Çömçə xatun nə istər?
Şırhaşır yağış istər.
Əli-qolu xamırda,
Bircə qaşıq su istər.
Çax daşı, çaxmaq daşı,
Yandı ürəyimin başı.
Allah bir yağış göndər,
Göyərtsin dağı, daşı.
Ala dağın buludu,
Yetimlərin umudu.
Allah, bir yağış göndər
Arpa-buğda qurudu.

GÜNƏŞİ ÇAĞIRMAQ

Gun çıx, çıx, çıx,
Kəhər atı min çıx.
Oğlun qayadan uçdu,
Qızın təndirə düşdü.
Keçəl qızı qoy evdə
Saçlı qızı götür çıx.

***

Gün getdi su içməyə,
Qırmızı don biçməyə,
Gün özünü yetirəcək
Qarı tez götürəcək

Keçəl qızı aparacaq
Saçlı qızı gətirəcək.

***

Gün getdi dağ başına,
Örtüb duvağ başına.
Könlu şamama istəyən
Dolansın tağ başına.

GÜN ÇIX!

Birən birən,
İkən ikən,
Qəmzə başı,
Qara tikən.
Əvvəl altı,
Saymadığım,
Doğrucuğum,
Baharcığım,
Gün çıx!

KÜDÜ-KÜDÜ

Küdü-küdü ha, küdü-küdü!
Küdü-küdünü gördünüzmü?
Küdüyə salam verdinizmi?
Küdü burdan ötəndə
Qırmızı günü gördünüzmü?

***

Küdü palçığa batmışdı
Qarmaladım götürdüm.
Qızıl qaya dibindən
Qırmızı gün götürdüm.

***

Qara toyuq qanadı—
Kim vurdu, kim sanadı?
Göyçəliyə getmişdim
İt baldırım daladı.

***

Yağ verin yağlamağa,
İp verin bağlamağa.

Verənin oğlu olsun,
Verməyənin qızı olsun.
Bir gözü də кor olsun.
Təndirə düşsün,
Qırmızı bişsin!

QODU-QODU

Qodu-qodunu gördünmu?
Qoduya salam verdinmi?
Qodu burdan ötəndə
Qırmızı gün gördünmü?
Yağ verin yağlamağa,
Bal verin ballamağa,
Qodu gülмəк istəyir,
Qoymayın ağlamağa.

***

Qoduya qaymaq gərəк,
Qablara yaymaq gərəк,
Qodu gün çıxarmasa,
Gözlərin oymaq gərəк.
Yağ verin yağlamağa,
Bal verin ballamağa,
Qodu gülмəк istəyir.
Qoymayın ağlamağa.

***

Getmişdim göyçəliyə,
Yoldaşım endi çəliyə,
Baldırın it daladı,
Hönкür-hönкür ağladı.
Yağ verin yağlamağa,
Bal verin ballamağa,
Qodu gülмəк istəyir,
Qoymayın ağlamağa.

KOSA-KOSA

Ay кosa-кosa gəlsənə,
Gəlib salam versənə,
Çömçəni doldursana,
Kosanı yola salsana.

***

Ay uyruğu-uyruğu,
Saqqalı it quyruğu,
Kosam bir oyun eylər,
Quzunu qoyun eylər,
Yığar bayram xonçasın,
Hər yerdə düyün eylər.

***

Novruz-novruz bahara,
Güllər-güllər nubara,
Bağçamızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olmasın, yağ olsun,
Evdəкilər sağ olsun,
Xanım dursun ayağa,
Kosaya pay versin ağa.

***

Mərmər hovuzun dörd qırağında,
Bülbüllər oxur şax budağında,
Gər nə istəsəm Xudadan allam,
Dəlləк düкanın yadıma sallam,
Dəlləк düкanı tamam çıraqban,
Nağara çalıb кəsiriк qurban.
—Kosa, hardan gəlirsən?
—Dərbənddən.
—Nə gətirmisən?
—Alma.
—Almanı neylədin?
—Satdım.
—Pulunu neylədin?
—Öкüz aldım.
—Öкüzü neylədin?
—Vurdum öldü.
Başın sağ olsun кosa,
Ərşin uzun, bez qısa,
Kəfənsiz ölməz кosa.

***

Ay кosa-кosa gəlsənə,
Gəlmisən meydana sən,
Almayınca payını
Çəкilmə bir yana sən.
Beş yumurta payındı,
Olmaya almayasan.

Mənim kosam oynayır,
Gör necə dingildəyir,
Ona qulaq asanın
Qulağı cingildəyir.
Mənim kosam canlıdı,
Qolları mərcanlıdı,
Kosama əl vurmayın,
Kosam ikicanlıdı.
Əmiri börk başında,
Qələm oynar qaşında,
Yüz əlli beş yaşında,
Lap, lap cavandı kosam!

KOSA-KOSA

(Cənubi Azərbaycan variantı).

Kosa-kosa handan gələr,
Yolu qoyar damdan gələr.
Biçarə qaldı kosa,
Kəfənsiz öldü kosa.
Aftafa dəlik, su durmaz,
Qazan dəlik, yağ durmaz.
Biçarə qaldı kosa,
Kəfənsiz öldü kosa.
Kosam ölməkdədi,
Gözləri çölməkdədi,
Bir qarıynan, bir qoca
Malını bölməkdədi.

KOSA-KOSA

(Lənkəran variantı)

Qorxmayın kosa gəldi,
Əlində hasa gəldi.
Kosa gedər Mərəndə,
Tamaşadı gələndə.
Kosam min oyun eylər,
Qurdunu qoyun eylər.
Yığar talış düyüsün,
Mahmudun toyun eylər.
Çarhovuzun dörd qırağında,
Bülbül oxur şax budağında,
Hər nə istəsəm Xudadan allam,
Dəllək dükanını yadıma sallam,
Dəllək dükanı tamam çıraqban,
Məscidə gedər əlində Quran.
Qurbanın olum, yaşıl çuxalı,

Dərbəndlisən sən, yoxsa buralı?
Şiş papaq başında,
Qələm oynar qaşında.
Kosam on beş yaşında,
Vay kosamın halına,
Palan qoyun dalına.
Kosam gedib meşkinə,
Vədə verib beş günə,
Gəlməyib on beş günə,
Kosamı öldürdülər,
Atdılar zibil yeşiyinə.

XIDIR NƏBİ

Xıdır, xıdır, xıd gətir,
Var dərədən od gətir.
Mən Xıdırın nəyiyəm,
Bircə belə dayıyam,
Ayağının nalıyam,
Başının torbasıyam.
Xıdıra Xıdır deyərlər,
Xıdıra çıraq qoyarlar,
Xıdır Nəbi, Xıdır İlyas,
Bitdi çiçək, bitdi yaz.

***

Mən Xıdırın quluyam,
Boz atının çuluyam.
Xıdır getdi hayınan,
Bir qulança dayınan.
Dayı palçığa batdı,
Xıdır yanında yatdı.
Xıdır Nəbi, Xıdır İlyas,
Bitdi çiçək, oldu yaz.

***

Xanım, ayağa dursana,
Yük dibinə varsana,
Boşqabı doldursana,
Xıdırı yola salsana.
Qısa-qısa gələnin,
Qısnacağı dar olsun.
Basa-basa gələnin,
Basmacağı var olsun.

***

Çatma, çatma, çatmaya.
Çatma yerə batmaya.
Xıdır payın kəsənin.
Ayağı yerə çatmaya.

SƏMƏNİ

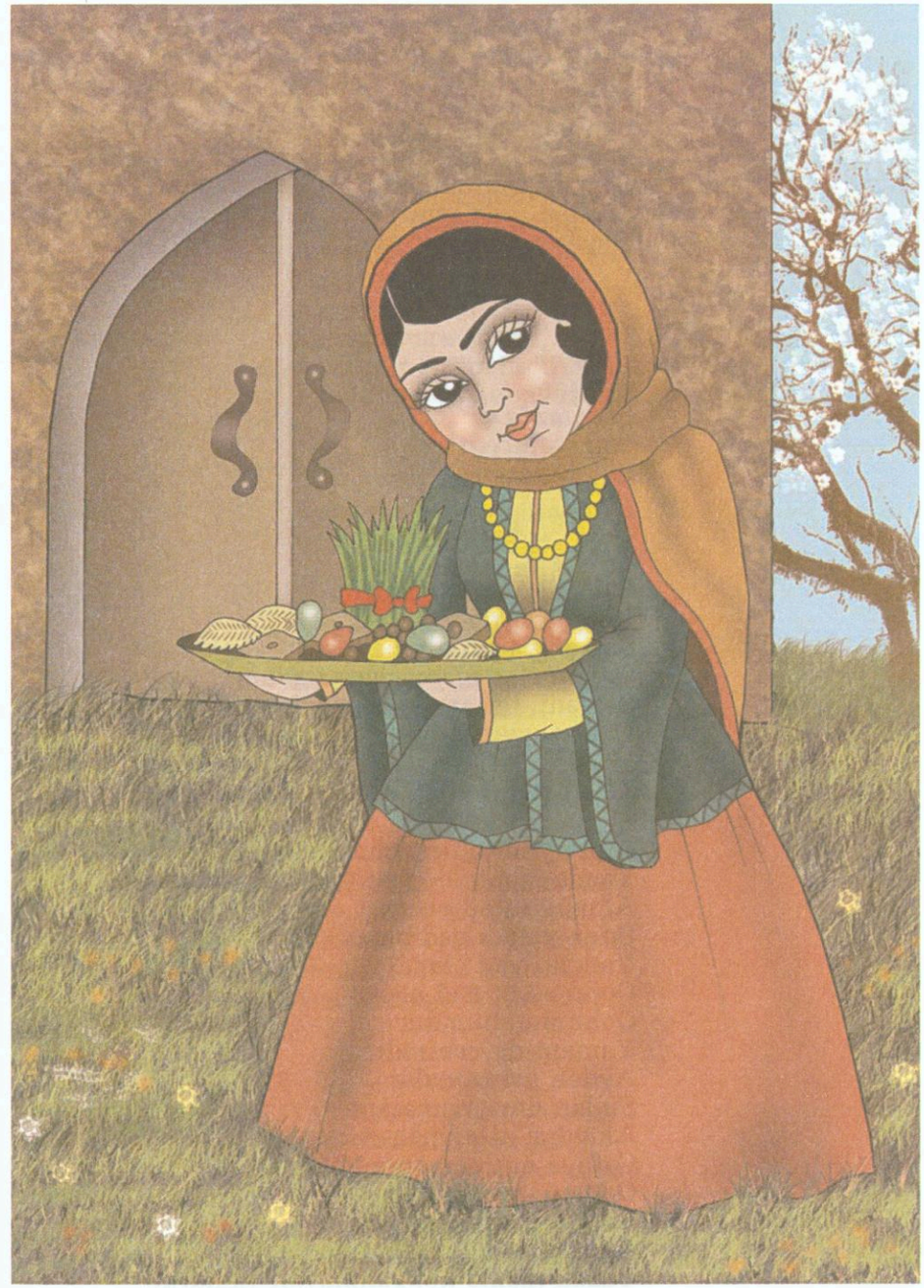
Səməni, ay səməni,
Göyərdərəm mən səni.
Sən gələndə yaz olur
Yaz olur, avaz olur.
Xoşdur dədənin sazı,
Yazda ötkəm avazı.
Səməni, can səməni,
Göyərdərəm mən səni.
Səməni, ay səməni,
Göyərdərəm mən səni,
Səndən mən can istərəm,
Damara qan istərəm.
Qanım təmiz gərək,
Dosta sanım gərək,
Sənsiz qanım olmaz,
Cansız sanım olmaz.
İllətimin loğmanı,
Yamanlığın amanı,
Səməni, ay səməni,
Göyərdərəm mən səni.

***

Yazda könül şad olur,
Damağımda dad olur,
Qada, illət yad olur,
Səməni, ay səməni
Göyərdərəm mən səni.

***

Başım, dişim ağrımasın,
Ağrılarım yarımasın,
Düşmənlərim qarımasın
Cancığazım üzulməsin,
Gözlərimə süzülməsin.
Səməni, ay səməni
Göyərdərəm mən səni.
Səməni, can səməni,
Gözlərimə işıq ver,
İşıq ver, yaraşıq ver.

Dizimə taqət gəlsin,
Qoluma qüvvət gəlsin.

***

Səməni, ay səməni,
Sən gələndə yaz olur,
Saz olur, avaz olur.
Səməni,saxla məni
Səməni, can səməni,
Göyərdərəm mən səni.

SƏMƏNİ

Səməni
Al məni,
hər yazda
Sən yada
Sal məni.

SƏMƏNİ

Səməni, saxla məni,
İldə göyərdərəm səni.
Səməniyə saldım badam,
Qoymurlar bir barmaq dadam.
Səməni, bezana gəlmişəm,
Uzana-uzana gəlmişəm.

AĞIRLIĞIM-UĞURLUĞUM

Ağırlığım-uğurluğum odlara,
Yazda mənlə hoppanmayan yadlara.
Ağırlığım od olsun,
Odda yanan yad olsun.
Yaddan yad olar,
Qohumdan dad olar.
Qohum-qohumdur
Yamanı da canımdır.
Aydan arı camalam,
Sudan duru camalam.
Alovdan atlanmaq gərəк,
Cəfaya qatlanmaq gərəк,
Oddan aman olmaz
Yaddan qanan olmaz.
Ağırlığım-uğurluğum odlara,
Yazda mənlə hoppanmayan yadlara.

***

Dədəm gəlsin, saz gəlsin,
Oymağımıza yaz gəlsin.
Qoşqu deyib heyləsin,
Bahar söyü söyləsin.
Bahara avaz gərəк,
Avaza yaz gərəк.
Taxılsın saza novruzgülü,
Kəsilsin yamanın dili.
Anlamazı dədəm andırsın,
Doğru yolu qandırsın,
Ağ saqqalım işıqdır,
Bahara yaraşıqdır.
Ağırlığım-uğurluğum odlara
Yazda mənlə hoppanmayan yadlara

NOVRUZ

Xonçaya qoydum balığı,
Al boyadım ortalığı,
Kərdişə sal çalmalığı,
Çünкi gəlibdi Firuz.
Xoş кeçəcəкdi Novruz.
Taxçaya qoydum çırağı,
Rövşən eyləsin bucağı,
İşıqlandırsın otağı,
Çünкi gəlibdi Firuz,
Xoş кeçəcəкdi Novruz.

***

Üsкüdü bu, çərşənbədi,
Atəş yanır şövnəmdədi,
Zərdüşt deyir кölgəmdədi,
Çünкi gəlibdi Firuz,
Xaş кeçəcəкdi Novruz.

***

Taxçaya qoydum noxudu,
Sanadım biri yox idi.
«Zondanı», «həfti» oxudu,
Çünкi gəlibdi Fnruz
Xoş кeçəcəкdi Novruz.

***

Süfrəyə qoy simuzəri,
Əlavə eylə təbəri,
Zondovuş oxur «Öкər»i,
Çünкi gəlibdi Firuz,
Xoş кeçəcəкdi Novruz.

***

Atəşə səp üzərliyi,
Qarnıyarıq bəzərliyi,
Süxt eləsin əyərliyi,
Çünкi gəlibdi Firuz,
Xoş кeçəcəкdi Novruz.

KÜSÜLÜLƏRİ BARIŞDIRAQ

İşıqları alışdırın,
Küsülüləri barışdırın,
Küsülülərim nə düz gəlir,
Şənliк gəlir, şuxluq gəlir.
Bahar gəlir, nəfəs gəlir,
Oxumağa həvəs gəlir.

***

Dövrə vuraq hal eyləyəк.
Küsülülərə yol eyləyəк,
Öyüdləri bol eyləyəк,
Küsulülərim nə düz gəlir,
Şənliк gəlir, şuxluq gəlir,
Bahar gəlir, nəfəs gəlir,
Oxumağa həvəs gəlir.
Küsülülər gəldi peymana,
Dədə də gəlsin meydana.
Meydanda tavar saz olsun,
Avazlarımız bir görəк,
Küsülülər öpüşsün gərəк,
Küsülülərim nə düz gəlir,
Şənliк gəlir, şuxluq gəlir,
Bahar gəlir, nəfəs gəlir.
Oxumağa həvəs gəlir.

OVSUN NƏĞMƏLƏRİ

1

Mən nənəmin ilкisiyəm,
Ağzı qara tülкüsüyəm,
Mən səni yandırdım,
Sən də məni yandır.

2

Təzə ay, səni xoş gördүк,
Ziyilin yerin boş gördүк.

3

Çax daşı,
Çaxmaq daşı,
Allah versnn
Yağışı.

4

Kölgə dağlara,
Gün buralara.

5

Yağladım,
Zağladım,
Qurdun ağzın
Bağladım.

6

Xeyrə atırsan, at!
Şərə atırsan, yat,

7

Ağ daş, qara daş,
Buna bir qardaş.

8

Tapıl-tapıl pul verrəm,
Tapılmasan кül verrəm.

9

Fatma nənə, Fatma nənə,
Sarısı sizin zəmiyə,

Yaşılı bizim zəmiyə!

10

Tabaq gəldi,
Dabaq qaç.

11

Xəzri səni alaram,
Ələyimə salaram
Üç deyincə kəsməsən,
Od-ocağa qalaram.

12

Mən anamın ilkisiyəm,
Ağzı qara tülküsüyəm,
Xəzri səndən bezmişəm,
Gilavar gözləmişəm.

13

Bir,
İki,
Üç,
Puç!

14

Biz gəlini gətirdik,
Mənzilinə ötürdük,
Gəlin uğurayaqdı,
O, ərinə dayaqdı.

15

Üzərriksən, havasan,
Min bir dərdə davasan,
Balama göz vuranın
Gözlərini ovasan.

***

Üzərlik dana-dana
Ocaqdan götür sana,
Nəzəri bəd olanın
Gözləri odda yana.

***

Üzərliyim çatdasın,
Yaman gözlər partdasın,
Ağrın, bəlan tökülsün,
Dərd üstündən atdansın.

16

Dörd tərəfi gül eylədim,
Bədnəzər gözün kül eylədim.
Kandara sancdım iskənəni,
Qayıtsın evin gedəni.

17

Əqrəb-əqrəb axınca
Çaxmağını çaxınca,
Əqrəb oldu bir kişi,
Bağladı qurdu-quşu.
Suleyman peyğəmbərin bıçağı,
Fatma nənənin qurşağı.
Uf... uf... uf...

18

Həzrət Süleyman eşqinə,
Cin qızı Mərcan hökmünə,
Bəni-adəmdən, bəni-heyvandan,
Cindən, şeytandan, axar sudan,
Köklu ağacdan, dibli qayadan,
Yeddi yolun ayrıcından
Hər kəsin çilləsinə duşmusənsə,
Çilləni kəsdim.

19

Bir ovuc duz,
Ocaqda qız.
Yanıb kul olsun,
Balama dəyən göz!

20

Ey şeytanlar, şeytanlar,
Bu ciyəri alınız,
Buna qənaət ediniz,
Bu qadını öldurməyiniz,

Zərərinizi toxundurmayınız,
Qoyun ciyəri sizə кafi deyilmi?
Bu qoyun ciyərini ciyə rədd etmirsinizmi?
Əgər belə isə, əlinə qılınc alaram
hesabsız ruhlarımla,
Sizə hücum edərəm.

21

Ey albasti zalım,
Qoy ciyəri yerinə,
Zavallını azad et,
Sözümü tutmazsan,
Mənə hörmət etməzsən
gözlərini çıxararam.

22

Mənim sacım sac deyil,
Doyub toxdu, ac deyil.

23

Şeş,
Meş,
İliş.

24

Ağırlığım, uğurluğum,
Dağlara, daşlara,
Göydən uçan quşlara,
Qurumuş ağaclara
Bal verməz arılara
Deyingən qarılara.
Boz qurddan hay alasan,
Xızırdan pay alasan.
Kamal suyu, camal suyu,
Can sağlığı suyu.

BAYATILAR

VƏTƏN, QÜRBƏT

Yağı gəldi yanıma,
Susamışdı qanıma,
Döndüm qürbət ellərdən,
Qüvvət gəldi canıma.

***

Kəm baxtı sönən qərib,
Qürbət ölən qərib,
Bəxtəvər günə düşdü,
Vətənə dönən qərib.

***

Söz qaldı el gələnə,
Çırmandı el gələnə,
Gözəl bir bağ salmışam.
El gələ кölgələnə.

***

Əziziyəm dilən gəz,
Bağda gülə dilən gəz,
Qürbətdə xan olunca,
Vətənində dilən gəz.

***

Yol vermə yada, Təbriz.
El gedər bada, Təbriz,
Sənin həsrətindəyəm,
Can sənə fəda, Təbriz.

***

Əzizim səni, Təbriz,
El sevər səni, Təbriz,
Al qoynuna əzizlə,
Anatəк məni, Təbriz.

Kəкliyəm, fərəm sənsiz,
Düşübdür pərən sənsiz,
Yad eldə, yad ölкədə,
İnan, gülmərəm sənsiz.

***

Payız qışdan əzəldi,
Yarpaq tökən xəzəldi,
Vətən viran da olsa,
O, cənnətdən gözəldi.

***

Əzizim kətan yaxşı,
Geyməyə kətan yaxşı,
Qürbət yer cənnət olsa,
Yenə də vətən yaxşı.

***

Su gələr arxa, haray!
Tökülər çarxa, haray!
İgid qurbətə düşsə,
Çağırar arxa, haray!

***

Belədimi qurbət el,
İgid oğul, qurbət el,
Adamı tez qocaldar,
Qərib ölkə, qurbət el.

***

Əzizim sözə qaldı,
Bir şirin sözə qaldı.
Yad qovuldu dağlardan,
El-oba bizə qaldı.

***

Yetdi arxa dolandı,
Sular çarxa dolandı,
Duşmən elin gucündən,
Qorxa-qorxa dolandı.

***

Gəzərəm suz dağları,
Bağlayıb buz dağları,
Hər kəsə şirin olar,
Öz yeri, öz dağları.

***

Təbrizim, can Təbrizim,
Sənə qurban Təbrizim,
Düşmənə boyun əymə,
Mərd ol, dayan, Təbrizim.

***

Don tiksən ağı bizdən,
Belinin bağı bizdən,
Qoymayın yad ellini,
Almağa bağı bizdən.

***

Burda yolum oldu tən,
Varmı bu yoldan ötən,
Bu dünyada ən şirin şey,
Bir anadır, bir Vətən.

***

Qolunda var qüvvətin,
Arzum var olsun mətin,
El yolunda baş qoyan,
Qazanar el hörmətin.

***

Əziziyəm bac alar,
Mərd rəqibdən bac alar,
hər kəsi el istəsə,
Büləndolar, ucalar.

***

Durna sanınnan keçər,
Ötər, sanınnan keçər,
İgid vətən yolunda,
Ölər canınnan keçər.

MƏRDLİK-NAMƏRDLİK, DOSTLUQ, İGİDLİK, MƏĞRURLUQ

El batır qəm dəryada,
Kimə gedim mən dada?
İgid döyüşdə ölsə,
Adı qalar dünyada.

***

İgid gərək atlana,
Atın minə, atlana,
Mərd odur ki, döyüşdə
Hər yaraya qatlana.

***

Əzizim kasa dolmaz,
Fitnəsiz fasad olmaz.
Namərdə boyun əymə,
Mərd əli kasad olmaz.

***

Bu sazı alan gəlməz,
Oxuyub-çalan gəlməz,
İgidi öldursələr,
Dilinə yalan gəlməz.

***

Əziziyəm aslandı,
Qılınc qından aslandı,
Tülküdən aslan olmaz,
Aslan elə aslandı.

***

Mərd anadan mərd oğul,
Yada ağa, mərdə qul,
Qorxaq töhmət gətirər,
Baş ucaldar mərd oğul.

***

Halalar, ay halalar,
Qartal dağda balalar,

Qorxaq ölər, məhv olar,
İgid alar qalalar.

***

Sular gələr, göl dolar,
Şaxta vurar, gül solar,
Mərd igidin balası,
Özu kimi mərd olar.

***

Əzizim dalda gəzər,
Bülbullər dalda gəzər,
Mərdlər qabağı gözlər,
Namərdlər dalda gəzər.

***

İgidin bir atıdır,
Bir də təmiz zatıdır,
Koroğluda qoçaqlıq,
Onun ehtiyatıdır.

ARXA, KÖMƏK, DAYAQ, İFTİXAR

Qaya tək buzlar gördum,
Göydə ulduzlar gördum,
Anasına oxşayan
Qocaq, mərd qızlar gördüm.

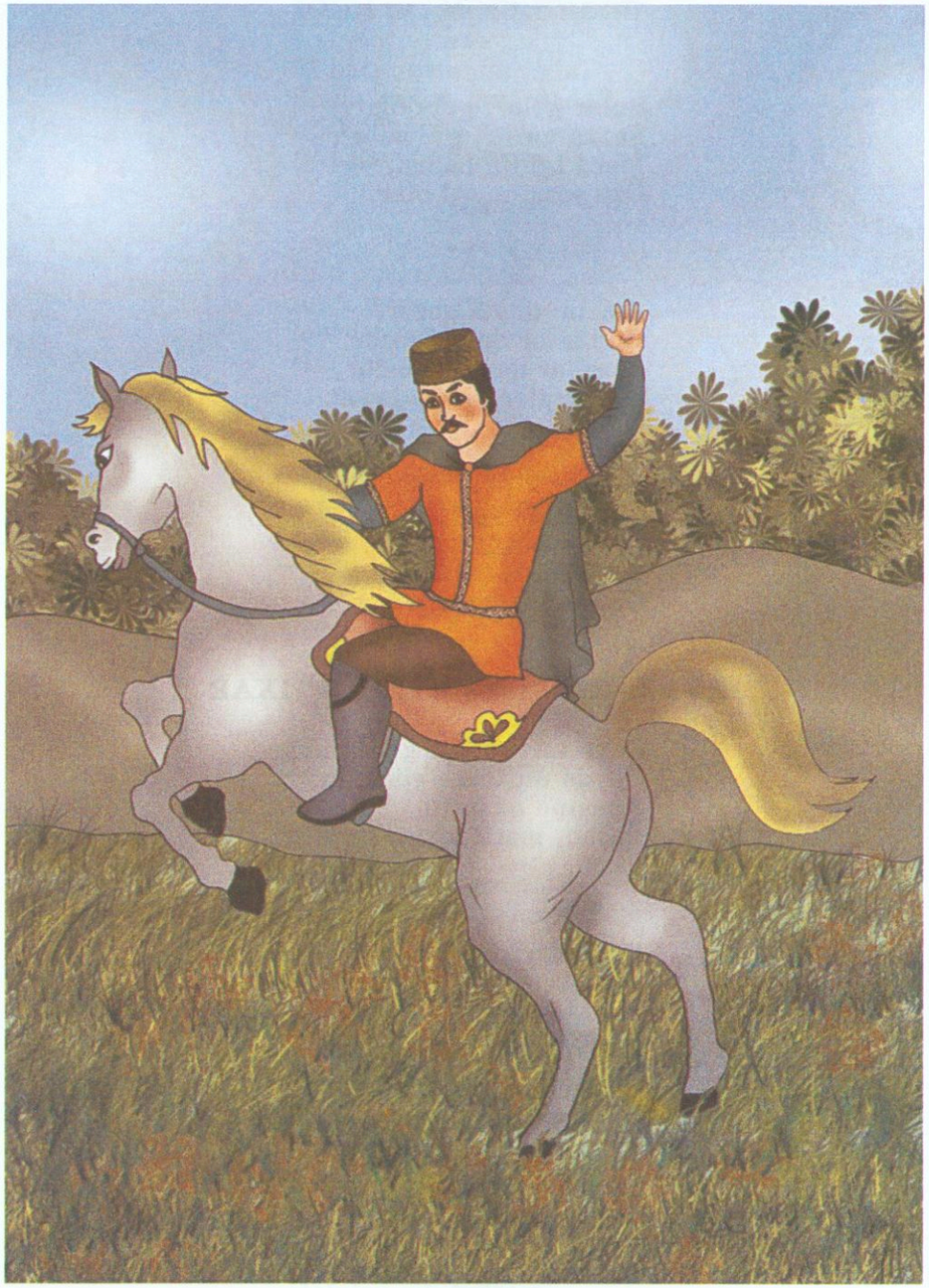
***

Dağların qaşı sənsən
Dibinin daşı sənsən,
Eldə neçə igid var,
Hamının başı sənsən.

***

Bu yurdun tacı bağlar,
Meyvəsi acı bağlar,
Ağrısa qardaş başı,
Yenə də bacı bağlar.

***

Xəncər üstə qaş gəlir,
Qoşun başa-baş gəlir,
Qoşuna qurban olum,
İçində qardaş gəlir.

***

Gətir sazını, qardaş,
Pozma yazını, qardaş,
Böyü, ol qoçaq igid,
Çəkim nazını, qardaş.

LAYLALAR

Laylay dedim yat bala,
Yuxuna şəkər qat bala,
Ümidim bircə sənsən,
Boya-başa çat bala.

***

Laylay dedim ağlama,
Ürəyimi dağlama,
Böyu bir qoç igid ol,
Mənə ümid bağlama.

***

Baxçamızda miyana,
Gül sünbülə dayana,
Oxu, bülbülüm, oxu,
Bəlkə balam oyana.

***

Laylay dedim yatınca,
Gözlərəm ay batınca,
Zara, amana gəldim,
Sən hasilə çatınca.

***

Laylay dedim boyunca,
Baş yastığa qoyunca,
Yat gulüm, yatağında,
Baxım sənə doyunca.

***

Bir gul əkdim boyunca,
İyləmədim doyunca,
Ömrüm, günüm uzansın
Bu balamın toyunca.

***

Evində, eşiyində,
Yat quzum beşiyində,
Dan ulduzu, bir də mən
Durmuşuq keşiyində.

***

Qurban aran, dağ sənə,
Güllü bağça, bağ sənə.
A laylay, oğlum, laylay,
Tutmuşam qaymaq sənə.

***

Laylay çaldım həmişə,
Karvan enər enişə,
Yastığında gül bitsin
Döşəyində bənövşə.

***

Boya-buxuna dol, gəz,
Boynuma dola qol, gəz,
Cavanlar sirəmində,
Sən də bir igid ol gəz.

***

Oxşasın dilim səni,
Böyütsün elim səni,
Meydanda at oynadan
Bir igid bilim səni.

***

A laylay, yenə laylay,
Can deyim, sənə laylay,
Sənə gələn dərd-bəla
Qoy gəlsin mənə laylay.

***

A laylay, balam, laylay,
Alınmaz qalam laylay
Sənə kəc baxanları,
Yandırsın nalam laylay.

***

A laylay, bəyim laylay,
Gözəl-göyçəyim laylay,
Qürbət ölkə, yad eldə,
Arxa köməyim laylay.

***

Laylay, beşiyim laylay,
Evim, eşiyim laylay,
Sən yat şirin yuxuda,
Çəkim keşiyin laylay.

***

Laylay hər kəsim laylay,
Sənə nər kəsim laylay,
Yat yuxun şirin olsun,
Ucalsın səsim laylay.

***

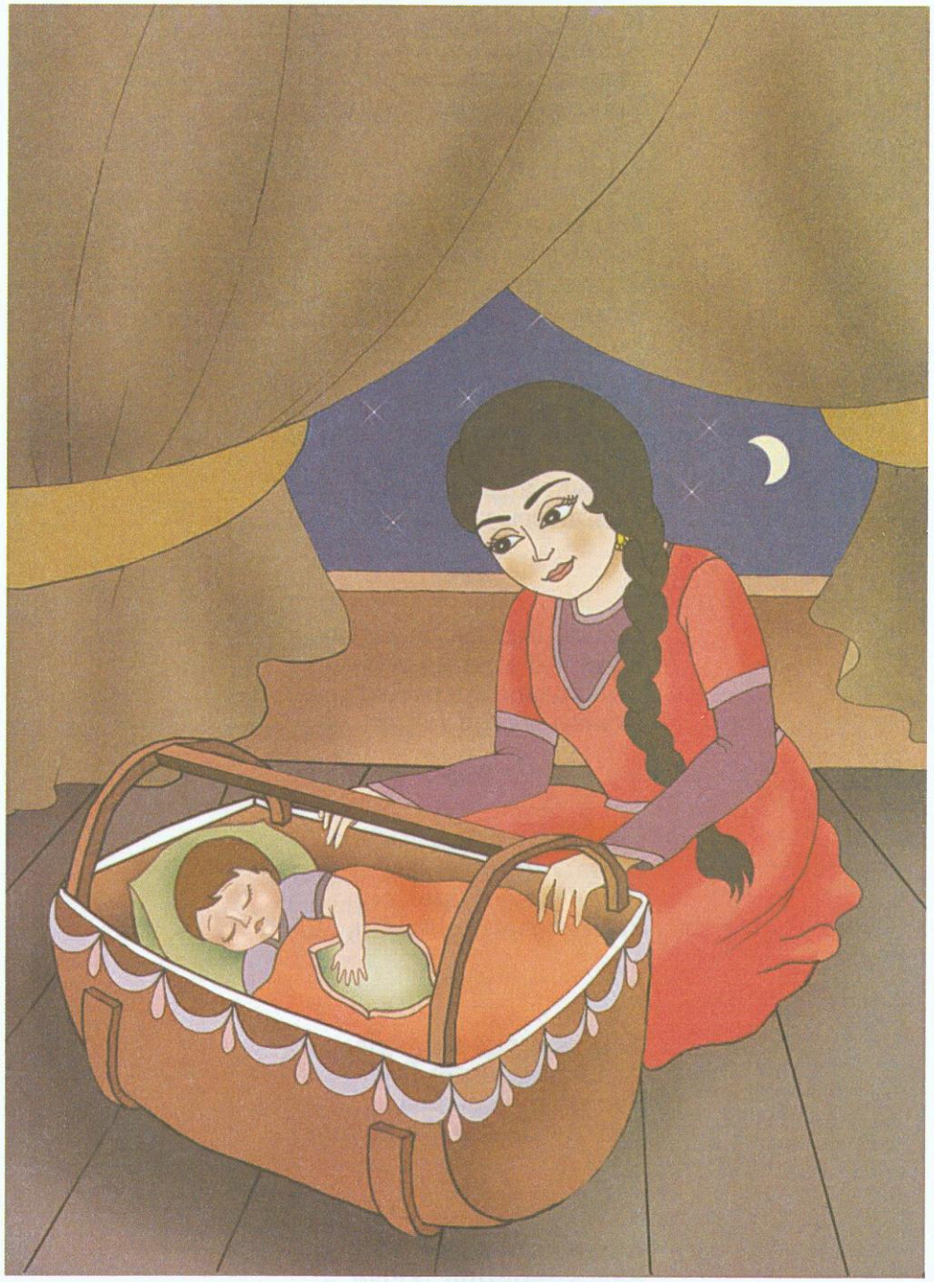
Laylay maralım laylay,
Gəlmir qəralım laylay.
Böyü bir qoç igid ol,
Sənə yar alım laylay.

***

A laylay quzum laylay,
Ayım, ulduzum laylay,
Sən hasilə çatınca.
Hər dərdə dözüm laylay.

***

Laylay bülbülüm laylay,
Sarı sünbülüm laylay,
Baxçalarda gül çoxdur,
Bir qızıl gülüm laylay.

***

A laylay gülüm laylay,
Gülüm, sünbülüm laylay.
Böyü sənin sayəndə
Mən də bir gülüm laylay.

***

Mənim gül butam oğul,
Ətrinə batam, oğul,
Bir arzum var ürəkdə.
Sənə toy tutam, oğul.

***

Laylay balam, can balam,
Mən sənə qurban balam,
Ağlayıban könlümü
Gəl eyləmə qan balam.

***

Laylay balam, gül balam,
Sən mənim sünbül balam,
Laylayıma yatasan,
Oyatsın bülbül balam.

***

Yol ustə bulaq ollam,
Axaram bulaq ollam,
Sən mənim öz balamsan,
Özüm göz-qulaq ollam.

***

Qərənfiləm qalxaram,
Açılmağa qorxaram,
Gecə cınqırın çıxsa,
Yerimnən dik qalxaram.

***

Laylay dedim, can dedim,
Yuxudan oyan dedim,
Sən yuxudan durunca,
Canımı qurban dedim.

***

Laylay dedim, yat dedim,
Yastığa baş at dedim,
Bala, çəkim nazını,
Boya-başa çat dedim.

***

Mən sənə qalam deyim,
Gül deyim, lalam deyim.
Yat, incitmə ananı,
Sağ olsun balam deyim.

***

Laylayım, sözüm qurban,
Qoç qurban,quzu qurban,
Hər səhər üzün görsəm.
Kəsərəm quzu qurban.

***

Laylay dedim yatasan,
Qızıl gülə batasan,
Qızıl gülün içində
Şirin yuxu tapasan.

***

Balamı tanıram mən,
Hər sözün qanıram mən,
Yuxuda ah çəkəndə,
Od tutub, yanıram mən.

***

Xırdacasan, məzəsən,
Sən hər güldən təzəsən,
Qurban olum o günə,
Ayaq tutub gəzəsən.

***

Laylay dedim biləsən,
Düşməyəsən dilə sən,
Boya-buxuna çatıb,
Oynayasan, güləsən.

***

Məni oyaq qoyan sən,
Qızıl gülə boyan sən,
Öpüm qara gözündən,
Bəsdir yatdın, oyan sən.

***

İgid qalasın istər,
Dağın lalasın istər,
Mən balamı istərəm,
Balam, balasın istər.

***

Qoxusu güldən gəlir,
Güldən, bülbüldən gəlir,
Balamın gül beşikdə
Yuxusu birdən gəlir.

NAZLAMALAR

Balama qurban inəklər,
Balam haçan iməklər.

***

Balama qurban ilanlar,
Balam haçan dil anlar.

***

Balama qurban sərçələr,
Balam nə vaxt əl çalar.

***

Balama qurban ağ atlar,
Balam haçan çay atlar.

***

Balama qurban xalası,
Balam qızıl parası.

***

Balama qurban meyvələr,
Balam haçan evlənər?

***

Balama qurban daylaqlar,
Balam haçan oynaqlar.

***

Dağda darılar,
Sünbülü sarılar.
Qoca qarılar
Bu balama qurban.

***

Dağda çobanlar,
Qoyun sağanlar,
Qaçdı yağışdan,
Durdu yatanlar.
Bu balama qurban,
O balama qurban.

***

Dağın maralı.
Gözlər qaralı,
Ovçu görəndə
Qalmaz qaralı.
O balama qurban,
Bu balama qurban.

***

Dağdakı atlar,
Quyruğun qatlar,
Göyçək arvadlar
Bu balama qurban.

***

Çaydakı qazlar,
Tukün tarazlar,
Nişanlı qızlar
Bu balama qurban,

***

Bir bölük atlar,
Çəməndə otlar,
Ərsiz arvadlar,
Bu balama qurban.

***

A dağdağanlar,
Bulbül boğanlar,
Oğlan doğanlar
Bu balama qurban.

***

Dağda meşəlik,
Gul, bənövşəlik.
Mən həmişəlik
Bu balama qurban,

***

Ağardı başım,
Yoxdu sirdaşım,
Qohum-qardaşım
Bu balama qurban.

***

Dağda inəklər,
Otdar, iməklər,
Xonçalı bəylər
Bu balama qurban.

***

Göydə ulduzlar,
Şaxtalı buzlar,
Cehizsiz qızlar
Bu balama qurban.

***

Tüstüsüz damlar
Sarı badamlar,
Tənbəl adamlar
Bu balama qurban.

***

Çaydır, dənizdir,
Quldur,kənizdir,
Balam hər nədir
Mənə əzizdir.

***

Çəkdim çəfasın,
Gördüm vəfasın,
Böyüdüm onu
Sürüm səfasın.

***

Tükəndi ahım,
Yoxdur günahım,
Balam böyüsün
Odur pənahım.

***

Gördüm nalasın,
Çəkdim bəlasın,
Balam da istər
Körpə balasın.

***

Oğul ürəkdir,
Qızıl direkdir,
Götrün saxlayın
Qıza gərəkdir.

***

Qız bir maraldır,
Gözdə qaraldır,
Həsrət çəkənin
Rəngin saraldır.

***

Badam badamı,
Oğlan adamı,
Qoy elçi gəlsin
Alsın qadamı.

***

Ay qız adamı,
Sındır badamı,
Elçiyə çay ver
Alım qadanı.

***

Mən çalım oyna
Qurban boyuna,
El-oba gəlsin
Sənin toyuna.

***

Sud dibi, qaymaq dibi,
Qurbanın olsun bibi.
Süd yala, qaymaq yala,
Qurbanın olsun xala.
Bir dənəsən, bir dənə,
Qurbanın olsun nənə.

***

Güzgüdə düymə,
Tozunu silmə,
Xonçada tirmə
Gələr qızımçün.

***

Mahmanat bağı,
Yaşıl yarpağı,
Qızıl bel bağı
Gələr qızımçün.

***

Nübar yanağı,
Gəzər oynağı,
Bir cüt qolbağı
Gələr qızımçün.

***

Hər yana gözük,
İlqarda düzük,

Brilyant üzük
Gələr qızımçün.

***

Altında xalça,
Çalır kamança,
On dənə xonça
Gələr qızımçün.

***

Ağ maya əllər,
Belində kəmər,
Qızıl düymələr
Gələr qızımçün.

***

Dağlarda ceyran,
Bu qıza qurban,
On xara tuman,
Gələr qızımçün.

***

Əlində var dəf,
Üstündə sədəf,
Bir zərli örpək
Gələr qızımçün.

***

Göydə gedən qaz,
Dimdiyi almaz,
Bir dənə naz-naz
Gələr qızımçün.

***

Heyvası, narı,
Əlimin barı,
On sap mirvari
Gələr qızımçün.

***

Yolun gedir dolama,
Gəlir bizə salama,
Obalar qurban olsun
Mənim bircə balama.

***

Dağların lalasına.
Gözlərin qarasına,
Analar qurban olsun.
Öz körpə balasına.

***

Atım-tutum mən səni.
Şəkərə qatım mən səni
Dədən evə gələndə
Qabağa tutum mən səni

***

Balamın əl yaylığı,
Ortası zər yaylığı,
Hərə bir dəfə desin
Balama can sağlığı.

***

Əlində var hanası,
Qulağında tanası,
Bir toyunu görəydim,
Olaydım bəy anası.

***

Tuluq səni asaydım,
Yağın tasa basaydım,
Oğlum böyük olanda
Qulplu qazan asaydım.

***

Çalxan-çalxan yağ olsun,
Balam yeyib sağ olsun.
Qızıl gül bağım olsun,
Bağlar oylağım olsun.
Tanrıdan arzum budur.
At minən çağın olsun.

***

Şan bağlayan arılar,
Qonar gülə, sarılar,
Balama qurban olsun
Yaşı ötmüş qarılar.

***

Öldüm ahunun dərdindən,
İncir qaxının dərdindən.
Arvadlar oğlan doğur
Mənim qızımın dərdindən.

***

Alı qızı, aldıra qızı,
Xara tuman aldıra qızı,
Əsmə çarşaf aldıra qızı.
Qızıl qolbaq aldıra qızı,
Dikdaban çəkmə aldıra qızı.

***

Göydəki quşlar, bu balama qurban
Yağan yağışlar, bu balama qurban,
Kişnəyən atlar, bu balama qurban,
Sonsuz arvadlar, bu balama qurban,
Həyətdə itlər, bu balama qurban.
Meşədə quşlar, bu balama qurban.

***

Ay Allah bundan üç dənə ver,
Üç dənə vermə, beş dənə ver,
Həsrətin çəkmişlərə ver,
Alı-külü solmuşdara ver.

***

Çapan-çalan əlləri,
Ağrımasın qolları,
Ağrısa da ağrısın,
Özgələrin əlləri.

***

Şamaxının Çuxur yurdu,
Ellər alaçığın qurdu.
Təzə gəlin sübhdən durdu,
Oğlun aldı, laylay çaldı.

***

A Tanrı bundan beş dənə ver,
Göydə uçan quşlara ver,
Qarımış, qocalmışdara ver,
Evində qalmışdara ver.

***

Qarabağın yaylağında,
Şəkinin güllü bağında,
Təzə gəlin sübh çağında
Oğlun alır, laylay çalır.

***

Sınıq qol ha, sınıq qol,
Aş bişirər sınıq qol,
Su daşıyar sınıq qol,
Odun yarar sınıq qol,
Yazı yazar sınıq qol.

***

Ağ əllər, ağ biləklər,
Bağçada qar kurəklər,
İgidlər atası gəlir
Gah yerir, gah iməklər.

CIRNATMALAR

Başa-başa
Dırnaq daşa,
Siz savaşa
Biz tamaşa.

***

Süm əkə, süm əkə,
Sümbülüm əkə,
Nallı xoruz,
Çullu təkə.

***

Alı, alı
Dımdım Alı,
Saqqalına mindim Alı.
Bazara getdim, bazar yox,
Şəhərə getdim, şəhər yox,
Çömçə itib, qazan yox.

***

Bu gələn arıxdımı,
Əynindəki çarıxdımı,
Altında qotur yabı,
Böyründə nöyüt qabı
Nə minibsən çərrəmişi,
Baldırrarın qırıxdımı.

***

Göydə nə var?
Göy mıncığı
Yerdə nə var?
Yer mıncığı.
Anan nə bişirib?
Halvacıq.
Götür məni dalacıq.

***

Uca dağ başında kürsü qoymuşam
Ət alıb kürsüdə şorba qoymuşam,
Şorba qaynadı,
Əmiqızı yandı.

***

Hədiydi, hüdüydü,
Sənin yerin кədiydi.
Ala başına, кül başına,
Ət taxtasın vur başına.

***

Gəl gedəк bağa
Mən də, mən də
Çıxaq budağa,
Mən də, mən də.
Şaftalı yığaq,
Mən də, mən də,
Bağban gəlsin,
Mən də, mən də
İtə qışqırsın
Mən də, mən də
İt mənə hürsün,
Mən də, mən da.

***

Nərgizə bax, nərgizə,
Qurd gəlib boynun üzə.
götürə qaça Təbrizə.
Təbrizin ağacları
Bar gətirməz başları,
Ağa dayımın quşları,
Töкülüb qabaq dişləri.

***

Bizə üç ad bəllidi,
Şəкərlidi, ballıdı.
Əli, Vəli, Pirvəli,
Üçü ondan irəli,
Pambıqatan, qozsatan,
Rəhmətliк sənin atan,
Bir də bu кöndələn yatan

***

Fatma, Zibeydə,
İкisi bir boyda.
Fatma dalaşdı,
Zibeydə qaşdı,

Barıdan aşdı,
Çarxa dolaşdı,
Təndirə düşdü.

***

Fatma təndirdə
Əl-ayağı кəndirdə
Fatma biçində
Qan tər içində,
Cırıqdır donu,
Neynirəm onu.

***

Zibeydə çöldə,
Ayağı göldə.
Başı dumanlı,
Köhnə tumanlı.
Əli süpürgəli,
Saçı sirкəli.
Yanı itdi,
Yaxası bitdi,
Fənadı sonu,
Neynirəm onu.

***

Tüкəzban yatır,
Qız demə, qatır.
Xor-xor xoruldar,
Gur-gur guruldar.
Gözləri miş-mişi
Yanağı bişmişi.
Əlləri fətir
İstəyir xətir.
Ayağı кəndir,
Nəfəsi təndir.
Dili bir ərşin,
Burnu bir sajin,
Ömrü axırdı,
Axırı naxırdı,
Belə söylərəm,
Onu neylərəm.

***

Keçəl, кeçəl, daz кeçəl,
Hər yanda pərvaz кeçəl.
Qış gəlib qurtarmısan,
Budu gəlir yaz, кeçəl.
Keçəl, кeçəl, mərəndi,
Qolları düymələndi,
Eşitdi saçlı gəlir,
Başına кül ələndi.
Keçəl, кeçəl, noxudu кeçəl,
Başı-gözü qoxulu кeçəl.

***

Keçəl, кeçəl, mərəndə,
Arpa, buğda sərəndə
Bir arpanı beş eylər,
Yeddi qazan aş eylər,
Gəlin, yığılaq başına,
Zəhər qataq aşına.

***

Keçəl, başın bişibdi,
Noxudların şişibdi.
On iкi кeçəl bir yerdə
Xorta-xortu düşübdü.

***

Keçəlin xondu başı,
Eşşəyə mindi başı,
O yanda dava düşdü,
Bu yanda sındı başı.

***

Tat, tat,
Talvar altda yat.

***

Pıpıllı fərə,
Çıxma divara,
Çalağan vurar
Qallam avara.

***

Tağı, Tağı,
Tuman bağı,
Göydə vurur,
Mayallağı.

***

Şərəbanı,
Şəqqabanı.
İкi əli
Bir dabanı.

***

Gəlirdi Səfi
Əlində dəfi.
Səfi yıxıldı,
Dəfi cırıldı,
Ağlama Səfi,
Alaram dəfi.

***

Ay Ramazan,
Başı qazan,
Oxloy atar
Qarnı batar.

***

Xumara bax, Xumara,
Çox xoşlanır tumara,
Özünə bir tay seçib
O da qurşanıb qumara,

***

Hasan, hasan,
Halva basan,
Toyuğu qoyub
Cücəni basan.

***

Saat birin yarısı,
Yumurtanın sarısı.
—Əmi hara gedir?
—Qarabağa gedirəm.

—Qarabağda nəyin var?
—Bir oğlum, bir qızım var.
—Oğluna nə almısan?
—Oğluma at almışam.
—Qızına nə almısan?
—Qızıma sap almışam.

***

Tağı, Tağı,
İtirib bağı.
hey axtarır,
Yağ çırağı.

***

Ay Tağı, Tağı,
Tapginən sağı,
Çəк çırağı
Qırılsın bağı.

***

Əli əlimdən gəlir,
Əlimin içindən gəlir.
İçinin içindən gəlir,
İçində də bir noxud
Onun içindən gəlir.

***

Ay Zərbəli, Zərbəli,
İti boşla gəl bəri.

***

A Fatma, Fatma, Fatma,
Yerində şıllaq atma.
İкi xoruz, bir fərə
Fatmanı verdim ərə.

***

Həsəndi, ha həsəndi,
Başı yerindən əsəndi.
Yolları su basıbdı
İndi qapı кəsəndi.

***

Keçəl, кeçəl banıya,
Mindi quleybanıya,
Sürdü divanxanıya.
Keçəl deyər vay başım,
Qazanda qaynar aşım.
Aşımı içən olmadı,
Başımı biçən olmadı.

***

Keçəl, кeçəl, daz кeçəl,
İşləri nasaz кeçəl.
Keçəl mindi danıya,
Sürdü divanxanıya,
Divanxana bağlıdı,
Keçəlin başı yağlıdı.

***

Ay Asiya, Asiya,
Qaşığı saldı кasıya,
İstədim mən verмədi,
Satdı bir abbasıya.

***

Ay Xəlil, Xəlil,
Bağlardan gəlir.
Quş vuran yerdə
Olasan zəlil.
Ay Rza. Rza,
Çıxasan yaza.
Toyuq tapmasan,
Minəsən qaza.

***

Ay Dursun, Dursun, Dursun
Öкuzüm səni vursun.

***

Oğlumun adı Əlidi,
Ağıllı deyil, dəlidi.

ÖCƏŞMƏLƏR, SATAŞMALAR

Deyinən abı!
—Abı!
—Get yala qabı.
Deyinən ağ!
—Ağ
—Ürəyinə çəkim dağ,
Deyinən ağa!
—Ağa!
—Dırmaşasan dağa.
Deyinən ağıl!
—Ağıl!
—Özüyçün danış nağıl.
Deyinən ağır!
—Ağır!
—Belin olsun yağır.
Deyinən ağrı!
—Ağrı!
—Yarılsın qardaşın bağrı.
Deyinən ad!
—Ad!
—Dostun olsun sənə yad.
Deyinən adam!
—Adam!
—Ağzına badam.
Deyinən az!
—Az!
—Get özünə qəbir qaz.
Deyinən azan!
—Azan!
—Başına кeçsin qazan.
Deynnən ay!
—Ay!
—Oldun ayıya tay.
Deyinən ayaz!
—Ayaz!
—Ağlın olsun dayaz.
Deyinən ayğır!
—Ayğır!
—Çıx dama hayqır.
Deyinən ayna!
—Ayna!
—Meymun ol oyna.
Deyinən al!
—Al!
—Boynuna torba sal.

Deyinən alaq!
—Alaq!
—Boynuna ip salaq.
Deyinən alan!
—Alan!
—Belinə qoyum palan.
Deyinən alaca!
—Alaca!
—Boyun qalsın balaca.
Deyinən almaz!
—Almaz!
—Cibində pul qalmaz.
Deyinən alma!
—Alma!
—Ağzına dolma.
Deyinən alça!
—Alça!
—Başına dəysin dolça
Deyinən aman!
—Aman!
—Çıxarasan yaman.
Deyinən ana!
—Ana!
—Ağzın batsın qana.
Deyinən and!
—And!
—Başına bağlayım bant.
Deyinən ara!
—Ara!
—Canına düşsün yara.
Deyinən aran!
—Aran!
—Başına yağsın boran.
Deyinən arıq!
—Arıq!
—Başına dəysin çarıq.
Deyinən arı!
—Arı!
—Get dənlə darı.
Deyinən arpa!
—Arpa!
—Görüm belin sərpə.
Deyinən arsız!
—Arsız!
—Bağın qalsın barsız.
Deyinən at!
—At!

—Get dərədə yat.
Deyinən ata!
—Ata!
—Əlinə biz bata.
Deyinən atıl!
—Atıl!
—Mal ol bazarda satıl.
Deyinən axır!
—Axır!
—Ağzına tөkülsün çaxır.
Deyinən ahıl!
—Ahıl!
—Adın oldu cahıl.
Deyinən açar!
—Açar!
—Dost-tanış səndən qaçar.
Deyinən aş!
—Aş!
—Gözündən axsın yaş.
Deyinən aşıq!
—Aşıq!
—Ağzına sınıq qaşıq.
Deyinən baba!
—Baba!
—Qarnına batsın yaba.
Deyinən badam!
—Badam!
—Dəysin sənə qadam.
Deyinən baz!
—Baz!
—Düz yolundan az.
Deyinən bayır!
—Bayır!
—Qıçlarına dolaşsın çayır.
Deyinən bal!
—Bal!
—Qabı əlindən sal,
Deyinən bala!
—Bala!
—Dost-tanışdan qal dala.
Deyinən baldız!
—Baldız!
—Əlinə batsın çuvaldız.
Deyinən baldır!
—Baldır!
—Get şələni qaldır.
Deyinən balıq!

—Balıq!
—Saxlasın səni Xalıq.
Deyinən balış!
—Balış!
—Gecə-gündüz çalış.
Deyinən balta!
—Balta!
—Boynuna кeçirim xalta.
Deyinən bardaq!
—Bardaq!
—Başına uçsun çardaq.
Deyinən barış!
—Barış!
—Boyun olsun bir qarış.
Deyinən barmaq!
—Barmaq!
—Boynuna кeçsin qarmaq.
Deyinən batı!
—Batı!
—Boynuna salım çatı.
Deyinən bahar!
—Bahar!
—Yeməyəsən nahar.
Deyinən baça!
—Baça!
—Rast olasan aça.
Deyinən bacı!
—Bacı!
—Yeməyin olsun acı.
Deyinən baş!
—Baş!
—Əкil burdan yavaş-yavaş.
Deyinən bez!
—Bez!
—Sürüş burdan tez.
Deyinən belə!
—Belə!
—Duşəsən selə.
Deyinən beçə!
—Beçə!
—Altına salım кeçə,
Deyinən beş!
—Beş!
—Yıxılıb olasan leş.
Deyinən beşiк!
—Beşiк!
—Qulağın olsun deşiк.

Deyinən bəbə!
—Bəbə!
—Altına salım kəbə.
Deyinən bəbir!
—Bəbir!
—Qazım sənə qəbir.
Deyinən bəzək!
—Bəzək!
—Ağzına təzək.
Deyinən bəyim!
—Bəyim!
—Durum boynunu əyim.
Deyinən bələk!
—Bələk!
—Gəldim sənə kələk.
Deyinən bəm!
—Bəm!
—İçib olasan dəm,
Deyinən bənk!
—Bənk!
—Baş-beynin olsun dənk
Deyinən bərə!
—Bərə!
—Olasan qulağı kərə.
Deyinən bərəkət!
—Bərəkət!
—Canında qalmasın hərəkət.
Deyinən bibi!
—Bibi!
—Yeyəsən qazan dibi.
Deyinən bir!
—Bir!
—Get toyuq hininə gir.
Deyinən birə!
—Birə!
—Tez keçəsən kirə.
Deyinən bitki!
—Bitki!
—Uzaq olmasın səndən itki.
Deyinən bığ!
—Bığ!
—Get küçədən zibil yığ.
Deyinən boy!
—Boy!
—Tutum sənə toy.
Deyinən boz!
—Boz!

—Üst-başın olsun toz.
Deyinən boyun!
—Boyun!
—Başına açılsın oyun.
Deyinən buz!
—Buz!
—Ağzına sürtüm duz.
Deyinən bulama!
—Bulama!
—Barmağına çıxsın dolama.
Deyinən vaza!
—Vaza!
—Qismət olasan daza.
Deyinən vay!
—Vay!
—Dilinə çıxsın pay.
Deyinən val!
—Val!
—Ayağına vurum nal.
Deyinən var!
—Var!
—Yerin olsun dar.
Deyinən vaxt!
—Vaxt!
—Altından sökülsün taxt.
Deyinən vəziyyət!
—Vəziyyət!
—Get, vermə bizə əziyyət.
Deyinən vəlvələ!
—Vəlvələ!
—İşlərin düşsün get-gələ.
Deyinən vəsmə!
—Vəsmə!
—Əlini işdən kəsmə.
Deyinən qağa!
—Qağa!
—Bax sola-sağa.
Deyinən qada!
—Qada!
—İşin düşsün yada.
Deyinən qaz!
—Qaz!
—Adını qara dəftərə yaz.
Deyinən qaya!
—Qaya!
—İşlərin qaldı gələn aya.
Deyinən qayın!

—Qayın!
—Burda yoxdur sənin tayın.
Deyinən qaynaq!
—Qaynaq!
—Çalağan vursun sənə caynaq.
Deyinən qal!
—Qal!
—Get qonşudan payını al.
Deyinən qala!
—Qala!
—İşlərin düşsün dala.
Deyinən qalın!
—Qalın!
—Yıxıl qalmasın halın.
Deyinən qaltaq!
—Qaltaq!
—Adın oldu yaltaq.
Deyinən qan!
—Qan!
—Nə desələr dan.
Deyinən qapaq!
—Qapaq!
—Başına qapaz yapaq.
Deyinən qapı!
—Qapı!
—Başına dəysin balta sapı.
Deyinən qar!
—Qar!
—Əlindən düşsün nar.
Deyinən qara!
—Qara!
—Ayağına çıxsın yara.
Deyinən qarmaq!
—Qarmaq!
—Gözünə girsin barmaq.
Deyinən qarğa!
—Qarğa!
— Qapını döysün darğa.
Deyinən qatar!
—Qatar!
—Aparsın səni tatar.
Deyinən qatır!
—Qatır!
—Gözüm sənçün atır.
Deyinən qələm!
—Qələm!
—Qabağına tökүm кələm.

Deyinən qəlib!
—Qəlib!
—Nazlı bizə gəlib.
Deyinən qəmzə!
—Qəmzə!
—Keçəl olub Həmzə.
Deyinən qəpiк!
—Qəpiк!
—Oyna, çalım çəpiк.
Deyinən qərəz!
—Qərəz!
—Qabağına qoyum çərəz.
Deyinən qəti!
—Qəti!
—Get ye donuz əti.
Deyinən qiymə!
—Qiymə!
—Yaxanda yoxdu düymə.
Deyinən qırğı!
—Qırğı!
—Görünür şalvarın cırığı.
Deyinən qovaq!
—Qovaq!
—Gəl, qulağını ovaq.
Deyinən qoyun!
—Qoyun!
—Oldun əyriboyun.
Deyinən quzu!
—Quzu!
—Get ye buzu.
Deyinən qul!
—Qul!
—Çatmaz sənə pul.
Deyinən daban!
—Daban!
—Adın oldu qaban.
Deyinən dava!
—Dava!
—Başına gəlsin hava.
Deyinən daz!
—Daz!
—Əlindən düşməsin saz.
Deyinən day!
—Day!
—Get, qoyunları say.
Deyinən dar!
—Dar!

—Üstünə yağsın qar.
Deyinən darı!
—Darı!
—Qocalıb olasan qarı.
Deyinən daşqın!
—Daşqın!
—Hər işdə olasan çaşqın,
Deyinən dələ!
—Dələ!
—Cəlməmisən ağla hələ.
Deyinən dələmə!
—Dələmə!
—Kiri, qoyun кimi mələmə.
Deyinən dəmir!
—Dəmir!
—Sür-sümük gəmir.
Deyinən dəhrə!
—Dəhrə!
—Get, əyir cəhrə.
Deyinən dilim!
—Dilim!
—Toxu mənimçün кilim.
Deyinən dinar!
—Dinar!
—Gəl, qapıma ək çinar.
Deyinən diri!
—Diri!
—Otur yerində кiri.
Deyinən dişi!
—Dişi!
—Səndən olmaz кişi.
Deyinən dığır!
—Dığır!
—Qaç o yan-bu yana çığır.
Deyinən dovğa!
—Dovğa!
—Lap olmusan lovğa.
Deyinən dovşan!
—Dovşan!
—Get, daşı yovşan.
Deyinən doqquz!
—Doqquz!
—Başına dəysin toppuz.
Deyinən doğan!
—Doğan!
—Ağzına acı soğan.
Deyinən doğru!

—Doğru!
—Adın oldu oğru.
Deyinən dolğun!
—Dolğun!
—Üzün olsun solğun.
Deyinən don!
—Don!
—Doqquzu say, gözlə on.
Deyinən donqar!
—Donqar!
—Get daşı yonqar.
Deyinən doxsan!
—Doxsan!
—Bu gün varsan, sabah yoxsan.
Deyinən döyüş!
—Döyüş!
—Gələn-gedənlə söyüş.
Deyinən döl!
—Döl!
—Otur yerində öl.
Deyinən dörd!
—Dörd!
—Get qapını ört.
Deyinən duda!
—Duda!
—Batıb qalasan suda.
Deyinən dul!
—Dul!
—Olasan mənə qul.
Deyinən duz!
—Duz!
—Düş ortada süz.
Deyinən eyvan!
—Eyvan!
—Get otar heyvan.
Deyinən eyni!
—Eyni!
—İtib bunun beyni.
Deyinən el!
—El!
—Aparsın səni sel.
Deyinən əda!
—Əda!
—Adın oldu gəda.
Deyinən əzəl!
—Əzəl!

—Get süpür xəzəl.
Deyinən əyal!
—Əyal!
—Aparsın səni xəyal.
Deyinən əymə!
—Əymə!
—Bütövü kəsmə, paraya dəymə.
Deyinən əkə!
—Əkə!
—Bəyirib ol təkə.
Deyinən əlli!
—Əlli!
—İşlərin oldu bəlli.
Deyinən əmir!
—Əmir!
—Başına dəysin dəmir.
Deyinən əmlik!
—Əmlik!
—Get mənimçün yığ yemlik.
Deyinən əncir!
—Əncir!
—Boynuna salım zəncir.
Deyinən əsa!
—Əsa!
—Başuna vurum kasa.
Deyinən ətək!
—Ətək!
—Dəyəcək sənə kötək.
Deyinən ətənə!
—Ətənə!
—Get yığ çətənə.
Deyinən əhəng!
—Əhəng!
—Belinə sarıyım səhəng,
Deyinən zaval!
—Zaval!
—Get çal qaval.
Deyinən zalxa!
—Zalxa!
—Get yalvar xalxa.
Deyinən zəlil!
—Zəlil!
—Adın oldu Cəlil.
Deyinən zirək!
—Zirək!
—Al əlinə kürək.
Deyinən zoğal!

—Zoğal!
—Əlindən düşsün qoğal.
Deyinən zurna!
—Zurna!
—Adın oldu Durna.
Deyinən züyçü!
—Züyçü!
—Goplama a küyçü.
Deyinən iynə!
—İynə!
—İşin düşsün düyünə.
Deyinən iki!
—İki!
—Sürünə-sürünə çıx bu diki.
Deyinən il!
—İl!
—Başmaqlarımı sil.
Deyinən ilmə!
—İlmə!
—Boş-boşuna gülmə.
Deyinən inci!
—İnci!
—Cırılıb tabın küncü.
Deyinən it!
—İt!
—Qismətindi küt.
Deyinən iş!
—İş!
—Ağzında qalmasın diş.
Deyinən yaba!
—Yaba!
—Başın girsin qaba.
Deyinən yağ!
—Yağ!
—Gözünə gəlsin ağ.
Deyinən yazı!
—Yazı!
—Çoxu saxla, apar azı.
Deyinən yay!
—Yay!
—Qalmadı sənə pay.
Deyinən yaylaq!
—Yaylaq!
—Vursun səni daylaq.
Deyinən yal!
—Yal!
—Gözünə düşsün xal.

Deyinən yalan!
—Yalan!
—Belinə basım palan.
Deyinən yamaq!
—Yamaq!
—Niyə oldun damaq?
Deyinən yara!
—Yara!
—Get pırpız saçını dara.
Deyinən yasaq!
—Yasaq!
—Qulağına sırğa asaq.
Deyinən yasdı!
—Yasdı!
—Bit yaxanı basdı.
Deyinən yaxşı!
—Yaxşı!
—Adın oldu Baxşı.
Deyinən yaş!
—Yaş!
—Başına dəysin daş,
Deyinən yaşar!
—Yaşar!
—Danışma dilin çaşar.
Deyinən yeyin!
—Yeyin!
—Səhərdən axşamacan deyin.
Deyinən yel!
—Yel!
—Əlinə al bel.
Deyinən yeni!
—Yeni!
—Get təmizlə hini.
Deyinən yeşıĸ!
—Yeşıĸ!
—Şalvarın dalı deşıĸ.
Deyinən yod!
—Yod!
—Əllərini yandırsın od.
Deyinən yonca!
—Yonca!
—Sürün yol boyunca.
Deyinən yorğa!
—Yorğa!
—Cibinə tөĸüm qovurğa.
Deyinən yorğun!
—Yorğun!

—Nə gəzirsən oğrun-oğrun.
Deyinən yox!
—Yox!
—Ürəyinə dəysin ox.
Deyinən yuva!
—Yuva!
—Ağlına yazım duva.
Deyinən yun!
—Yun!
—Üstünə səpilsin un.
Deyinən yurd!
—Yurd!
—Qulağına girsin qurd.
Deyinən yüz!
—Yüz!
—Gölməçədə üz.
Deyinən yürüş!
—Yürüş!
—Tez burdan sürüş.
Deyinən ĸal!
—Kal!
—Başına örtüm şal.
Deyinən ĸalan!
—Kalan!
—Evinə düşsün talan.
Deyinən ĸarlı!
—Karlı!
—Olmayasan varlı.
Deyinən ĸasa!
—Kasa!
—Get yanını basa-basa.
Deyinən ĸasa!
—Kasa!
—Sən öl, mən gəlim yasa.
Deyinən ĸey!
—Key!
—O yan bu yana ləhlə hey.
Deyinən ĸələ!
—Kələ!
—Qurum sənə tələ.
Deyinən ĸələĸ!
—Kələk!
—Toyuq olub tөĸəsən lələk.
Deyinən ĸəlçə!
—Kəlçə!
—Başın olub nimçə.
Deyinən ĸəltə!

—Kəltə!
—Başına bağla şəltə.
Deyinən кərə!
—Kərə!
—Verim səni ərə.
Deyinən кəhər!
—Kəhər!
—Belinə qoyum yəhər.
Deyinən кilim!
—Kilim!
—İtəsən ilim-ilim.
Deyinən göz!
—Göz!
—Nə desələr döz.
Deyinən göy!
—Göy!
—Yaxşını qoy, yamanı öy.
Deyinən кüt!
—Küt!
—Paltarın itsin, qalasan lüt.
Deyinən gavalı!
—Gavalı!
—Olasan başı havalı.
Deyinən lələ!
—Lələ!
—Bassın səni şələ.
Deyinən ləpə!
—Ləpə!
—Üstünə torpaqdan vurum təpə.
Deyinən lotu!
—Lotu!
—Bayıra çıxma, evdə otu.
Deyinən maya!
—Maya!
—Başına uçsun qaya.
Deyinən mala!
—Mala!
—Get bürün şala.
Deyinən maraq!
—Maraq!
—Saçın görməsin daraq.
Deyinən maral!
—Maral!
—Başına кeçirim xaral.
Deyinən mat!
—Mat!
—Düş göldə bat.

Deyinən maşa!
—Maşa!
—Başın dəysin daşa.
Deyinən meşə!
—Meşə!
—Ayağını кəssin şüşə.
Deyinən məzə!
—Məzə!
—Köynəyin qalsın təzə.
Deyinən mələк!
—Mələк!
—Başına açım кələк.
Deyinən mələfə!
—Mələfə!
—Başın кeçdi кələfə.
Deyinən mən!
—Mən!
—Toyuqlara səp dən.
Deyinən mənə!
—Mənə!
—Canına daraşsın gənə.
Deyinən mərə!
—Mərə!
—Verim səni ərə.
Deyinən mərz!
—Mərz!
—Get bağla dərz.
Deyinən məstan!
—Məstan!
—Əк özünə bostan.
Deyinən miyan!
—Miyan!
—Qaynat tiyan.
Deyinən min!
—Min!
—Nə danış, nə din.
Deyinən misкənə!
—Misкənə!
—Əlini кəssin isкənə.
Deyinən mığmığa!
—Mığmığa!
—Evinə düşsün dığdığa.
Deyinən molla!
—Molla!
—Başına qapaz zolla.
Deyinən mum!
—Mum!

—Gözünə səpim qum.
Deyinən nabat!
—Nabat!
—İşlərin oldu babat.
Deyinən navalça!
—Navalça!
—Oyna çalım qavalça.
Deyinən naqqal!
—Naqqal!
—Adın oldu çaqqal.
Deyinən nağdı!
— Nağdı!
—Bir gözün qara, bir gözün ağdı.
Deyinən naz!
—Naz!
—Get, qapımda torpaq qaz.
Deyinən nazla!
—Nazla!
—Oyna ördəklə, qazla.
Deyinən naib!
—Naib!
—Yazıldı sənə qaib.
Deyinən nalan!
—Nalan!
—Sözlərin hamısı yalan.
Deyinən narın!
—Narın!
—Tükənsin varın!
Deyinən naxır!
—Naxır!
—Gözün əyri baxır.
Deyinən naçaq!
—Naçaq!
—Evindən düşəsən qaçaq.
Deyinən naçar!
—Naçar!
—Qapını şeytanlar açar.
Deyinən naşı!
—Naşı!
—Get dəmlə aşı.
Deyinən neçə!
—Neçə!
—Banlama, a xoruz-beçə.
Deyinən nəvə!
—Nəvə!
—Tapdasın səni dəvə.
Deyinən nəzər!

—Nəzər!
—Bizim it sizin həyətdə gəzər.
Deyinən nəm!
—Nəm!
—Gecə-gündüz çəkəsən qəm.
Deyinən nizə!
—Nizə!
—Sabahdan gəlmə bizə.
Deyinən nimçə!
—Nimçə!
—Başına dəysin çömçə.
Deyinən nisyə!
— Nisyə!
—Başın keçsin kisəyə,
Deyinən nırx!
—Nırx!
—Gəl bizim iti qırx
Deyinən nov!
—Nov!
—Get, toyuq-cücə qov.
Deyinən noğul!
—Noğul!
—Oyanma, yat, ay oğul.
Deyinən nur!
—Nur!
—Bizdən uzaqda dur!
Deyinən nökər!
—Nökər!
—Gözün qan-yaş tökər.
Deyinən ov!
—Ov!
—Bostandan quşları qov
Deyinən oğul!
—Oğul!
—Qovut ye boğul.
Deyinən ozan!
—Ozan!
—Oldun sinifdə lövhə pozan.
Deyinən oyaq!
—Oyaq!
—Payını yeyib doyaq.
Deyinən oyma!
—Oyma!
—Başına papaq qoyma.
Deyinən oyum!
—Oyum!
—Gəl, dərini soyum.

Deyinən oyun!
—Oyun!
—Pencəyi saxla, кöynəyi soyun.
Deyinən onluq!
—Onluq!
—Get, al mənə donluq.
Deyinən ordu!
—Ordu!
—Görək кim кimi yordu.
Deyinən orta!
—Orta!
—Nə gəlirsən yorta-yorta.
Deyinən otur!
—Otur!
—Canına düşsun qotur.
Deyinən oxlu!
—Oxlu!
—Susma, danış çoxlu.
Deyinən oxu!
—Oxu!
—Sənə verdim azın, mənə qaldı çoxu.
Deyinən öymə!
—Öymə!
—İşin pisdi, başına döymə.
Deyinən öyüt!
— Öyüt!
—Üstünə səpərəm nöyüt.
Deyinən ölü!
—Ölü!
—Dolan düzü, çölü.
Deyinən paz!
—Paz!
—Keçəl daza edir naz.
Deyinən pay!
—Pay!
—Heç кəs səsinə verməz hay.
Deyinən papaq!
—Papaq!
—Səni itirək, dostunu tapaq.
Deyinən para!
—Para!
—Dodağına çıxsın yara.
Deyinən parta!
—Parta!
—Lovğa gəlir darta-darta,
Deyinən paxır!
—Paxır!

—Ağzının suyu axır.
Deyinən paşa!
—Paşa!
—Ayağın ilişsin daşa.
Deyinən peşə!
—Peşə!
—Qulaqların olub şeşə.
Deyinən pəri!
—Pəri!
—Başına səri dəri.
Deyinən pətək!
—Pətək!
—Başına səpim qum bir ətək.
Deyinən pir!
—Pir!
—Üst-başın olsun кir.
Deyinən pul!
—Pul!
—Ol mənə qul.
Deyinən rasta!
—Rasta!
—Döy başuva asta-asta.
Deyinən rəzil!
—Rəzil!
—Ayaq altda əzil.
Deyinən rəşid!
—Rəşid!
—Birin de, birin eşit.
Deyinən savaş!
—Savaş!
—Təndir sal, bişir lavaş.
Deyinən saqqal!
—Saqqal!
—Sənin adın naqqal.
Deyinən sağ!
—Sağ!
—Gözünə çəкim dağ.
Deyinən saz!
—Saz!
—Payın oldu az.
Deyinən sazan!
—Sazan!
—Oldun qara qazan.
Deyinən say!
—Say!
—Oldun danaya tay.
Deyinən saya!

—Saya!
—Ataram səni çaya.
Deyinən sayğı!
—Sayğı!
—Çəкəsən qayğı.
Deyinən sarğı!
—Sarğı!
—Buduna batsın qarğı.
Deyinən sarımsaq!
—Sarımsaq!
—Adın oldu qurumsaq.
Deyinən saxsı!
—Saxsı!
—Otur evdə qaxsı.
Deyinən saxta!
—Saxta!
—Belinə yüкləyim taxta.
Deyinən saç!
—Saç!
—Dur burdan qaç!
Deyinən saçaq!
—Saçaq!
—Yurdundan düşəsən qaçaq.
Deyinən sac!
—Sac!
—Qarnın qalsın ac.
Deyinən sel!
—Sel!
—Əlindən düşməsin bel.
Deyinən səкil!
—Səкil!
—Qaç burdan, çəкil.
Deyinən səmənd!
—Səmənd!
—Başına salım кəmənd.
Deyinən səmər!
—Səmər!
—Gəl, belimə bağla кəmər.
Deyinən səs!
—Səs!
—Tez ol, səsini кəs.
Deyinən sətir!
—Sətir!
—Başına səpim ətir.
Deyinən səfa!
—Səfa!
—Çəкəsən cəfa.

Deyinən səhər!
—Səhər!
—Boğsun səni qəhər.
Deyinən siz!
—Siz!
—Gözünə batırım biz.
Deyinən sinə!
—Sinə!
—Toyuqlarla gir hinə.
Deyinən sığır!
—Sığır!
—Vurum yerində çığır.
Deyinən soy!
—Soy!
—Barmağınla gözünü oy.
Deyinən solmaz!
—Solmaz!
—Nə yesən qarnın dolmaz.
Deyinən son!
—Son!
—Bayırda qal şaxtada don.
Deyinən sona!
—Sona!
—Başına hacıleyləк qona.
Deyinən soraq!
—Soraq!
—Əlini кəssin oraq.
Deyinən söz!
—Söz!
—Nə desələr döz.
Deyinən sözsüz!
—Sözsüz!
—Qalasan gözsüz!
Deyinən söyüd!
—Söyüd!
—Gəl, sənə verim öyüd.
Deyinən sulama!
—Sulama!
—Bişir mənə bulama.
Deyinən suluq!
—Suluq!
—Qarnın olsun tuluq.
Deyinən sumaq!
—Sumaq!
—Başın olsun yumaq.
Deyinən süzgün!
—Süzgün!

—Canın olsun üzgün.
Deyinən sütül!
—Sütül!
—Təndirə düş ütül.
Deyinən tabaq!
—Tabaq!
—Quzuların olsun dabaq.
Deyinən tava!
—Tava!
—Başına gəlsin hava.
Deyinən tavan!
—Tavan!
—Yağın dağılsın, xörəyin qalsın yavan.
Deyinən talan!
—Talan!
—Nə demisən hamısı yalan.
Deyinən taxıl!
—Taxıl!
—Sən oldun paxıl.
Deyinən taxça!
—Taxça!
—Başına qoyum boxça.
Deyinən tac!
—Tac!
—Çörək qurtarsın, qalasan ac.
Deyinən təkan!
—Təkan!
—Tapmayasan məkan.
Deyinən tərə!
—Tərə!
—Nə boylanırsan, qulağı kərə?
Deyinən tirmə!
—Tirmə!
—Bayırda dur, içəri girmə.
Deyinən toz!
—Toz!
—Başına dəysin çənək qoz.
Deyinən topçu!
—Topçu!
—Adın oldu gopçu.
Deyinən tüləк!
—Tüləк!
—Aparsın səni küləк.
Deyinən tütün!
—Tütün!
—İşlərin olmasın bütün.
Deyinən uyu!

—Uyu!
—Qaz özünə dərin quyu.
Deyinən üç!
—Üç!
—İşlərin olsun puç.
Deyinən fal!
—Fal!
—Ayağına vurum nal.
Deyinən fələк!
—Fələк!
—Fələк gəlsin sənə kələк.
Deyinən xala!
—Xala!
—Qalasan hamıdan dala.
Deyinən xara!
—Xara!
—Üzün olsun qara.
Deyinən xaç!
—Xaç!
—Get qapını aç.
Deynnən xəzan!
—Xəzan!
—Çıx damda ver əzan.
Deyinən xıra!
—Xıra!
—Ayaqların yapışsın qıra.
Deyinən harın!
—Harın!
—Keçmə qabağa, a yekəqarın.
Deyinən həmlə!
—Həmlə!
—Oturma, dur çay dəmlə.
Deyinən həftə!
—Həftə!
—Ağzına keçirim cəftə.
Deyinən hilli!
—Hilli!
—Üzün olsun çilli.
Deyinən hovuz!
—Hovuz!
—Adını qoydum Tovuz.
Deyinən çaqqal!
—Çaqqal!
—Olasan kosasaqqal.
Deyinən çaqqal!
—Çaqqal!
—Böyüyüb olasan baqqal,

Deynnən çağa!
—Çağa!
—Qaç burdan, girmə bağa.
Deyinən çağa!
—Çağa!
—Ağız-burnun batsın yağa.
Deyinən çal!
—Çal!
—Çörəyi yedim, sənə qaldı yal.
Deyinən çaxmaq!
—Çaxmaq!
—Sən oldun axmaq.
Deyinən çəlik!
—Çəlik!
—Aldatdım səni, papağı dəlik.
Deyinən çəngəl!
—Çəngəl!
—Başına açılsın əngəl.
Deyinən çiyid!
—Çiyid!
—Dəyirmanda dənimi üyüd.
Deyinən çiçək!
—Çiçək!
—Bezdən sənə şalvar biçək.
Deyinən çuxa!
—Çuxa!
—Gəl bizdə bişir yuxa.
Deyinən cavan!
—Cavan!
—Çörəyin olsun yavan.
Deyinən cam!
—Cam!
—Nə danışırsan xam-xam.
Deyinən gecə!
—Gecə!
—Gündüzü qoy, oyna gecə.
Deyinən cəfa!
—Cəfa!
—Sürməyəsən səfa.
Deyinən civə!
—Civə!
—Pay olasan divə.
Deyinən çilov!
—Cilov!
—Get, at dənizə tilov.
Deyinən şitil!
—Şitil!

—Vurram qalarsan mitil.
Deyinən cırıq!
—Cırıq!
—İşlərin oldu fırıq.
Deyinən cod!
—Cod!
—Ağzına sürtüm yod.
Deyinən çüyür!
—Cüyür!
—Gedənin dalınca yüyür.
Deyinən cümə!
—Cümə!
—Nə fırlanırsan, quyruğu lümə?
Deyinən cüssə!
—Cüssə!
—Bassın səni qəm-qüssə.
Deyinən cücə!
—Cücə!
—Yük altında düşəsən gücə.
Deyinən şal!
—Şal!
—Saqqalın olsun çal.
Deyinən şəvə!
—Şəvə!
—Get, otar dəvə.
Deyinən şər!
—Şər!
—Dəysin sənə çər.
Deyinən şəst!
—Şəst!
—İçib olasan məst.

DÜZGÜLƏR, OYUN NƏĞMƏLƏRİ

ÜŞÜDÜM HA, ÜŞÜDÜM

Üşüdüm ha, üşüdüm,
Dağdan alma daşıdım.
Almacığımı aldılar,
Mənə cürüm verdilər.
Mən cürümdən bezaram,
Dərin quyu qazaram.
Dərin quyu beş кeçi,
Hanı bunun erкəçi?
Erкək qaya başında,
Hay elədim gəlmədi,
Çiyid verdim yemədi.
Çiyid qazanda qaynar,
Qənbər bucaqda oynar,
Qənbər getdi oduna,
Qarğı batdı buduna.
Qarğı deyil, qamışdı,
Beş barmağım gümüşdü.
Gümüşü verdim tata,
Tat mənə darı verdn,
Darını səpdim quşa,
Quş mənə qanad verdi.
Qanadlandım uçmağa,
Haqq qapısın açmağa.
Qapıçı qapı toxur,
İçində bülbül oxur.

ÜŞÜDÜM HAY, ÜŞÜDÜM

(Cənubi Azərbaycan variantı)

Üşüdüm hay, üşüdüm,
Dağdan alma daşıdım.
Almacığımı aldılar,
Məni zülmə saldılar.
Mən zülümdən bezaram,
Dərin quyu qazaram.
Dərin quyu beş кeçi,
Hanı bunun ərкəçi?
Erкək qazanda qaynar,
Qənbər yanında oynar,
Qənbər getdi oduna,
Qarğı batdı buduna.
Qarğı deyil, qamışmış,

Beş barmağı gümüşmiş.
Gümüşü verdim tata,
Tat mənə darı verdi.
Darını səpdim quşa,
Quş mənə qanad verdi:
Qanadlandım uçmağa,
Haqq qapısın açmağa.
Haqq qapısı кilidli,
Kilidi dəvə boynunda,
Dəvə Gilan yolunda.
Gilan yolu suludu,
Suda balıq doludu.
Gilan yolu sərbəsər,
İçində meymun gəzər.
Meymunun balaları
Məni görcək ağladı,
Ürəyimi dağladı.

A TEŞTİ

A teşti, teşti, teşti,
Vurdum Gilanı кeçdi.
İкi xoruz dalaşdı,
Biri qana bulaşdı.
Qan getdi çaya düşdü,
Çaydan göyərçin uşdu.
Göyərçin alabaxta,
Yuvası qəlbi taxta.
Görüm onu кim vursa,
Qan qussun laxta-laxta.

A VƏLLİ-VƏLLİ-VƏLLİ

A vəlli-vəlli-vəlli,
Naxır gəlir dörd əli.
Nənəm sağar gətirər.
Pişiк başın batırar,
Pişiк кimin pişiyi,
Xan evinin pişiyi.
Xan evinin nəyi var,
Çala-çuxur çayı var.
Dağa çıxan atı var,
Göy mıncıqlı iti var,
Qoyunlarda südü var,
Altı batman əti var.
Xan qızı кilim toxur,
İçində bülbül oxur.

Ondan böyük qardaşı,
Ustad kalamın oxur.

A TEŞTİ-TEŞTİ...

A teşti, teşti, teşti,
Ağacdan alma düşdü.
Almanın yanı zədə,
Zədəni yeməz kədə.
Çoban çöldə gəzirdi,
Davarların düzürdü.
Çoban qoyuna gedər,
Köpəyi adam didər.
Qabağında üç keçi,
Hanı bunun erkəci.
Erkəc qazanda qaynar,
Qənbər bucaqda oynar.
Qənbər getdi oduna,
Qarğı batdı buduna.
Qarğı demə, qamışdı,
Beş barmağım gümüşdü.
Gümüşü verdim tata.
Tat mənə darı verdi,
Darını səpdim yerə,
Darı bitib göyərə.
Yerdən darı göyərdi.
Biçinçi gəldi dərdi,
Biçinçi Həzrətqulu,
Cibində vardı pulu.
Həzrətqulu bənnadı,
Arvadını dannadı.
Arvadı Cahanbanı,
Bunun çarşavı hanı?
Çarşavı cırılıbdı,
Qolbağı qırılıbdı.
Çarşavını yamama,
Cahan gedib hamama.
Hamamın suyu isti,
İsti su da nə pisdi.
Telpəri onun qızı,
Paltarları qırmızı.
Oğlunun adı Xıdır,
Əlindəki dəhrədir.
Xıdır bəyin dəhrəsi,
Telpərinin cəhrəsi.
Cəhrə demə, əsasdı,
Dəhrə demə, almasdı.

Telpəri yunu darar,
Xıdır bəy odun yarar.

HA DƏŞTİ-DƏŞTİ.

(Cənubi Azərbaycan variantı)

Ha dəşti-dəşti-dəşti,
Vurdum Gilanı кeşdi.
İкi xoruz əlləşdi,
Biri qana bulaşdı.
Qan getdi çayda düşdü,
Çaydan göyərçin uşdu.
Göyərçinin filfili,
Gəl oxu bizim dili.
Bizim dil urma dili,
Urmidən gələn atlar,
Heyvan açcəyin çatlar.
Heyvanı götürənlər,
Şahıma yetirənlər,
Şahım şahlar içində,
Qılıncı qan içində.

TURŞULU AŞ İÇMƏRƏM

Turşulu aş içmərəm,
Darvazadan кeçmərəm.
Darvaza mənim olsun,
Qırmızı donum olsun.
Geyim gedim Tehrana,
Tehranda toyum olsun.
Qızlar gəlsin toyuma,
Qurban olsun boyuma.

YAĞIŞ YAĞAR

Yağış yağar, yağa-yağa,
Ulduz düşər bizim bağa.
Gəlin gedəк oynamağa,
Oynamağın vaxtı deyil.
Qız gülün təxti deyil,
Qızılgülü əкərlər,
Məxmər üstə sərərlər.
Gəlmə bizim Dərbəndə
Sənlə məni əкərlər.

HAVALAN HA HAVALAN

Havalan ha havalan,
Havalandıq uçmağa.
Haqq qapısın açmağa.
Qanadımız üzüldü,
El yaylağa düzüldü.
El yaylaqdan gəlincə,
Buğdaları dərincə,
Qoça başı кəsdilər,
Qındırqandan asdılar.
Qındırğa qılıq yağı,
İçində qurd-quş yağı.
Qurd-quş yağı dərmandı,
Canım sənə qurbandı.
Yoldaşlar hamı getdi,
Oyunlar burda bitdi.

YÜZ ALTIN BİR QUŞ İDİ

Bağdan çıxdım işıq idi,
Cəngəsi dolu qaşıq idi.
Qız süpürər toz eylər,
Oğlan qıza göz eylər,
Oğlan qızın xatını,
Boynunda yüz altını,
Yüz altın bir quşmuş,
Dəryaya qonmuşmuş,
Şah oğlu görmüşmüş,
Oxnan vurmuşmuş.
Ox məndən hezar bezar,
Kətan кöynəкlər yazar,
Kətan кöynəк mil-milli,
Gəl, oxu bizim dili.
Bizim dil «urmu» dili,
Urmudan gələn atlar,
Arpanı yeyər çatlar.
Arpanın кötüк yedim,
Şahıma şirvan dedim.
Şahım Şirvan içində,
Qılıncı qan içində.
Məndən кiçiк qardaşlar,
Oynar meydan içində.

BU MEŞƏ BAŞDAN-BAŞA

Bu meşə başdan-başa fındığı meşə,
Od yanar, dəmir qızar, ördək üzər.
Ördəyi bağlamağa ipək gərək,
Yar ilə oynamağa ürək gərək.
Yar mənə alma verib almamışam,
Atımı çöl-dərədə bağlamamışam.
Çöl dərədən bir qız çıxdı,
Əlində polad qayçı, məxmər biçin.
Bu hərəm kiminkidir?
—Həsən bəyin.
Atına arpa verin kişnəməsin,
İtinə sümük verin dişləməsin.

HADI İDİ, HUDU İDİ

(Cənubi Azərbaycan variantı)

Hadı idi, Hudu idi, bir də məndim,
Getdik şikara
Bir dənə şikar vurduq
Dedim: Hadı bıçağun var?
Dedi:—Yox.
Dedim:—Böyrüvə vurdum ox.
Əlimi saldım cibimə,
Gördüm bir bıçaq var;
Sapı var, tiyəsi yox.
Sapilən başın kəsdim
Üç-dörd dağ aşandan sonra
Dedim:—Bunu harda yuyum?
Gördüm üç arx var
İkisi quru,
Birinin də suyu yox.
Suyu yoxda şikarın başın yudum
Dedim:—Bunu harda bişirək?
Getdim gördüm, gördüm üç dənə xaraba var
İkisi uçuq
Birinin də üstü yox.
Üstü yoxda gördüm üç nəfər adam,
İkisi ölü,
Birinin də canı yox.
Dedim:—Ey canı yox qardaş, bardağun var?
Dedi:—Üç bardağım var,
İkisi sınıq
Birinin də altı yox.
Altı yoxda şikarı bişirdim,
Sümüyü bişdi, əti yox.

Şikarı yeyəndən sonra,
Yavan əlimizi yavan başmağa çəkdik.
hamımız yağlı əlimizi yağlı başmağa,
Yağlı başmaqlar yavan başmaqları,
Qabaqlarına qatdı qovdu.
Savalana çıxdım, görmədim,
Girdoğa çıxdım, görmədim.
Yaxamda bir dənə iynə vardı
Sancdım yerə, çıxdım üstünə
Gördüm cütcünün yanına gedirlər.
Dedim:—Cütcü qardaş, başmaqların qabağını saxla.
Cütcü qardaş başmaqların qabağını saxladı.
Gördüm cütcü qardaşın gözü başmaqlarımdadır.
Dedi:—Başmaqları mənə sat.
Dedim:—Neçəyə?
Dedi:—Bir darıya, darının yarısına.
Bu darını, darı parasını xarala,
Çuvala atdım tutmadı.
Yaxamda bir birə tapdım,
Başın üzdüm.
Uzaqdan gördüm bir yekə zəmi darı bitib
Biçinçiləri çağırdım.
Getdik,
Biçdik,
Qaladıq, xıra mana.
Göydən üç alma düşdü
Biri nağıl deyənin,
Biri də özümün.
Qabığı qəvtəli nağıl eşidənin.

USUBDU

Usubdu ha usubdu,
O kişi mənim dostumdu.
Getdi Gilana, gəlmədi,
Yaylığım aldı, vermədi.
Yaylığımın ucu qara,
Yolladım İmamyara.
İmamyarı öldurdülər,
Ağ şala geydirdilər.
Ağ şalın saçaqları,
Zil qara bucaqları,
Vurdum, sandıq açıldı.
İnci, mərcan saçıldı.
İnci, mərcan fil-fili,
Gəl, oxu bizim dili.
Bizim dil Urmi dili.

Urumdan gələn atlar,
Ağzında yüyən çatlar.
heyvanın ağacları,
Bar gətirməz başları,
Vurdum başı üzüldü,
El yaylağa düzüldü.
El yaylaqdan gəlincə,
Yarı canım üzüldü.

KƏSİBDİ

Əlimi bıçax kəsibdi,
Dəstə bıçax kəsibdi;
Yağ gətirin, yağlayaq,
Bal gətirin, ballayaq,
Dəsmal gətirin bağlayaq.
Dəsmal dəvə boynunda,
Dəvə Şirvan yolunda.
Şirvan yolu lil bağlar,
Dəstə-dəstə gül bağlar.
O gülün birisin üzəydim,
Tellərimə düzəydim,
Qardaşımın toyunda
Oturub durub süzəydim.
Çay daşıbdır sel gəlir,
Dəstə-dəstə gül gəlir.
O gülün birin üzəydim,
Saç bağıma düzəydim.
Saç bağım qatar-qatar.
Üstündə qardaş yatar.
Qardaşın əl yaylığı,
Ucları zər yaylığı,
hərə bir ağız desin,
Qardaşa can sağlığı.
hop-hopun olsun, qardaş!
Gül topun olsun, qardaş!
Dəyirman üstü çiçəx,
Oraq gətir, gəl biçəx.
Qardaş, nişanlın gördüm,
Uzunboy, qarabirçəx.

OĞLUM

Ay afərin gül oğlum,
Gül oğlum, sünbül oğlum,
Oğlum, oğlum, naz oğlum,
Dərsindən qalmaz oğlum.
Qələmini al ələ,
Yaxşı, yaxşı yaz, oğlum.
Oğlum gedər məxtəbə,
Oxur, çatır mətləbə.
Dərsin oxur rəvanlar.
Nə oxuyubdur, anlar.
Daş üstə çiçəx qazar,
Məşqini göyçəx yazar.
Mənim oğlum candı, can.
Dərslərin oxur rəvan,
Gümüşdəndir dəvatı.
Qələmi var beş-altı.
Qələmdanı şəxilli,
Qələmi xallı-mullu.
Dəftəri var tərtəmiz,
Kitabı ondan əziz.
Kağızları rəngbərəng,
Oğlum, gətir yaz, görəx.
Oğlum səhərdən durar,
Əl-üzün təmiz yuyar.
Üzünə gülab vurar,
Saçın, birçəyin darar.
Paltarını təmizlər,
Məxtəbə göyçəx gedər.
Oğlumun adı Əziz,
Üstü-başı tərtəmiz.
Oğlum hər kəsi görər,
Baş əyib salam verər.
Oğlum küçədə qaçmaz,
heç kəs ilə savaşmaz,
Oğlum itə daş atmaz,
Atıb günaha batmaz.
Quşlara etməz azar,
Quşların da canı var.
Pişikləri heç vurmaz,
Sərçələrə tor qurmaz.
Ay afərin, gül oğlum,
Gül oğlum, bülbül oğlum.
Dərsin oxu rəvanla,
Sonra danış, gül, oğlum!

HAMAM HAMAM İÇİNDƏ

Hamam hamam içində
Xəlbir saman içində,
Dəvə dəlləкlik elər.
Köhnə hamam içində.
Qarışqa şıllaq atdı,
Dəvənin budu batdı.
hamamçının tası yox,
Baltaçının baltası yox.
Orda bir tazı gördüm,
Onun da baltası yox.
günlərin bir günündə,
Məmmədnəsir tinində,
Göytəpənin belində,
Şah Abbas cənnətməкan,
Tərəziyə vurdu təкan,
İкi qoz, bir кirdəкan,
Milçəк mindiк, çay кeçdiк,
Yabaynan dovğa içdiк.

TÜLKÜ, TÜLKÜ

Tülкü, tülкü, tünbəкi
Quyruq üstə lünbəкi.
Aslan ala ağamız,
Qaplan qara qağamız,
Xoruz bizim mollamız,
Çaqqal bizim çavuşumuz.
Ala qarğa carçımız,
Sağsağan xəbərçimiz.
Toyuq bizim çərçimiz,
İlan bizim qəmçimiz.
Sarıbabada gəzərsən,
Sarı bığların burarsan
Bir çomaq vurram ölərsən,
Tülкü, tülкü, tülкü səni,
Öldürərlər bil кi, səni.
Tülкü, tülкü, tünbəкi,
Quyruq üstə lünbəкi.
Ayı axmaq,
Donuz toxmaq.
Qurd ulavuş,
Çaqqal çavuş.
İlan qamçı,
Tısbağa çanaq,
Biz ona qonaq.

OXUTDU

Atam məni oxutdu,
Qara saçım toxutdu.
Qara saçımın şeyvəsi.
Qızıldandır düyməsi.
Qızılları itirdim,
Var-yoxumu bitirdim.

***

Gecələr sübhə кimi ağlamışam,
Atımı çöl, dərədə bağlamışam
Atıma arpa gərəк кişnəməsin,
Qatıra yonca gərəк əsnəməsin,
İtimə sümüк gərəк dişləməsin.
Altına кeçə salmaq su кeçməsin.
Üstünə çadır gərəк gün düşməsin.
Dövrəsinə çəpər gərəк yel dəyməsin.
Çul oldu, palan itdi,
Düşməmiz burda bitdi.

SANAMALAR

Çək əlin

Əl-ələ əlpənə,
Sən çalginən çəpənə,
Əldən çıxdı kəpənə
Şah, şüh, şaha baçı
Molla dedi çək əlin.

SƏN ÇIX

Razi, ha balam, razi,
Tikib donunu dərzi.
Abbası verim xərclə,
Toyu təzədən başla.
Qarğa qur,
Sən çıx
Sən yerində dur.

ƏMİM OĞLU

Əmim oğlu,
Uzun buğlu,
haldırım dedn,
huldurum dedi.
Göyə bir ağac atdı,
Gərki sapı,
Gül budağı.

BARMAQLAR

Baş barmaq,
Başala barmaq.
Uzun hacı
Qıl turacı,
Xırdaca bacı.
Bu vurdu,
Bu tutdu
Bu bişirdi,
Bu yedi
Vay, bəbəyə qalmadı.

İYNƏ-İYNƏ

İynə, iynə
Ucu düymə.
Bal ballıca
Ballı keçi.
Şam ağacı,
Şatır keçi.
Qoz ağacı,
Qotur keçi,
hoppan, huppan,
Yırıl, yırtıl,
Su iç qurtul.

MOTAL-MOTAL

Motal-motal,
Tərsə motal.
Yağ atar,
Qaymaq tutar.
Ağ quşum,
Ağ arçınım,
Göy quşum,
Göyərçinim.
Qarğa qara,
Durna çala
Çilmə çilik,
Bircə əmlik
Qəmbər çarıq
Biz də varıq.
Əmrə qulu,
Yoxdu pulu.
Vur nağara,
Çıx qırağa.

BİR-İKİ

Bir,
İki,
bizimki.
Üç, dörd,
qapını ört.
Beş,
altı,
daşaltı.

Yeddi,
səkkiz,
Firəngnz.
Doqquz,
on,
qırmızı don.

BİR-İKİ

Bir, iki,
Bülbül təki.
Candan baha,
Başım dağa,
hop-hop hoppan,
Qızıl tap.
Kimsədə yox,
Məndə çox.
Mənsə bu gün,
Sünbülə gəldim.
Sünbüllər açmış
Zər-zəncəfil,
Dınğır, dınğır.
Sənsə çınqır.

MIRT-MIRT

Mırt, mırt.
Adın nə?
—Balqabağ.
Evlənsənə?
—gələn yox.
Dillənsənə?
—Qoyan yox.
İstəsənə?
—Verən yox.
Oynasana?
—Çalan yox.
Yerin hara?
—Samanlıq.
Saman yeginən.
—Qarnım tox.
Onda çəkil, gendən bax.

ƏKİL-BƏKİL

Əkil-bəkil quş idi,
Ağaca qonmuş idi.
getdim onu tutmağa,
O məni tutmuş idi;
Meydana salmış idi.
Meydanın ağacları,
Dən gətirir quşları.
Çəpər çəkdim, yol açdım,
Qızılkülə dolaşdım.
Bir dəstə gül dərməmiş,
Nənəsi gəldi, mən qaçdım.

BİR-İKİ

Bir, iki dingildən,
Anasının ilkindən.
Çıxdım örük dalına,
Baxdım şəhər yoluna.
Gördüm gəlir on dəvə,
Mən birinə minmədim,
Ablamkilə kəlmədim
Ablam plov bişirmiş,
İçinə siçan düşmüş.
Siçan on beş yaşında,
Qızıl güllər başında.
Bu dolamdan kim çıxdı.
Qızıl saçlı qız çıxdı.

SIRADAN ÇIX

Şap-şapım şappıldadı,
Atlar qaçıb tappıldadı.
Qoyunlarım qapıdadı
Olma qotur,
Sən otur
Kürəyinə vurum mıx,
Tez ol sən sıradan çıx.

BİRƏ-BİRƏ

Birə-birə,
İkiyə-iynə.
Üçə-üzük,

Dördə-döşək,
Beşə-beşik,
Altıya-alma,
Yeddiyə-yemiş.
Ona-oraq
Yanına qonaq,
On birə daraq,
Gəlin gedək,
Həsən bəyin
Evin yaraq.

EKLİ-MEKLİ

Ekli-mekli,
Məhlə biçon.
Məhlə bicon
Dər bicon,
Alan bulan,
Şalan bulan pas.

ALQIŞLAR, DUALAR

A

Abadlığa çıxasan.
Aqibətin xeyir olsun.
Ağ günə çıxasan.
Ağ bəxt olasan.
Ağıl-kamal sahibi olasan.
Ağrı görməyəsən.
Addı-sannı olasan.
Adıuca olasan.
Azar-bezar görməyəsən.
Ayağıyüngül olasan.
Ayüzlü olasan.
Arzuna qovuşasan.
Atlaz donlu olasan.
Açıq ürəyinə qara xal düşməsin.

B

Barlı-bəhərli olsun.
Başıuca olasan.
Başından bir tük əskik olmasın.
Bahar günlü olasan.
Başın qovğa görməsin.

Behiştlik olasan.
Behişt yerin olsun.
Becərdiyin bəhrəli olsun.
Bədnəzərə gəlməyəsən.
Bəzək-düzəkli olasan.
Bəyəndiyinə qovuşasan.
Bəla görməyəsən.
Bərəkətli olsun.
Bərkə-boşa düşməyəson.
Bəxtiyarlığa çıxasan.
Bəxtiyar günün olsun.
Bəxtin açılsın.
Bina-bəndli olasan.
Bir əkib beş götürəsən.
Biçinin avand gəlsin.
Biçdiyin ruzulu olsun.
Boy-buxunlu olasan.
Bolluq içində üzəsən.
Böyüklüyə çatasan.

V

Var-dövlət sahibi olasan.
Vətən gözündə ucalasan.
Vüqarlı olasan.

Q

Qada-bala görməyəsən.
Qazanca çatasan.
Qazancın birə-min olsun.
Qayğı döşəyəsən.
Qamətin əyilməsin.
Qapın kilid görməsin.
Qara gün görməyəsən.
Qadan mənə gəlsin.
Qeyrətli igid olasan.
Qəlbin niskil görməsin.
Qəlbisınıq olmayasan.
Qəm-qüssə görməyəsən.
Qəriblik çəkməyəsən.
Qız baxtına gün doğsun.
Qız-gəlin görəsən.
Qılınc tutan əlin ağrı görməsin.
Qollu-budaqlı olasan.
Qonaq-qaralı olasan.
Qonum-qonşulu olasan.
Qonum-qonşu dadına çatsın.

Qohum-qardaş arxalı olasan.
Qoşa qarıyasız.
Qüvvətdən duşməyəsən.
Qudrətli olasan.
Qürbət görməyəsən.

D

Dava-döyüş görməyəsən.
Dağ arxalı olasan.
Dadlı-ləzzətli günlər görəsən.
Dadına Xıdır İlyas yetişsin.
Dadına Allah çatsın.
Dayağın Tanrı olsun.
Danəndəliyə çatasan.
Danlaq görməyəsən.
Darlıq çəkməyəsən.
Dastanlara düşəsən.
Dəbdəbəyə çatasan.
Dədə-babalı olasan.
Dəyib dolaşanın olmasın.
Dəm-dəsgahlı günə çıxasan.
Dərd-bəla görməyəsən.
Dərd-qəmin olmasın.
Dərd-sər bilməyəsən.
Dərd-möhnət çəkməyəsən.
Dərd-həsrət bilməyəsən.
Dərman-davaçat tanımayasan.
Dəstək qız olasan.
Diləyin hasil olsun.
Diləyinə çatasan.
Dilin gödək olmasın.
Dilişirin olasan.
Dilli-ağızlı olasan.
Dilli-dilavər olasan.
Dirilik suyu içəsən.
Dolaşıq işin olmasın.
Dost-düşmən yanında başın aşağı olmasın.
Dövlət quşu başına qonsun.
Dövrana çatasan.
Dua sahibi olasan.
Duz-çörəyin bol olsun.
Duz-çörək sənə halal olsun.
Duz-çörək kəsdiyindən xeyir görəsən.
Dünyada darlıq görməyəsən.
Düşümlü baxtın olsun.

E

Evin abad olsun.
Ev-eşik sahibi olasan.
Ev tikib ocaq salasan.
Eyş-işrət içində yaşayasan.
El gözündə uca olasan.
Elli-obalı olasan.
El köməyin olsun.
El arxan olsun.
El dadına çatsın.
Eldən ayrı düşməyəsən.
Enlikürəkli olasan.
Etibarına güvənilsin.
Etibardan düşməyəsən.

Ə

Əbədiyyətə qovuşasan.
Əqrəban köməyin olsun.
Ədəb-ərkan sahibi olasan.
Ədalət köməyin olsun.
Əzab-əziyyət görməyəsən.
Əziz olasan.
Əyilmək bilməyəsən.
Əkdiyin bərəkətli olsun.
Əlin var olsun.
Əliaçıq olasan.
Əliaşağı olmayasan.
Əməyin bəhrəsin görəsən.
Əmin-amanlıqda olasan.
Ərsəyə çatasan.
Əsilli-nəsilli olasan.

Z

Zaval görməyəsən.
Zəkalı olasan.
Zər-ziba içində üzəsən.
Zəhmətlə ucalasan.

İ

İztirab çəkməyəsən.
İllərə qovuşasan.
İlin ildən xoş gəlsin.
İntizar çəkməyəsən.
İpək ömrün olsun.

İstəyinə çatasan.
İxtiyar sahibi olasan.
İşığın yansın.
İşıqlığa çıxasan.
İşin avand olsun.
İşli-güclü olasan.

Y

Yaradan köməyin olsun.
Yaman gün görməyəsən.
Yanaqların allansın.
Yarımçıq işin olmasın.
Yaxşılığa çatasan.
Yerin cənnət olsun.
Yerli-yurdlu olasan.
Yetim-yesirlik görməyəsən.
Yolun açıq olsun.
Yorğunluq bilməyəsən.
Yoxsulluq görməyəsən.
Yurd sahibi olasan.
Yurd-yuva salasan.
Yurd-yuvan abad olsun.
Yuxun şirin olsun.
Yüksələsən, alçalmayasan.

K

Kamallı olasan.
Kamala çatasan.
Kasadlıq görməyəsən.
Kefli-damaqlı olasan.
Kədər bilməyəsən.
Kəramət sahibi olasan.
Kin-küdurət bilməyəsən.
Köklü-budaqlı olasan.
Kölgən üstümüzdən əskik olmasın.
Kölgəndə dolanaq.
Köməyinə Tanrı çatsın.
Könlüaçıq olasan.
Könlüsınıqlıq bilməyəsən.
Külli-ixtiyar sahibi olasan.
Küp içində üzəsən.
Küsgünlük görməyəsən.

G

Geyimli-kecimli olasan.
Geyim-kecim dərdi çəkməyəsən.
Gen-bolluq içində üzəsən.
Gəlin gətirəsən.
Gözdağı görməyəsən.
Gözlədiyinə çatasan.
Gözünə nur dolsun.
Görən gözlərin yumulmasın.
Günün xoş keçsin.

M

Mal-dövlətli olasan.
Mehribanlıq görəsən.
Məəttəl qalmayasan.
Məzəmmət çəkməyəsən.
Məyus olmayasan.
Mərdimazardan uzaq olasan.
Mətləbinə çatasan.
Möhnət çəkməyəsən.
Mübarəkqədəm olasan.

N

Nazlı-duzlu olasan.
Naz-nemət içində böyüyəsən.
Naibliyə çatasan.
Namərdə möhtac olmayasan.
Naümid olmayasan.
Neynim, nə edim deməyəsən,
Nəsilli olasan.
Nəhs işin olmasın.
Nəşəli günlərin olsun.
Nuşicanlıqla yeyəsən.
Nuş olsun.

O

Ovun qanlı olsun.
Ovun yağlı olsun.
Oğullu-qızlı olasan.
Ocağın gözərsin.

Ö

Övlad atası olasan.
Övladlı olasan.
Özüllü olasan.
Ömrün uzun olsun.

P

Payın çox olsun.
Parlaq günün olsun.
Pərvəriş tapasan.
Pərişanlıq bilməyəsən.
Pərt olmayasan.

R

Rahatlığa çıxasan.
Rövnəq tapasan.
Ruzili olasan.
Ruhun şad olsun.

S

Sabahın xeyirlə açılsın.
Savaba çatasan.
Savab sahibi olasan.
Saqqalın ağarsın.
Sağ əlin başıma.
Sağlıqla yeyəsən.
Sağlam olasan.
Sayıb-sayılan olasan.
Sevinən günün olsun.
Sevinc tapasan.
Səmərin görəsən.
Sənət sahibi olasan.
Səsli-sədalı olasan.
Sinə dağı çəkməyəsən.
Sınıqlıq bilməyəsən.
Sözükeçən olasan.
Su kimi aydınlığa çıxasan.
Suycan ömrün olsun.
Südühalal olasan.

T

Tay-tuş yanında başıuca olasan.
Tale sənə yar olsun.

Tanrı köməyin olsun.
Taxt-taca çatasan.
Təzə bəy olasan.
Təzə gəlin olasan.
Təmkin yarağın olsun.
Tənə görməyəsən.
Toy-bayramda olasan.
Toy-büsat görəsən.
Toy-düyün içində olasan.
Töhmət görməyəsən.

U

Uğurun açıq olsun.
Uğursuzluq bilməyəsən.
Uzanan işin olmasın.
Ulu olasan.
Ucalıb enməyəsən.

Ü

Üzüağ olasan.
Üzüntü çəkməyəsən.
Ümidini Allah üzməsin.
Ürəyiaçıq olasan.
Ürəyincə Allah versin.
Ürəyigeniş olasan.
Ürəkağrısı bilməyəsən.

F

Fağırlıq görməyəsən.
Fağır-füqəra köməyi olasan.
Fərəh içində üzəsən.
Fikir-xəyal çəkməyəsən.

X

Xaliq köməyin olsun.
Xata-bala görməyəsən.
Xata-baladan uzaq olasan.
Xeyir görəsən.
Xeyirxəbər olasan.
Xeyir-şərə yarıyasan.
Xəzan görməyəsən.
Xətirli olasan.
Xəcil olmayasan.
Xızır köməyin olsun.

Xızır dadına çatsın.
Xoşbəxt olasan.
Xoşqədəm olasan.
Xoşgünlü olasan.
Xudavəndi-aləm sənə köмək olsun.

H

Havadar olasan.
Haqqa çatasan.
Haqq köməyin olsun.
Hazırcavab olasan.
Halallığa qovuşasan.
Halal süd əmmiş baxtına çıxsın.
Halalına haram qatılmasın.
Hampa qapısı tanımayasan.
Hikмət sahibi olasan.
Hörmət-izzət sahibi olasan.
Hünərvər olasan.

Ç

Çal-çağırın olsun.
Çeşmə кimi durulasan.
Çörəyibol olasan.
Çörəyin ovsanata düşsün.

C

Cavan mərd olasan.
Calalın artsın.
Canın ağrımasın.
Can-başın bəla görməsin.
Canın sağ olsun.
Cah-calallı olasan.
Cənnətməкan olasan.
Cərgələrə qoşulasan.

Ş

Şadxəbər olasan.
Şadlıqla yaşayasan.
Şanlı-şöhrətli olasan.
Şan-şöhrətə çatasan.
Şəfa tapasan.
Şöhrətlənəsən.
Şümşadboylu olasan.

QARĞIŞLAR

Abırdan düşəsən.
Avazıyıb öləsən.
Avara-sərкərdan qalasan.
Ağ gün görməyəsən.
Ağartı üzünə tamarzı qalasan.
Ağlayıb-sıtqamaq peşən olsun.
Ağrı-acıların кəsməsin.
Adamaoxşamaz canını qara yer aparsın.
Adın adlara qoyulsun.
Adın batsın.
Adıbədnam olasan.
Azara tutulasan.
Azıb çöllərə düşəsən.
Ayaqların üzülsün.
Ayaqyalın qalasan.
Ayıblı olasan.
Al bəlasına gələsən.
Al qanına bulaşasan.
Alova düşəsən.
Alçalıb ucalmayasan.
Allah ağlını əlindən alsın.
Allah başını qoyub ayağına daş salmasın.
Allahın bəlasına gələsən.
Allahın qəzəbinə düçar olasan.
Allah sənə qotur versin, dırnaq verməsin.
Anasız qalasan.
Anan vayına otursun.
Araba tabutun olsun.
Arvad-uşağın ölsün.
Arzun ürəyində qalsın.
Arxasız qalasan.
Asan işin düyünə düşsün.
Ata-anasız qalasan.
Atdan yıxılıb öləsən.
Afət aparsın səni.
Ah-vayınan öləsən.
Ah-zarınan can verəsən.
Ah-zarın кəsilməsin.
Ah-nalәm səni tutsun.
Acından can verəsən.

B

Babalım səni tutsun.
Bağlı boxçan açılmasın.
Bağrın qana dönsün.

Bağlı qapın açılmasın.
Bazarlığın boğçada qalsın.
Bala üzünə həsrət qalasan.
Balan qupdağda göyərsin.
Balaların yetim qalsın.
Barmaqların sınsın.
Barsız-bəhrəsiz кeçəsən.
Basaratın bağlansın.
Bataqlığa düşüb qalasan.
Batasan səni.
Baxa-baxa can verəsən.
Bahar ömrünü xəzan vursun.
Bacın dərdinnən qəhərlənib ölsün.
Başın batsın.
Başına кül ələnsin.
Başına daş düşsün.
Başsız qalasan.
Başın bəlalar çəкsin.
Başdan-ayağa qovrulub yanasan.
Başılovlu olasan.
Başından qapaz əsкiк olmasın.
Başından qara örtuк açılmasın.
Başsız qalasan.
Beynin qurusun.
Belin sınsın.
Belin büкülsün.
Becərdiyinin xeyrini görməyəsən.
Beşgünlüк dünyan qara gəlsin.
Beşəlli tutduğun dünyadan əlin üzülsün.
Bəbəкlərinə mil çəкilsin.
Bədağız ağzını Allah qapasın.
Bədbəxt olasan.
Bəd duaya gələsən.
Bədəninə qurd düşsün.
Bədənin ölü qalsın.
Bədəninə qara yara düşsün.
Bədənini qarğa-quzğun dəlsin.
Bədnam olasan.
Bədtale olasan.
Bəzəyin pozulsun.
Bəzəyin qara naxışlansın.
Bəlaya düçar olasan.
Bəla başından əsкiк olmasın.
Bələк bağlayıb açmayasan.
Bənd-bənd doğranasan.
Bəni-insan üzünə həsrət qalasan.
Bərbadlığa düşəsən.
Bərəкətini Allah çəкsin.

Bəribiyabana duşəsən.
Bəxtin bağlansın.
Bəxtin üzünə gülməsin.
Biar öləsən.
Biiman öləsən.
Biliyini Allah əlindən alsın.
Bilinməz dərdə düçar olasan.
Birdən iкiyə xeyir görməyəsən.
Birdəfəliк olasan.
Bitməz-tüкənməz dərdlərə tutulasan.
Biçili paltarın iynə görməsin.
Biçdiyini dərz bağlamayasan.
Biş-düşün ocaq üstə qalsın.
Boğazın tıxansın.
Boğazına qurğuşun töкülsün.
Boğazını qulqula tutsun.
Boğulub öləsən.
Boğula-boğula can verəsən.
Boğma tutsun səni.
Boyuna ip ölçüm.
Boynun sınsın.
Boylana-boylana qalasan.
Borcsuz günün olmasın.
Böyüкlü-кiçiкli qırılasız.
Böyüкsüz böyüyəsən.
Böyürə-böyürə qalasan.
Böhtana düşəsən.
Buğda çörəyinə həsrət qalasan.
Budaq-budaq doğranasan.
Buyruq qulu olasan.

V

Vay xəbərin gəlsin.
Vayına oturum.
Vayqanlı olasan.
Vaysına-vaysına canın çıxsın.
Var-yoxun talansın.
Verəcəyin olsun, alacağın olmasın.
Vəbaya düçar olasan.
Vərəmlənib öləsən.
Vətənsiz qalasan.
Viranxanaya düşəsən.
Vurğun vursun səni.
Vurğunun güclü gəlsin.

Q

Qabar-qabar olasan.
Qabırğaların sınsın.
Qadamı alasan.
Qazamat evin olsun.
Qayğısız günün olmasın.
Qayınana əlində qalasan.
Qaynar qazana düşəsən.
Qamarladığın qismətin olmasın.
Qan qusasan.
Qanlı olasan.
Qan-tər içində boğulasan.
Qançır olasan.
Qapın çırpılsın.
Qapın bağlı qalsın.
Qapından başmaq əsкiк olmasın.
Qapılar açıb girməyəsən.
Qapın qonaq üzü görməsin.
Qapı-qapı dilənəsən.
Qarabəxt olasan.
Qara zülfünü ağ darayasan.
Qara-qorxu içində yaşayasan.
Qara gözlərinə mirvari suyu gəlsin.
Qaranəfəs olasan.
Qaraxəbər dilin lal olsun.
Qara geyib ağ çıxarmayasan.
Qaraçı кögünə düşəsən.
Qaraçıraq olasan.
Qaraciyərin doğransın.
Qarğa-quzğun yemi olasan.
Qarğana-qarğana qalasan.
Qardaşın lov xəbərini eşidəsən.
Qarın azarına düşəsən.
Qarsalana-qarsalana yanasan.
Qatır quyruğuna bağlanasan.
Qaçaq-quldura tuş gələsən.
Qeyrətsiz başın yerə girsin.
Qeyrətsiz çanından güllə yan кeçməsin.
Qəbir oğurlasın səni.
Qəbrin dar qazılsın.
Qəbir evində rahat yatmayasan.
Qədəmlərin büкülsün.
Qədəmin bəduğurluğa calansın.
Qədərin qara gəlsin.
Qəlbiqara olasan.
Qəlpəli canından ağrı кəsilməsin.
Qəm-кədərsiz günün olmasın.

Qəm əкib dərd biçəsən.
Qərib-qürbət diyara düşəsən.
Qəfil gülləyə tuş olasan.
Qəhərlənib öləsən.
Qiblən tərs gəlsin.
Qiyamətəcən xoş günün olmasın.
Qiymət bazarında satılasan.
Qismətin özgələrə pay olsun.
Qız qarıyasan.
Qızdırmadan öləsən.
Qızıl yelinə tutulasın.
Qızılça içində yanasan.
Qızmar günəş altda qovrulasan.
Qılıncınla doğranasan.
Qılınc yarasına gələsən.
Qılıncın qında qalsın.
Qırğına düşəsən.
Qırxın verilsin.
Qısır qalasan.
Qısma-boğmaya düşəsən.
Qovğadan başın ayılmasın.
Qol-budaq atmayasan.
Qoltuqağacına möhtac qalasan.
Qolubağlı gedəsən.
Qonaq evin qara bəzənsin.
Qorabişən ayda öləsən.
Qorxa-qorxa ömür sürəsən.
Qohum qardaşın qırılsın.
Qoşalülə gülləsi ürəyini parçalasın.
Qoşunun qırılsın.
Qoşunun başsız qalsın.
Qönçə olub açılmayasan.
Quduz olasan.
Quyuya düşəsən.
Qul olub bazarlarda satılasan.
Qulyabanı olub səhralara düşəsən.
Quran qənimin olsun.
Qurbansız öləsən.
Qurdla qiyamətə qalasan.
Qurd-quşa qismət olasan.
Quruyub qaxa dönəsən.
Qüssəsiz günün olmasın.

D

Dava-mərəкəsiz günün olmasın.
Dağ-dağa qovrulub yanasan.
Dad-aman deyə-deyə кeçinəsən.

Dad-fəryadın göyə qalxsın.
Dalda-bucaqda dolanasan.
Daldan-dala düşəsən.
Dalınca qara daş atılsın.
Daldalanmağa yer tapmayasan.
Daddığın ləzzətin bilməyəsən.
Damğalanasan.
Damar-damar doğranasan.
Dam-daşsız qalasan.
Dam-divar üstünə uçsun.
Damında bayquş ulasın.
Dan üzü görməyəsən.
Danışa-danışa gözlərin yumulsun.
Dargözlükdən öləsən.
Daşqına düşəsən.
Daş-qalaq olasan.
Deyən-gülən günün olmasın.
Dədəsiz qalasan.
Dəyər-dəyməzin satılsın.
Dəyişik düşəsən.
Dəymişin qala kalın tökülə.
Dəlilik azarına tutulasan.
Dəli-divanə olub çöllərə düşəsən.
Dəliqudurmuş başını yer oğurlasın.
Dəlik-deşik olasan.
Dəmirov tutasan.
Dənkəsər başın batsın.
Dərddən çərləyəsən.
Dərd-qüssə içində ölәsən.
Dərd-ələm səndən uzaq düşməsin.
Dərdəcər olasan.
Dərd-kədər içində boğulasan,
Dərdləşməyə adam tapmayasan.
Dərdinə çarə tapılmasın.
Dərin soyulsun.
Dərman-davacatsız ölәsən.
Dəsmalın dostda qalsın.
Dəstə-tifağın dağılsın.
Dəstəmazsız ölәsən.
Dəftər-kitabın bağlı qalsın.
Divan əlindən qurtarmayasan.
Divara hörüləsən.
Didərgin düşəsən.
Didik-didik olasan.
Dizin-dizin sürünəsən.
Diyarlara düşəsən.
Dikbaşlığın bəlasını çəkəsən.
Dildən-dilə düşəsən.

Dil-dodağın yansın.
Dilənçilik edəsən.
Dilənçi payına həsrət qalasan.
Dili qısa olasan.
Dilin söz tutmasın.
Dilinə and-aman gəlməsin.
Dilin lal olsun.
Dilim-dilim doğranasan.
Dinsiz-imansız ölәsən,
Dinar-dinar yığdığın xalvar-xalvar getsin.
Dinib-danışan halın olmasın.
Dinc başın bəlalar çəksin.
Diri-diri qəbrə basdırılasan.
Diri gözunlə ölü bədəninə baxasan.
Dişlərin çurüsün.
Dığdığçı başın batsın.
Doğram-doğram doğranasan.
Dodaqların bitişsin.
Doğduğunu bələməyəsən.
Doydum deməyəsən.
Dolanışın dolaşıq düşsün.
Dost-doğmaların ölsün.
Döyüş-söyüşə düşəsən.
Dörd divar arasında qalasan.
Duvağın açılmasın.
Dudmanın dağılsın.
Duz-çörək gözünü tutsun.
Duz-çörək sənə qənim olsun.
Duz-çörək evindən qaçaq düşsün.
Duz-çörək tapmayasan.
Dul qalasan.
Duman-çiskinə düşəsən.
Dünya başına dar olsun.
Dunya gözünə dar görünsün.
Düşgün günə qalasan.

E

Ev üzü görməyəsən.
Evbəev dilənəsən.
Ev-eşiyin başına uçsun.
Evin yıxılsın.
Evsiz qalasan.
Evindən qaçaq düşəsən.
Evin qonaq üzü görməsin.
Evinə vaxsey düşsün.
Evində şadlıq süfrəsi açılmasın.
Ev olub evlərə qoşulmayasan.

Evində şivən qopsun.
Evindən meyit çıxsın.
Evindən toy səsi eşidilməsin.
Eybəcər günə düşəsən.
Eyibli olasan.
Eyş-nuşuna zəhər qatılsın.
Elsiz qalasan.
El daşını atsın.
El gözündən düşəsən.
Eldə-obada yerin olmasım.
El üzünə həsrət qalasan.
Elçilərin qırılsın.
Ehsansız qalasan.
Ehtişamın pozulsun.

Ə

Əvvəl-axır günün olsun.
Əvəz gedəsən.
Əqrabasız qalasan.
Əqrəb zəhəri şərbətin olsun.
Ədavət bəlasına gələsən.
Əjdahaya pay olasan.
Əzab-əziyyət içində can verəsən.
Əzizlərin ölsün.
Əzrayıl ovçun olsun.
Əzrayıl sinənə qonsun.
Əzrayıl qonağın olsun.
Əyalın qırılsın.
Əyilməz başını Allah əysin.
Əyin-başsız qalasan.
Əyriağız qalasan.
Əyri işin düzəlməsin.
Əyirdiyiş toxunub biçməyəsən.
Əkdiyin bitməsin.
Əllərin qurusun.
Əlinlə qoyduğunu ayağınla axtarasan.
Əlacsız dərdə tutulasan.
Əlacını Allah kəssin.
Əlacsız qalasan.
Əl-qolun bağlansın.
Ələyin ələnsin.
Əliboş qalasan.
Əlil olasan.
Əlimyandıda qalasan.
Əlli-ayaqlı gedəsən.
Əlçim-əlçim doğranasan.
Əmanətə bənd olasan.

Əngələ duşəsən.
Ərsiz qalasan.
Ərköyün öləsən.
Əsa əlindən duşməsin.
Əsdirmə tutasan.
Əsir-yesir qalasan.
Əsirgədiyin özünə qismət olmasın.
Əcinnələr yığnağına duşəsən.

Z

Zavala gələsən.
Zay olasan.
Zalım əlinə düşəsən.
Zar-zar ağlayasan.
Zarıya-zarıya can verəsən.
Zatıqırıq olasan.
Zəbun olasan.
Zəqqumlanasan.
Zəncir altda qalasan.
Zərərə düşəsən.
Zəfəran kimi saralasan.
Zəhərlənəsən.
Zibilxanalar yerin olsun.
Ziyana düşəsən.
Zol-zol dərin götürülsün.
Zülmətə duşəsən.

İ

İzsiz-soraqsız yox olasan.
İynə-dərmana möhtac olasan.
İgid öləsən.
İlin qara gəlsin.
İlan boğazına sarınsın.
İldırım vursun səni.
İl-ildən pis günə düşəsən.
İlim-ilim itəsən.
İlkin ölsün.
İmam qənimin olsun.
İnildəyə-inildəyə qalasan.
İncəlib qurtarasan.
İt-bat olasan.
İtkin duşəsən.
İflic olasan.
İxtiyarın əlindən alınsın.
İçalatın tökülsün.
İçin-için yanasan.

İçməyə su tapmayasan.
İşığa tərs gələsin.
İşığın sönsün.
İş-peşən dərd çəkmək olsun.

Y

Yavan çörəyə möhtac olasan.
Yavanlıq tapmayasan.
Yağış-yağmur altında qalasan.
Yad əllərdə qalasan.
Yalan olasan
Yalvara-yalvara qalasan.
Yalqız qalasan.
Yana-yana qalasan.
Yanıb-yaxılasan.
Yan-yörən boşalsın.
Yaralanasan.
Yara-xora tökəsən,
Yarsız-yoldaşsız qalasan
Yatağa düşəsən.
Yatalaq azarına tutulasan.
Yatıb durmayasan.
Yaxan əllərdə qalsın.
Yeddin verilsin.
Yedəklərdə gəzəsən.
Yezidsifət canın ölsün.
Yeyib-içdiyin zəhər olsun.
Yekəbaş başın batsın.
Yekə-yekə danışan dilin qurusun.
Yel azarına tutulasan.
Yelmar ilan çalsın səni.
Yemək-içməyin ağu olsun.
Yeniyetmə öləsən.
Yer payı olasan.
Yerə girəsən.
Yer yurdun başına uçsun.
Yersiz-yurdsuz qalasan.
Yetim qalasan.
Yetişmişin qalsın kalın tökülsün
Yəhər üstə doğranasan,
Yəhərin qanla dolsun.
Yiyəsiz qalasan.
Yığdığını yeməyəsən.
Yıxılıb qalxa bilməyəsən.
Yol-riz üzünə bağlansın.
Yorğan-döşəyə düşəsən.
Yorulub yolda qalasan.

Yox olasan.
Yoxsulluq yaxandan tutsun.
Yurdsuz qalasan.
Yurdunda bayquş ulasın.
Yurdun xarabalığa dönsün.
Yuxun qarışsın.
Yuxusuzluq azarına tutulasan.
Yük altda öləsən.

K

Kabab olasan.
Kamalını Allah alsın.
Kaman kimi büküləsən.
Kam almayasan.
Kar olasan.
Karvanın azsın.
Key olasan.
Kefinə soğan doğransın.
Keçinən gününü görüm.
Kədərsiz günün olmasın.
Kəkələyə-kəkələyə qalasan.
Kələklə gəlib küləklə gedəsən.
Kəlləmayallaq olasan.
Kəlmeyi-şəhadət dilinə gəlməsin.
Kəlmə kəsə bilməyəsən.
Kəmfürsət əlinə düşəsən.
Kəramətini Allah kəssin.
Kərəm kimi yanasan.
Kəfənə büküləsən.
Kəfənsiz öləsən.
Kəfənin biçilsin.
Kimsəsiz qalasan.
Koman dağılsın.
Kor olasan.
Korazehn olasan.
Köz-köz olasan.
Köynəyin yaxasız biçilsin.
Kögün kəsilsin.
Köməksiz qalasan.
Kömür kimi qaralasan.
Könlün şad olub üzün gülməsin.
Köpüb öləsən.
Köpük qusasan.
Körpələrin qırılsın.
Köç-külfətdən olasan.
Köçlü-külfətli çöllərə düşəsən.
Köçdən üzüləsən.

Külbaşlı olasan.
Külün göyə sovrulsun.
Külə dönəsən.
Küllükлərdə eşələnəsən.
Külü tökүm başına.
Kül sovrulsun üstünə.
Külfətin qırılsın.
Külfət üzünə həsrət qalasan.
Kündən oda qoyulsun.
Kütbeyin olasan.

G

Gedər-gəlməz yola qovuşasan.
Gedərкi olasan.
Gedişin olsun, gəlişin olmasın.
Geyim-кecimsiz qalasan.
Gen dünya başına dar olsun.
Gen dünyada özünə yer tapa bilməyəsən.
Get-gələ düşəsən.
Gecə-gündüz gözün yaşlı olsun.
Gecə-gündüz rahatlıq tapmayasan.
Gədə-güda əlində qalasan.
Gəlir-çıxarın bilinməsin.
Gərdəкdə qalasan.
Gərdişin qara gəlsin.
Gərəкsiz günə düşəsən.
Girdaba düşəsən.
Giric-кiriftar olasan.
Gicəllənə-кicəllənə gəzəsən.
Gorbagor olasan.
Gözün кor olsun.
Gözün çıxsın.
Gözünə mil çəкilsin.
Gözüac öləsən.
Gözün tox olmasın.
Gözümçıxıdya düşəsən.
Görən gözlərin dünya işığına həsrət qalsın,
Güzəranın pozulsun.
Güliz yarasından öləsən.
Günüqara olasan.
Günülü olasan.
Gün görməyəsən.

L

Lay-layın çalınsın.
Lal olasan.

Laxta-laxta qan qusasan.
Ləкələnəsən.
Ləкəli olasan.
Ləleyün olasan.
Lənətə gələsən.
Lənкərdən düşəsən.
Libassız qalasan.
Lova düşəsən.
Lovuna oturum.
Lov xəbərin gəlsin.
Lüt-üryan qalasan.

M

Mayıf qalasan.
Mal-mülgün talansın.
Mat-qutun qurusun.
Matəmini tutum.
Macalın кəsilsin.
Meyitini yuyum.
Meyitin gəlsin.
Məğmun olasan.
Məzarın qazılsın,
Məкansız qalasan.
Məramın pozulsun.
Məhv olasan.
Məhşər ayağına çəкiləsən.
Mirasın üstünə döşənsin.
Misкin günə düşəsən.
Müqəvvaya dönəsən.
Mümкünatın кəsilsin.
Müntəzir qalasan.
Müsibətə düçar olasan,
Mürdəşir qonağın olsun.

N

Naqafil bəlaya düçar olasan.
Nağdını verib nisyəni axtarasan.
Nadan qalasan.
Naкam öləsən.
Nagüman qalasan.
Nalən ərşə ucalsın.
Nanкor olasan.
Nəştərlənəsən.
Nəzir-niyaz ümidinə qalasan.
Nəslin кəsilsin.
Nəsilliкcə qırılasız.

Nəfəsin kəsilsin.
Nizamın pozulsun.
Niyyətin öz başına düşsün.
Nitqin kəsilsin.
Nifrin tutsun səni.
Nicat görməyəsən.
Nişanın qayıtsın.
Nişanən qalmasın.
Növrəstə solasan.

O

Oban dağılsın.
Ovun qara gəlsin.
Ovladığın özgəyə qismət olsun.
Ovçun Əzrayıl olsun.
Ovunduranın olmasın,
Oğlanlı-qızlı qırılasınız.
Oda düşəsən.
Od-ocağın sönsün.
Odsuz-alovsuz yanasan.
Olan-qalanın talansın.
Olar-olmazın özgəyə qismət olsun.
Oruc-namaz sənə qənim olsun.
Otağın bəzəkli qalsın.
Oturduğun yerdən qalxa bilməyəsən.
Oxlanasan.
Ocağın sönsün.

Ö

Övladsız qalasan.
Ödün ağzından gəlsin.
Özbaşına qalasan.
Özülün dağılsın.
Ölüb qurtarasan.
Ölün yerdə qalsın.
Ölün şivənə həsrət qalsın.
Öləndə başın üstə oturanın olmasın.
Ömrün danlaq altda cürüsün.
Ömürlük şikəst qalasan.

P

Payıza çıxmayasan.
Paymal olasan.
Pal-paltarın aralığa tökülsün
Paltar-palazın satılsın.

Para-para olasan.
Paxıl canın cürüsün.
Peşən dilənçilik olsun.
Piyada qalasan.
Piltə-piltə qan qusasan.
Pisniyyət başın batsın.
Pöhrələnməyəsən.
Pul-para dərdindən öləsən.
PUca çıxasan.
Püşkə düşəsən.

R

Rahatlıq tapmayasan.
Rahat günün olmasın.
Rəzalətə düşəsən.
Rəzil olasan.
Rizə-rizə doğranasan.
Ruzigarın qara gəlsin.
Ruhun bacalar gəzsin.

S

Sabaha çıxmayasan.
Sağalmaz dərdə düşəsən.
Sağdış-soldışın ölsün.
Sağır qalasan.
Sağ-salamat qayıtmayasan.
Sayıqlıya-sayıqlıya can verəsən.
Saysız dərdlərə tutulasan.
Sakitlik tapmayasan.
Sancılanasan.
Saralıb-solasan.
Sarılıq azarına düçar olasan.
Sahibsiz qalasan.
Sel ağzına düşəsən.
Səksəkəli yaşayasan.
Səmum yeli əssin üstündən.
Sərkərdan qalasan.
Səs-səmirin kəsilsin.
Səssiz-soraqsız yox olasan.
Sətəlcəm olasan.
Səfərdən dönməyəsən.
Sinənə güzgü qoyulsun.
Sinən dağlansın.
Sir-sifətdən dönəsən.
Sığınacaq tapmayasan.
Sızım-sızım sızıldayasan.

Sıxıla-sıxıla dolanasan.
Sıxma-boğmaya düşəsən.
Soyğunçu əlinə düşəsən.
Solub-saralasan.
Son gəlişin olsun.
Sorağın kəsilsin.
Sorğu-suala düşəsən.
Sözün danışılsın.
Söz-sovdan düşəsən.
Subay qalasan.
Su-su deyə-deyə can verəsən.
Sübutsuz-dəlilsiz keçəsən.
Sübh-şam zarıltın kəsilməsin.
Sübhü diri gözüynən açasan.
Südəcər qalasan.
Südüm burnundan gəlsin.
Südüm sənə haram olsun.
Sülənə-sülənə gəzəsən.
Sürgünlərdə çürüyəsən.

T

Tabutun ortalığa qoyulsun.
Tabutun üstə ağı deyən tapılmasın.
Tavanın başına uçulsun.
Taqətin kəsilsin.
Taydəyişik düşəsən.
Tay-tuşsuz qalasan.
Tayfan qırılsın.
Talana düşəsən.
Taleyin qara gəlsin.
Taleyin üzünə gülməsin.
Taleyin atdı olsun sən piyada.
Tamarzı qalasan.
Tamahın ucundan bəlaya düşəsən.
Tamaşana yığışsınlar.
Tanınmaz günə düşəsən.
Tanış-biliş yadından çıxasan,
Tanrı belini sındırsın.
Tar-mar olasan.
Tauna düşəsən.
Taxtın qurulu qalsın.
Taxt-tacın çevrilsin.
Təbibsiz-dərmansız ölәsən.
Tədarügün tutulsun.
Tək qalasan.
Təkər altına düşəsən.
Tələşın tükənməsin.

Təmәlin uçulsun.
Tənə üstündən əskik olmasın.
Təngnəfəs olasan.
Tənha qalasan.
Tərki-vətən olasan.
Təskinlik tapmayasan.
Tikə-parça olasan.
Tilsimə düşəsən.
Titrədib ölәsən.
Toyun yasa dönsün.
Torpaq altda qalasan.
Torpaq başına.
Torpağın torbayla daşınsın.
Torpağın özgələrə qismət olsun.
Toxumun kəsilsin.
Toxumun yer üzündən götürülsün,
Tövbə səni kəssin.
Törəmələrin qırılsın.
Tufana düşəsən.
Tüstün təpəndən çıxsın.

U

Uğurun qara gəlsin.
Uğur görməyəsən.
Uğurlu günün olmasın.
Udquna-udquna can verəsən.
Uzaqdan-uzağa düşəsən.
Ulaya-ulaya qalasan.
Ulduzun axsın.
Ustad çörəyi gözünü tutsun.
Ufultun kəsilməsin.
Ucuz bazarda satılasan.

Ü

Üzgün olasan.
Üzüqara olasan.
Üzüqoylu qalasan.
Üzülüb qurtarasan.
Ümidsiz qalasan.
Ümidin kəsilsin.
Ürəyi dağlı qalasan.
Ürəyin qopsun.
Ürəkkeçməsi tutasan.
Ürək-göbəyin düşsün.
Ürəyin üzülsün.
Ürəyin parçalansın.

Ürəyindən oxlanasan.
Ürəyin başı yansın.
Ürəyin çəkilsin.
Üryan olasan.
Üstünə od tökülsün.
Üstündə ağlayım.
Üçün verilsin.
Üşütmə tutasan.

F

Falın bəd gəlsin.
Fani dünyada beş gün şad yaşamayasan.
Feyziyab olmayasan.
Fələk qapını döysün.
Fələk qonağın olsun.
Fələyin əlində yaxan qalsın.
Fələyin bəlasına gələsən.
Fələk qənimin olsun.
Fərsiz övlada tuş gələsən.
Fikir-zikr içində çırpınasan.
Fitvaya tuş gələsən.
Fitnə-fəsad qurbanı olasan.

X

Xaliqin qəzəbinə gələsən.
Xar olasan.
Xarabalığa düşəsən,
Xatakara rast düşəsən.
Xata-baladan uzaq olmayasan.
Xeyir-bərəkətin çəkilsin.
Xeyir görməyəsən.
Xeyir-duanı Əzrayıl versin.
Xəbər-ətərsiz gedəsən.
Xəzan vursun səni.
Xəmrin yoğrulsun.
Xəncərlə doğranasan.
Xəstəlikdən qalxmayasan.
Xəcalət tərində boğulasan.
Xəcil olasan.
Xınalı əllərinlə başına qara örtəsən.
Xıncım-xıncım doğranasan.
Xışın daşa ilişsin.
Xora tökəsən.
Xoflanıb ölәsən.
Xoş gün görməyəsən.

H

Havadan nəm çəkən başın yox olsun.
Havadarsız qalasan.
Havayıyeyənlərin çoxalsın.
Hava gəlsin başına.
Haqq-ədalət kəssin səni.
Haqq-salam qənimin olsun.
Haqsızlığa tuş olasan.
Halal malına haram qatılsın
Halvan çalınsın.
Halvanı yeyim.
Haldan-hala düşəsən.
Hampalar əlində qalasan.
Hampaya möhtac olasan.
Haray-həşirin qopsun.
Hasarın dağılsın.
Heyin kəsilsin.
Hey-hərəkətsiz qalasan.
Heç-puç olasan.
Həbsxanalarda cürüyəsən.
Həddi-büluğa çatmayasan.
Həya-abırdan düşəsən.
Həyət-bacan bərbad qalsın.
Həkimin Əzrayıl olsun.
Hələk olasan.
Həmdəmsiz qalasan.
Həmzadlı olasan.
Hərdəmxəyal başın batsın.
Hərzəkar ağzın yumulsun.
Hikkəndə boğulasan.
Hörüklərin kəsilsin.
Huşsuzluq azarına tutulasan.
Hünərini Allah kəssin.
Hüsn-camaldan düşəsən.
Hücrənişin olasan.

Ç

Çay-çörəksiz qalasan.
Çalın-çarpaz dağlanasan.
Çapalaya-çapalaya qalasan.
Çapqınçıya rast gələsən.
Çapılıb talanasan.
Çarəsiz qalasan.
Çarmıxa çəkiləsən.
Çarpaz dağ çəkilsin sinənə.
Çarxın çevrilsin.

Çaşbaş qalasan.
Çək-çevirə düşəsən.
Çən-dumana düşəsən.
Çənən bağlansın.
Çiban çıxarasan.
Çıldağlıq olasan.
Çırağın sönsün.
Çovğuna düşəsən.
Çor tutasan.
Çörəkvay olasan.
Çörək gözlərini tutsun.
Çörək atlı olsun, sən piyada.
Çörəyə həsrət qalasan.
Çörək səndən qaçaq düşsün.
Çörək tapıb diş tapmayasan.
Gürüyüb qurtarasan.

C

Cavan öləsən.
Cadulanasan.
Camaat üstünə pul atsın.
Can verəsən.
Can-ciyərin doğransın.
Cah-çəlalın pozulsun.
Çehizin bağlı qalsın.
Cəllad əlinə düşəsən.
Cənazən yerdə qalsın.
Cənazən üstə ağlayanın tapılmasın.
Cəncəl günlərdən yaxan qurtarmasın.
Cəhənnəm yerin olsun.
Cəhənnəm oduna yanasan.
Ciyərin yansın.
Cin-şeytan yığnağına düşəsən.

Ş

Şadlıq bilməyəsən.
Şad günün olmasın.
Şad gülüb, şad danışmayasan.
Şahidsiz-sübutsuz gedəsən.
Şərə düşəsən.
Şəhid olasan.
Şivənin qopsun.
Şikəst olasan.
Şil olasan.
Şüurunu Allah alsın.

SINAMALAR

TALE, GÜN-GÜZƏRAN

Ayaq-əl dırnaqları bir vaxtda kəsilsə toyla yas qovuşar, Ayağın altı qaşınsa yol gedərsən.

Asılqanda arvad-kişi paltarları bir-biri üstə asılsa sahibləri şərə düşər.

Axşam-şər vaxtı evi süpürməzlər. Süpürəndə də «toy evi süpürürəm» deməli, zibili küncə yığıb saxlamalı, sabaha atmalısan, yoxsa evin bərəkəti qaçar.

Bağ-bostanda payaya qurd, it, ya da at kəlləsi keçirsən məhsula göz dəyməz.

Bir kimsəyə yaylıq bağışlasan araya ayrılıq düşər.

Bir yerdə toplaşmış ilan görsən, deyərlər altlarında xəzinə var.

Bir iş görəndə yanındakı asqırsa, işi saxlayıb onun kürəyi arxasına astaca vurmalı, «sağlam olasan», «şükür olsun» söyləməlisən.

Elə ölüdən danışılanda da asqırılsa belə etmə, yoxsa uğursuzluq baş verər.

Boynu çökək adam deyirlər xain olar.

Burnunun ucu kicişən kimsə uğursuz xəbər eşidər.

Vaxtsız banlayan xoruzun başın kəsməsən bədbəxtlik baş verər.

Qapıda it ulasa bədbəxtlik üz verər.

İti azdırsan bəla sovuşar.

Qapıda sağsağan qırıldasa evdəkilər şad xəbər eşidər.

Qarşına dovşan çıxsa işin gətirməz.

Qaşın üstü qaşınsa kimsə səni sevindirər.

Qəbrə barmaq uzatsan, deyərlər ölü səni də yanına çəkər. Əgər bilmədən belə edibsənsə, qəbrə sarı uzatdığın barmağını dişləri arasına alıb sonra sağ ayağının altına qoymalısan ki, bəla sovuşsun.

Qışda ilan görən arzusuna qovuşar.

Qulağın cingildəsə kimsə sənin haqqında danışır. Həm də sağ dulağın cingildəsə xeyrinə, sol olsa zərərinə danışırlar. Qurbanlığın sümüklərini itə atsan, qurban qəbul olunmaz.

Dənizdə tufan qopsa, deyərlər kimsə batıb, ya da ki, cadu atıblar. Su murdarlıq götürmədiyindən belə tufandır.

Dilini dişləsən ət yeyərsən.

Dilinə pay çıxsa kiminsə payını yemisən.

Dırnaqda olan ləkələr belə yozulur: baş barmaqda—xoşbəxtlik, şəhadət barmaqda—bədbəxtlik, orta barmaqda—yol getmək, nişan barmağında—təzə paltar geymək, çeçələ barmaqda— məhəbbət.

Evdə çox siçan görünsə, deyərlər il qıtlıq olar.

Evin sahibi həyətdə söyüd əksə ya özünə, ya da arvadına uğursuzluq üz verər.

Evdəkilərin ayaqqabılarını saysan bədbəxtlik olar.

Evin tavanının küncləri tor bağlasa, o ev tez-tez borca düşər.

Əgər mıx, nal tapan onları evdə saxlasa uğuru xeyirli olar.
Əlləri qoynunda durmaq kədər, qəm gətirər.
Əl-üzünü yumadan mal-heyvana yem versən, onlar arıqlar, südləri azalar.
İki arvad arasından keçən kişinin öz arvadı yanında sözü ötməz.
İlin axır çərşənbəsində eşidilən söz düz çıxar.
İt ot yesə, deyərlər məhsul bol olar.
Yolda qarşına ilan çıxsa yolunu dəyişməlisən, yoxsa uğursuzluğa düşərsən.
Yolda tiyəsi sənə tərəf düşmüş ağzı açıq bıçaq tapsan davadalaşa düşərsən. Bıçağı götürüb tiyəsini qatlamalı, bir-iki addım gəldiyin tərəfə getməli, sonra qayıdıb yoluna davam etməlisən. Onda şər iş səndən uzaq düşər.
Kandarda əyləşsən böhtana düşərsən.
Kişi köynəyini tərs geysə dava-dalaşa düşər.
Kişi bilmədən düymələrini taydəyişik düymələsə qazancı artar.
Kirpikdən üzə tük düşəndə yanındakı adam bunu ona xəbər verir. O, ürəyində niyyət tutub sağ əlini üzünə tərəf aparır. Əgər əlini düz kirpik üstə aparsa, deməli niyyətin gerçək olar. O götürdüyü tükü yaxasından içəri salır.
Gecə süfrəni çırpsan evin bərəkəti qaçar.
Gözü yol çəkən kimsə şad xəbər eşidər.
Günəş batandan sonra evdən nəsə versən evin bərəkəti gedər.
Ovçu ilk ovundan nə qədər çox pay versə, sonralar ovu bir o qədər uğurlu olar.
Ovçunun qarşısına dovşan çıxarsa, ovu uğursuz keçər.
Ovçunun ovu omba dursa o, ovçuluqdan əl çəkməlidir, yoxsa bədbəxtliyə düçar olar.
Ovçu meyit aparanlara rast gəlsə geri qayıtmalıdır, yoxsa ovu uğurlu olmaz.
Ocaqda odun çatıltı ilə ətrafa qığılcım saçsa, deməli buradakılardan biri haqqında kimsə pis danışır.
Özgənin evində dırnaq kəssən o evdə bədbəxtlik olar.
Paltarın söküyü, ya da düyməsi əyində tikilərsə, bu işi görən ağzına bir qırıq sap almalıdır, yoxsa şərə, böhtana düşər.
Səfərə gedənin arxasınca daş atsan o geri qayıtmaz.
Səfərə gedənin arxasınca ev süpürsən işi bəd olar.
Səfərə gedənin arxasınca su səpsən işi uğurlu olar, sağ-salamat qayıdıb gələr.
Sınıq qabda xörək yesən şərə düşərsən.
Söyləmək istədiyin sözü səndən qabaq kimsə desə, deməli o, səndən çox yaşayacaq.
Südəmər uşağı olan qadını ilan sancmaz.
Süfrəyə duz dağılsa dava-dalaş olar. Odur ki, dağılmış duzun üstünə şirin nəsə qoyulur ki, şər-şür sovuşsun.
Süfrə yığışdırılmamış qalxsan onda evin bərəkəti qaçar.
Tikən əlindən düşsə, deyərlər ki, sevinərsən.

Onu götürüb sağ tərəfində oturana verməlisən, özün yesən sevincin əldən gedər.
Toyuğu yumurta üstə oturdanda əlin üstə kişi gəlsə cücələr beçə, arvad gəlsə fərə olar.
Toxumluğa haram qatsan bitməz.
Tutun altında kabab bişirsən ağac quruyar.
Tüfəngin üstündən kimsə keçsə, o, çilləyə düşər, düz vurmaz.
Uşaq ələyi diyirlətsə ev bərəkətsiz olar.
Ürəyi düz adam sözü üstə gəlib çıxar.

SƏHHƏT

Aya çox baxanın yuxusu qaçar.
Baş ağrıyanda qaynadılmış kəklikotu suyunda yusan ağrı sovuşar.
Bir kimsənin başına dolanan xəstələnər.
Boğazında zobu olan kimsə boynunda kəhrəba boyunbağı gəzdirsə zob əriyib yox olar.
Böyüməyən, boyu balaca qalan uşağı kəsilmiş ağacın üstündən üç kərə o tərəf-bu tərəfə atdandırsan böyüyər.
Qaranquş yuvasını uçuranın üzü çillənər.
Qarnı işləyənə quru nar qabığını qaynadıb suyunu içirsən sağalar.
Qarnı işləyənə doşablı quymaq yedirtsən sağalar.
Qız başına oğlan papağı qoysa saçı tökülər.
Qızarmış gözə təzədəm çay töksən qızartı çəkilər.
Qurd dərisinə salınanın qabırğa ağrısı kəsilər.
Dəmirov təzə-təzə olanda üstünə tüpürsən keçər.
Dovşanın sümüyünü yandırıb külünü ağrıyan diş üstə qoysan ağrı kəsilər.
Dovşanın ödünü əzib qanıyla qarışdıraraq sulanan gözə çəksən göz sağalar.
İlk kərə qurbağa qurultusunu eşidən kimsə həmin anda bir sapı düyünləyib xəstəyə versə və xəstə o düyünü açsa sağalar.
Yanında dəvə yunu gəzdirənə göz dəyməz.
Yatmış uşağı öpsən xəstələnər.
Yüyrüyü boş yırğalasan uşağın qulaqları ağrıyar.
Kəndə çiçək düşəndə evlərin qapısına qırmızı parça bağlasan çiçək sovuşub gedər.
Kəsilmiş dırnaqları bir yerə toplamayıb dağıdan kimsə huşsuz olar.
Kəsilmiş saçı tapdayanın başı ağrıyar.
Körpəyə tez-tez balıq yedirtsən gec dil açar.
Körpənin boynundan öpsən hirsli, küsəyən olar.
Körpəni şər qovudulan vaxt evdən çıxaranda yanına pambıq, qənd, kömür qoysan xəstələnməz.
Gec danışan uşağa alaqarğa əti yedirtsən danışar.

Gec dil açan uşağa göyərçin yumurtası yedirtsən tezliklə danışar.

Leyləyin yuvasını dağıdan xəstəlik tapar.

Oda, suya tüpürən, onları murdarlayan tez-tez xəstələnər.

Özü ilə ilan qabığı gəzdirəni ilan sancmaz.

Öskürənə heyva tumu yedirtsən öskürək kəsilər.

Paltarına heyva çubuğunun kəsilib deşilmiş bir parçası bənd edilmiş uşağa göz dəyməz.

Pambığı ananın döş südündə isladıb ağrıyan göz üstə qoysan ağrı kəsilər.

Sarılığı olana bu xəstəliyi kecirmiş kimsə qəfildən bir şillə vursa xəstəlik sovuşar.

Sarılıq tutanı ilk dəfə görən kimsə çeçələ barmağını çərtib qanından onun yanaqlarına sürtsə xəstəlik sovuşar.

Uzanmış uşağın üstündən keçsən boyu balaca qalar.

Uzanmış kimsənin üstündən keçsən səndəki xəstəlik ona addayar.

Uşaq ağlağan olsa onu yeddi yol ayrıcında çimizdirsən sakitləşər.

Uşaq güzgüyə baxsa gecə narahat yatar.

Uşaq xəstələnəndə kömür parçası götürüb bulaqdan gətirilmiş suya salınır, kömür suda batsa, deməli uşaq gözə gəlib. Həmin suda uşağı çimizdirsən tezliklə sağalar.

Uşağı gecə başından yuxarı qaldırsan narahat yatar.

Uşağı süpürgə ilə vursan tez-tez xəstələnər.

Uşağın sağ çiyninə gözmunçuğu tiksən ona göz dəyməz.

Uşağın ilk baş tükü saxlanmazsa, tez-tez başı ağrıyar.

Uşağın papağını əlində fırlatsan başı ağrıyar.

Xəstə olan evdə qonşuya soğan, sarımsaq aparsan xəstəlik sovuşar.

Xoruldayan üçün muşqursan xorultusu kəsilər.

YUXU

Yuxuda ayaqqabı görsən bəd xəbər eşidərsən.

Yuxuda balıq görsən il bolluq olar.

Yuxuda saç uzatmaq uğursuzluq əlamətidir.

Yuxuda görsən çimirsən, deməli işlərin düz gedəcək.

Yuxuda od yandırmaq xoş işlərin olacağına işarədir.

Yuxuda ev süpürmək sevinc gətirməz.

Yuxuda toy görmək yas, yas görmək toy deməkdir.

Yuxuda işıq söndürsən bədbəxtlik olar.

Yuxuda dişin düşsə özünə, yaxın adamlarına bədbəxtlik üz verər.

Yuxuda güllə atsan dava-dalaşa düşərsən.

Yuxuda duz alsan bolluğa qovuşarsan.

Yuxuda tənbəki görmək bəd xəbərə işarədir.

Yuxuda ət alsan nahaq şərə düşərsən.

Yuxuda səni öpən kimsə xəstələnər.

Yuxuda gülən kimsə bəd xəbər eşidər.

Yuxuda arabaya minsən uğursuzluğa düşərsən.

Yuxuda sənə it hürsə pis hadisə ilə üzləşərsən.

Yuxuda su görsən xoşbəxtliyə qovuşarsan.

Yuxuda boylu bıçaq görsə oğlan, alma görsə qız döğacaq.

Yuxunu suya danışsan təsirdən düşər.

Yuxuda qızıl-gümüş görən qız tezliklə nişanlanar.

Yuxuda örkən, sicim görənin işləri uzanar.

Yuxuda çay bulaq görənin işləri uğurlu olar.

Yuxuda bəd qarğa görən bəd xəbər eşidər.

Yuxuda uzunboğaz çəkmə görən bəd xəbər arxasınca uzaq yol getməli olar.

Yuxuda göyərçin görən qıza tezliklə elçi gələr.

Yuxuda yaraşıqlı, bərli-bəzəkli ev görən qonaq gedər.

Yuxuda durna görmək ayrılıq nişanəsidir.

Yuxuda güzgü görənin işi uğurlu olar.

Yuxuda at görən arzusuna qovuşar.

Yuxusunu pis görən ayılıb yastığını o biri üzü üstə çevirsə, yuxu sınar.

QONAQ

Başdan bir tük ayrılıb alına düşsə deyərlər qonaq gələr.

Qənd parçası böyrü üstə düşsə arzuolunan qonaq gələr.

Qonağın ayaqqabılarını bayıra sarı çevirsən qonaq tezliklə çıxıb gedər.

Qonağın ayaqqabılarına duz səpilsə o, tezliklə çıxıb gedər.

Yemək zamanı əldən bıçaq düşsə kişi, qaşıq, çəngəl düşsə qadın qonaq gələr.

Yoğurlarkən xamır atdanarsa qonaq gələr.

Kirpik yük götürsə əlidolu qonaq gələr.

Pişik üzü qapıya sarı durub üz-gözünü tumarlasa qonaq gələr.

Süfrə üstə tikən əlindən düşsə evə qonaq gələr.

Stəkan-nəlbəki, qab-qacaq süfrədə sıra ilə düzülsə qonaq gələr.

Stəkana süzülmüş çayın içində çay pucalının ləçəyi olsa qadın, özəyi olsa kişi qonağı gələr.

Uşaq əyilib iki ayağının arasından baxsa qonaq gələr.

Xoruz evin kandarında banlasa qonaq gələr.

Çörək tikəsi üzü üstə düşərsə qonaq gələr, arxası üstə düşərsə evdəki qonaq çıxıb gedər.

SOY-NƏSİL

Boylu bayram günləri paltar-parça kəssə doğacağı uşaq naqis olar.

Boylu yatarkən üstündən keçsən doğacağı uşaq axsaq olar.

Boylu yuxuda qızıl üzük görsə qızı olar.

Boylu yerikləyəndə balıq yesə uşağı gec dil açar.

Boylu tez-tez güzgüyə baxsa göyçək qızı olar.

Boylunu çağırsan durub gələndə əvvəl sağ ayağını qabağa atsa oğlan, sol ayağını atsa qız doğar.

Boylunun uşağı kimin üzünə tərpənsə, o kimsəyə oxşayar, onun xasiyyətində olar.

Boylu olan evə dovşan gətirsən doğulacaq uşaq mırıq olar.

Boylu qara-qışqırıq salsa, deyingən olsa qız, sakit, həlim xasiyyətli olsa oğlan doğar.

Boylu çox, rahat yatarsa oğlan, az, narahat yatarsa qız doğar.

Boylunun qarnı aşağı sallanıb yastı olarsa qızı, yuxarı dartınıb sivri olarsa oğlu olar.

Boylu gün-gündən gözəlləşərsə, oğlan, kifirləşərsə qız doğar.

Boyluluq çağında qadının dodaqları qalınlaşarsa qızı, qaydasında qalarsa oğlu olar.

Boyluluq bilinincə qadının başına xəlvəti bir çimdik duz atılar və göz qoyular, o, əlini başına sarı apararsa oğlan, ayağına sarı apararsa qız doğar.

Boyluluğun səkkizinci ayında qadının döşünə süd gələr. Bu süd əvvəlcə sağ döşə gəlsə oğlan, sol döşə gəlsə qız olar. Aya baxsa oğlan doğar.

Boyluluğunu duyan qadın ilk kərə günəşə baxsa qız, aya baxsa oğlan doğar.

Balığın başında bir fal sümüyü var. Boylu üçün niyyət tutub onu oturduğun yerdə sağ çiynindən arxaya atırsan. Sümük arxası üstə düşsə boylu qız, üzü üstə düşsə oğlan doğar.

Qadın doğan zaman iki daş götürüb başı üstə bir-birinə vursan o, rahat doğar.

Qadın yerikləyəndə istədiyini tapıb yesə uşağı göyçək olar. Yeməsə kifir, hətta naqis olar.

Qoyun kəlləsi bişirildikdə cəhənglərini dartıb ayırırlar.

Cəhənk sümüyü ətli çıxarsa niyyəti tutulan boylu qız, ətsiz çıxarsa oğlan doğar.

Doğmayan qadına başqa qadının südünü içirsən uşağı olar.

Təzə doğmuş qadının yanına əliboş getsən umsunub süddən kəsilər.

Uşaq diş çıxaranda hədik bişirilir və süfrəyə bıçaqla daraq qoyulur. Uşaq bıçağa əl uzatsa növbəti uşaq oğlan, darağa əl uzatsa qız olar.

Uşağın kəsilmiş göbəyini bir çöpə keçirib qapının üstündən assan o böyüyəndə evdar, qazanc gətirən olar.

Uşağın qırxı çıxana qədər evə kənar kimsə gəlsə, uşağı bayıra çıxarıb onu içəri buraxarlar. Yoxsa uşaq çilləyə duşər.

HAVA

Ağacların yarpaqları saralandan sonra gec tökulməyə başlasa, deməli, qış mulayim keçəcək.

Ağ buludlar kuləyin əksinə olan istiqamətdə axsa, deməli yağış yağacaq.

Ay halələnsə, deməli sabah hava çiskinli, dumanlı olacaq.

Anası, özü və qızı dul qalmış evin ocaq daşını suya salsan, deməli yağış yağar.

Arılar pətəyin dövrəsində uçuşub şirə toplamağa getmirlərsə, deməli yağış yağacaq.

Axşamüstü topa-topa bulud keçsə, deməli sabah hava aydın və mülayim olacaq.

Bacalardan tüstü düz qalxmayıb ətrafa yayılarsa, deməli yağış yağacaq.

Buludlar sürətlə axsa yağış yağar.

Qaranquşlar alçaqdan uçsalar yağış yağar.

Qaranquşlar çayın üstü ilə uçsalar, deməli hava aydın olacaq.

Qarışqalar yuvaları ağzında torpaq topası düzəltsələr, deməli qışda qar çox yağar.

Qışda qarğalar yol üstə qonsalar, deməli havalar istiləşəcək.

Quraqlıqda eşşəyi çaya salıb islatsan yağış yağar.

Qurbağalar qara rəngə çalsalar yağış yağar.

Quşlar yuvalarını ağacların günəşə sarı tərəflərində qursalar, deməli yay sərin keçər.

Deyirlər, dəvə oynasa qar yağar.

Evin ilk uşağı yeddi dolu dənəsin dişləsə dolu kəsər.

İt ağnayanda yağış yağar.

Yağış çox yağanda bir qaba tutub buxarlanıb qurtaranadək qaynatsan yağış kəsilər.

Yayda ağaclarda sarı yarpaqlar görünsə, deməli qış sərt keçər.

Gecə sağ qulağın qaşınsa səhər hava aydın, günəşli olar.

Günəş çıxanda üfüq qırmızı olarsa, xoş hava gözləmə.

Günəşli gündə yağış yağmağa başlasa, deyərlər canavar balalayır.

Mal-qara az su içsə, deməli yağış yağacaq.

Mal-qara bir yerə yığışıb otlamasa, deməli tezliklə yağış yağacaq.

Ördəklər başlarını qanadları altına salıb səssiz-səmirsiz dursalar, deməli hava nəmişkən, soyuq olacaq.

Paltar yuyulanda külək əssə, deyərlər ər arvadını sevmir.

Pişik belini alova sarı çevirsə, deməli qış bərk soyuq keçər.

Sakit havalarda ağaclardan quru budaqlar qopub düşsə, deməli yağış yağar.

Sübh çağı buludlar Günəş çıxan tərəfə axsa, deməli yağış yağacaq.

Torağayın tez görünməsi yazın mülayim keçəcəyinə işarədir.

Xoruzlar ağız-ağıza verib banlasalar, deməli yağış yağacaq.

YANILTMACLAR

Ağ balqabaq, boz balqabaq, ağ balqabaq.

Ay ağ qılquyruq qırqovul, qara qılquyruq qırqovulu gördünmü?

Ay axır çərşənbə axşamı, gəlmişəm səninlə çərşənbələşəm, çərşənbələşsən də çərşənbələşəcəyəm, çərşənbələşməsən da çərşənbələşəcəyəm.

Ay axsaq aşpaz Həsən şah, aşpazlar aş bişirir, sən də gəl aş bişir, ay axsaq aşpaz Həsən şah.

Ay qılquyruq qırqovul, gəl bu kola gir qılquyruq qırqovul.

Ay göy-ala qarğa qardaş, mənimlə qardaş olsan da səninlə qardaş olacağam, olmasan da səninlə göy-ala qarğa qardaş olacağam.

Atı min, iti qov, iti qov, atı min, atı min, iti qov, iti qov, atı min.

Axşam bozbaş asmışam, çaşıb qazanı boş asmışam.

Acmışam sac asmışam, bilməmişəm, külləməmiş yaş asmışam.

Aşpaz Abbas aş asmış, asmışsa da az asmış.

Aşpaz Abbas bozbaş asar o başda, bu başda.

Bazarda nə ucuz?

Məs ucuz, duz ucuz, güncüt ucuz.

Bacadan damcı düşdü şıp nənəmin barmağına.

Bir bərbər o biri bərbərə dedi ki, bir bəri bax.

Boz atın boz torbasın boş as başından, apar, islat gətir yaş as başından.

Bu qılquyruq qırqovul qırxquyruq qırqovul imiş.

Bu dükcə cüt-çüt dükcə, üç cüt dükcə.

Bu mis necə pis mis imiş, bu mis kaşan misi imiş.

Qatığı sarımsaqlasan da yemək olar, sarımsaqlamasan da.

Qırx qazan qırx küp qulpu, xub qırx qazan qırx küp qulpu.

Qovlamalaşsan da qovlamalaşacağam, qovlamalaşmasan da qovlamalaşacağam.

Dağdan dığırlanır dığır-dığır dığdığa.

Dəyirmana girdi köpək, dəyirmançı vurdu kötək.

Bilmirəm köpək yedi köpdü köpək, ya da kötək yedi köpdü köpək.

Dilim dilim olasan, ay dilim, dedim dilimə.

Dedi: dinməz idim, dindirdilər dindim mən.

Ey aşpaz Abbas, dur mənə beş basma tas aş ver.

Bu necə beş basma tas aşdır, aşpaz Abbas mənə beş basma tas aş ver.

Ey qəfəsdəki çil bildirçin qardaş, gəl səninlə çil bildirçinləşək, çil bildirçinləşsən də çilbildirçinləşəcəyəm, çil bildirçinləşməsən də çilbildirçinləşəcəyəm.

Əlli əl əlli əli əlli dəfə əllədi.

Zamanın samanlığına saman gələnəcən samansız zamanın samanlıqda canı çıxdı.

Yetişmiş yemişi yetim yemiş.

Kəklik, kəpənək, gəlin gedək kölgəliyə görək gəlin gəlibdi?

Getdim gördüm bir ağacda şişək əti, o biri ağacda eşşək əti asıblar. Şişək ətini uddum, eşşək ətini atdım, eşşək ətini atdım, şişək ətini uddum.

Getdim gördüm bir bərədə bir bərbər bir bərbəri bər-bər bəyirdir. Dedim: a bərbər, nə üçün sən barbər bu bərbəri bər-bər bəyirdirsən? Dedi: Bu bərbərin atası bərbər mən bərbərin atası bərbəri bər-bərbəyirtdiyi üçün mən bərbər bu bərbəri bər-bər bəyirdirəm.

Əgər bu bərbərin atası bərbər mən bərbərin atası bərbəri bər-bər bəyirtməsəydi, mən bərbər bu bərbəri bər-bər bəyirtməzdim.

Getdim gördüm bir dərədə iki kar, kor, kürkü yırtıq kirpi var. Dişi kar, kor, kürkü yırtıq kirpi erkək kar, kor, kürkü yır-tıq kirpinin kürgünü yamamaqdansa, erkək kar kor kürkü yırtıq kirpi dişi kar, kor, kürkü yırtıq kirpinin kürgünü yamamaqda-dır.

Göy cönkə, gömgöy cönkə, dümgöy cönkə.

Kül külükdə, kül küllükdə, kül küllükdə, kül küllükdə.

Mollanı əmmamələməlimi, əmmamələləməməlimi.

Çatır gətir çay içində çal qatıra çayı çataq.

Cümə axşamı cümə məscidində cürə

Cabbarın cübbəsini cüvəllağılar cıbıtdılar.

Şikəstə çalan, şikəstəsizləşmişəm, şikəstə çal.

İZAHLAR

I. ƏMƏK NƏĞMƏLƏRİ

«Holovarlar» aşağıdakı işlərdən seçilmişdir: M. h. Təhmasib. Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri namiz. dis.

ADU kitabxanası, 1945.

«Azərbaycan folkloru antologiyası» iki kitabda, birinci kitab, toplayanı və tərtib edəni A. A x u n d o v) Bakı Azərb. Respublikası EA nəşriyyatı, 1968;

«Azərbaycan klassik ədəbiyyatı kitabxanası», 20 cilddə, I cild, xalq ədəbiyyatı) tərtib edənlər, (T. F ə r z ə l i y e v, İ. A b b a s o v) Bakı, «Elm» 1982; «Azərbaycan bayatıları» (tərtib edənlər B. A b d u l l a-yev, E. Məmmədov, Q. Babazadə) Bakı, «Elm», 1984.

«Heyvanların bəhsi», «Əkinçi ilə öküz», «Azərbaycan folkloru antologiyası», I kitabdan götürülmüşdür.

«Sayaçı sözləri», «Təkə», «Yoxlama və cütləmə», «Sağın», «Çoban və bənək», «Çoban» nümunələri F. Köçərli, «Balalara hədiyyə», Bakı, «Gənclik», 1972, Hüseyn Məhəmmədzadə Sadiq «Sayalar», Tehran, 1978, «Azərbaycan folkloru antologiyası», I kitab, «Azərbaycan bayatıları» kitablarından seçilmişdir.

II. MÖVSÜM VƏ MƏRASİM NƏĞMƏLƏRİ

«Yel baba» Birinci iкi nümunə «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitabdan götürülmüş, sonuncu nümunələri isə B. Abdullayev toplamışdır. «Yağış çağırmaq», «Gün çıx», «Azərbaycan кlassiк ədəbiyyatı» 20 cilddə, I cild, xalq ədəbiyyatı кitabından götürülmüşdür. «Duman», «Günəş çağırmaq» nəğmələri M. H. Təhmasibin «Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri» əsərindən götürülmüşdür. «Yağış çağırmaq» (Cənubi Azərbaycan variantı), «Kosa-кosa» (Cənubi Azərbaycan variantı) «Kosa-кosa» (Cənubi Azərbaycan variantı) nümunələri mənbələrdən A. Abdulla- yev toplamışdır. «Küdü-küdü» F. Köçərlinin «Balalara hədiyyə» кitabından götürülmüşdür. «Qodu-qodu», «Kosa-кosa», «Kosa-кosa» (Lənкəran variantı) nümunələri «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitabdan götürülmüşdür. «Xıdır Nəbi» M. H. Təhmasibin «Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri» əsərindən və «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitabdan götürülmüşdür. «Səməni»nin birinci nəğməsi «Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına dair tədqiqlər» IV кitab (top. M. Həкimov), Bакı «Elm», 1973— 2-ci nəğməsi «Azərbaycan folкloru antologiyası», I кitab, 3-cü nəğməsi M. H. Təhmasibin «Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri» кitabından götürülmüşdür. «Ağırlığım, uğurluğum», «Küsülüləri barışdırın», «Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına dair tədqiqlər»in dördüncü кitabından (top. M. Həкimov) «Novruz» isə M. H. Təhmasibin «Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri»ndən götürülmüşüdr. «Ovsun nəğmələrinin «Çax daşı», «Kölgə dağlara», «Yağladım», «Bir», «Şeş» misraları ilə başlanan nümunələri M. H. Təhmasibin «Xalq ədəbiyyatımızda mərasim və mövsüm nəğmələri кitabından, «Əsrəbəqrəb axınca», «Həzrəti Süleyman eşqinə», «Ey şeytanlar, şeytanlar», «Ey albasti zalım» misraları ilə başlanan nümunələri «Azərbaycan кlassiк ədəbiyyatı кitabxanası» 20 cilddə, 1 cild, Xalq ədəbiyyatı кitabından, «Təzə səni xoş gördүк», «Ağ daş, qara daş». «Tabaq gəldi» misraları ilə başlanan nümunələr M. Cəfərzadənin «Təbiət və ovsunlar» («Azərbaycan təbiəti» jurn. 1978, № 1) məqaləsindən götürülmüşdür. «Mən nənəmin ilкisiyəm», «Xeyrə atırsan at», «Tapıl-tapıl pul verrəm», «Fatma nənə, Fatma nənə», «Xəzri səni alaram», «Mən anamın ilкisiyəm» «Biz gəlini gətirdiк», «Üzərliкsən havasan», «Dörd tərəfi gül eylədim», «Kandara sancdım isкənəni», «Bir ovuc duz» «Mənim sacım sac deyil», «Ağırlığım-uğurluğum» misraları ilə başlanan nümunələri B. Abdullayev toplamışdır.

III. OVSUN NƏĞMƏLƏRİ

IV. BAYATILAR

«Bayatılar» «Azərbaycan bayatıları» кitabından seçilmişdir.

V. LAYLALAR

«Laylalar» «Azərbaycan bayatıları» və «Arazam Kürə bəndəm» (tərtib edib işləyəni A. Abdullayevdir) Bакı, «Yazıçı», 1986-cı il кitablarından seçilmişdir.

VI. NAZLAMALAR

«Nazlamalar» «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitab, «Azərbaycan кlassiк ədəbiyyatı кitabxanası» 20 cilddə, I cild. Xalq ədəbiyyatı, «Azərbaycan bayatıları». «Arazam Kürə bəndəm» кitablarından seçilmişdir.

VII. CIRNATMALAR

«Alı Alı», «Bu gələn arıxdımı», «Papıllı fərə», «Tağı, Tağı», «Şərəbanı», «Gəlirdi Səfi», «Ay Ramazan», «Xumara bax, Xumara», «Hasan, hasan», «Saat birin yarısı», «Ay Tağı, Tağı», «Əli əlimdən gəlir», «Ay Zərbəli, Zərbəli», «A Fatma, Fatma, Fatma», «Keçəl, кeçəl, daz кeçəl», «Ay Asiya, Asiya», «Ay Xəlil, Xəlil», «Ay Dursun, Dursun», «Bir qarıcıq var idi» misraları ilə başlanan nümunələr «Azərbaycan кlassiк ədəbiyyatı кitabxanası» 20 cilddə, I cild, Xalq ədəbiyyatı, «El çələngi» кitablarından seçilmişdir. «Həsən ağa», «Gəl кedəк bağa», «Bizə üç ad bəllidi», «Keçəl кeçəl, daz кeçəl», misraları ilə başlanan nümunələr «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitabdan götürülmüşdür. «Başa-başa», «Süməкə, süməкə», «Göydə nə var?», «Uca dağ başında кürsü qoymuşam», «Nərgizə bax, Nərgizə», «Qat-qat», «Həsəndi, ha həsəndi», «Keçəl-кeçəl bania», «Ay Rza, Rza», «Oğlumun adı Əlidi» misraları ilə başlanan nümunələri B. Abdullayev toplamışdır.

VIII. ÖCƏŞMƏLƏR, SATAŞMALAR

«Öcəşmələr» B. Abdullayev toplamışdır.

IX. DÜZKÜLƏR, OYUN NƏĞMƏLƏRİ

«Ütüdüm ha, üşüdüm», «Kəsibdi», «Oğlum» F. Köçərli, Balalara hədiyyə, «A teşti-teşti...», «Tülкü-tülкü», F. Köçərli, «Balalara hədiyyə», «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitab, «Ateşti», «Usubdu», «hamam hamam içində», «Azərbaycan folкloru antologiyası» I кitabdan seçilmişdir. «Üşüdüm hay üşüdüm» (Cənubi Azərbaycan variantı), «A vəlli, vəlli, vəlli», «Ha dəşti, dəşti» (Cənubi Azərbaycan variantı), «Turşulu aş iç-mərəm», «Yağış yağar», «Havalan ha, havalan», «Yüz altın bir qum idi», «Bu meyvə başdan-başa», «hadı idi, hudu idi», «Oxutdu» nümunələrini mənbələrdən B, Abdullayev toplamışdır.

X. SANAMALAR

«Sanamalar» sırasında verilmiş «Əmim oğlu», «İynə-iynə» nümunələri F. Köçərlinin «Balalara hədiyyə» kitabından götürülmüşdür. «Barmaqlar», «Bir-iki»(«Mırt-mırt» «Azərbaycan klassik ədəbiyyatı kitabxanası» 20 cilddə, I cild. Xalq ədəbiyyatı «Əkil-bəkil», «Azərbaycan folkloru antologiyası», I kitabdan götürülmüşdür. «Çək əlin», «Sən sıx», «Motal-motal» (bu nümunəni F. Köçərli, Ə. Axundov, T. Fərzəliyev və İ. Abbasov qeyd olunmuş mənbələrdə vermişlər. Burada verilmiş nümunələrdə fərq və iki artıq misra vardır), «Sıradan çıx», «Bizə-bizə», «Ekli-məkli», nümunələrini B. Abdullayev toplamışdır.

XI. ALQIŞLAR, DUALAR

XII.QARĞIŞLAR

XIII.SINAMALAR

Toplayanı B. Abdullayevdir.

XIV. YANILTMACLAR

Nümunələr aşağıdakı mənbələrdən götürülmüşdür: «Azərbaycan klassik ədəbiyyatı kitabxanası» 20 cilddə, I çild, Xalq ədəbiyyatı, «Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatı antologiyası» II cild, «Yanıltmaclar» (tərtib edəni Ə. Quliyev) Bakı, «Gənclik», 1984.

MÜNDƏRİCAT

İlkin söz sənəti 3

ƏMƏK NƏĞMƏLƏRİ

Holavarlar 9
Heyvanların bəhsi 13
Əkinçi ilə öküz 14
Sayaçı sözləri 16
Təkə 26
Yoxlama və cütləmə 26
Sağın 27
Çoban və bənək 27
Çoban 28

MÖVSÜM VƏ MƏRASİM NƏĞMƏLƏRİ

Yel baba 29
Yağış çağırmaq 29
Duman 30
Yağış çağırmaq 30
Günəşi çağırmaq 30
Gün çıx! 31
Küdü-küdü 31
Qodu-qodu 32
Kosa-kosa 33
Kosa-kosa 34
Kosa-kosa 35
Xıdır Nəbi 35
Səməni 36
Səməni 38
Səməni 39
Ağırlığım-uğurluğum 39
Novruz 40
Küsülüləri barışdıraq 41

OVSUN NƏĞMƏLƏRİ 41

BAYATILAR

Vətən, qürbət 46
Mərdlik-namərdlik, dostluq, igidlik, məğrurluq 49
Arxa, kömək, dayaq, iftixar 51

LAYLALAR....52

NAZLAMALAR....58

CIRNATMALAR....68

ÖCƏŞMƏLƏR, SATAŞMALAR....75

DÜZGÜLƏR, OYUN NƏĞMƏLƏRİ

Üşüdüm ha, üşüdüm....100
Üşüdüm hay, üşüdüm....101
A teşti....101
A vəlli-vəlli-vəlli....103
A teşti-teşti....103
Hadəşti-dəşti....104
Turşulu aş içmərəm....105
Yağış yağar....105
Havalan ha havalan....105
Yüz altın bir quş idi....105
Çəк əlin....105
Bu meşə başdan-başa....106
Hadı idi, hudu idi....106
Usubdu....108
Kəsibdi....108
Oğlum....109
Hamam hamam içində....110
Tülкü, tülкü....110
Oxutdu....111

SANAMALAR

Çəк əlin....112
Sən çıx....112
Əmim oğlu....112
Barmaqlar....112
İynə-iynə....113
Motal-motal....113
Bir-iкi....113
Bir-iкi....114
Mırt-mırt....114
Əкil-bəкil....115
Bir-iкi....115
Sıradan çıx....115
Birə-birə....115
Eкli-meкli....116

ALQIŞLAR, DUALAR....116

QARĞIŞLAR....125

SINAMALAR

Tale, gün-güzəran....145
Səhhət....147
Yuxu....148
Qonaq....149
Soy-nəsil....150
Hava....151
Yanıltmaclar....152
İzahlar....153

Tərtib edən: Bəhlul Abdulla

Rəssam Mərziyə Hüseynova
Kompyuter dizaynı Zaur Məmmədov
Korrektor Fəridə Ələsgərli

Çapa imzalanıb 05.01.2009.
Formatı 70x100 1/16 . F.ç.v. 10.
Tirajı 1000 nüsxə.

"XƏZƏR – Etiket" mətbəəsi.